

Årsberetning 2021

Tolga kommune

Foto: Av Bente Skjefstad, med kunstner Linda Lothe med Fra «mikro til makro» i Tolga Kultuthus

1. Kommunedirektørens kommentarer	5
1°1 Årsregnskapet 2021	7
1°2 Brukere og tjenester	9
1°3 Administrativ organisering	9
1°4 Ledelse	9
1°5 Bemanning/ rekruttering	10
1°6 Medarbeidere i Tolga kommune	10
1°7 Nærvær	10
1°8 Trivsel	11
1°9 Kompetanseutvikling	11
1°10 Internkontroll og HMS	11
1°11 Etisk standard	12
1°12 Likestilling/ diskriminering	12
1°13 Arbeidsmiljø	15
1°14 Medarbeidersamtaler	15
1°15 Samarbeid med tillitsvalgte	15
1°16 Interkommunalt samarbeid	16
1°17 Samfunnsutvikling	16
1°18 Koronapandemi og beredskap	19
1°19 Konklusjoner/ utfordringer	19
2. Økonomisk analyse	21
2°1 Budsjettavvik	21
2°2 Driftsresultat	21
2°3 Frie Inntekter	23
2°4 Lån	23
2°5 Balanseregnskapet	25
2°6 Finansforvaltning	27
2°7 Pensjon	27
3. Utrednings-/gjennomføringsoppgaver 2021	29
4. Kommunedirektørens stab og støtte	32

4°1 Tjenesteomfang og ressursinnsats	32
4°2 Tjenesteproduksjon og aktivitet	32
4°3 Tiltak 2021	34
4°4 Tiltak knyttet mot Folkehelse og «Tolga dyrker måltidet»	35
4°5 Økonomisk resultat – kommunedirektørens stab og støtte samlet	36
4°6 Oppsummering og konklusjoner – kommunedirektørens stab og støtte samlet	36
5. Sektor Samfunnsutvikling.....	37
5°0°1 Tjenesteomfang og ressursinnsats for hele sektoren	37
5°0°2 Tiltak 2021	38
5°0°3 Tiltak som støtter oppunder styringsplattform for – Samfunnsutvikling – 2021	40
5°0°4 Tiltak knyttet mot «Folkehelse» og «Tolga dyrker måltidet»	42
5°0°5 Økonomisk resultat – sektor samfunnsutvikling totalt	43
5°0°6 Oppsummering og konklusjoner – sektor samfunnsutvikling totalt	43
5.1 Kultur og utvikling	44
5°1°1 Tjenesteomfang og ressursinnsats	44
5°1°2 Tjenesteproduksjon og aktivitet	44
5°1°3 Oppsummering og konklusjoner	47
5.2. Landbruk og næring.....	47
5°2°1 Tjenesteomfang og ressursinnsats	47
5°2°2 Tjenesteproduksjon og aktivitet	48
5°2°3 Oppsummering og konklusjoner	48
5.3 Plan.....	49
5°3°1 Tjenesteomfang og ressursinnsats	49
5°3°2 Tjenesteproduksjon og aktivitet	49
5.4 Teknisk.....	51
5°4°1 Tjenesteomfang og ressursinnsats	51
5°4°2 Tjenesteproduksjon og aktivitet	51
5°4°3 Oppsummering og konklusjoner	52
6. Sektor Oppvekst	53
6°0°1 Tjenesteomfang og ressursinnsats for hele sektoren (eks° interkomm° ressurser)	53
6°0°2 Tiltak 2021	54
6°0°3 Tiltak som støtter oppunder styringsplattform for Oppvekst – 2021	55

6°0°4 Tiltak knyttet mot Folkehelse og «Tolga dyrker måltidet»	57
6°0°5 Økonomisk resultat – sektor oppvekst samlet	58
6°0°6 Oppsummering og konklusjoner- sektor oppvekst samlet	58
6.1 Tolga barnehage	59
6°1°1 Tjenesteomfang og ressursinnsats	77
6°1°2 Tjenesteproduksjon og aktivitet	77
6°1°3 Oppsummering og konklusjoner	78
6.2 Tolga skole	79
6°2°1 Tjenesteomfang og ressursinnsats	79
6°2°2 Tjenesteproduksjon og aktivitet	79
6°2°3 Oppsummering og konklusjoner:	81
6.3 Vingelen skole og barnehage	82
6°3°1 Tjenesteomfang og ressursinnsats	82
6°3°2 Tjenesteproduksjon og aktivitet	82
6°3°3 Oppsummering og konklusjoner	84
6.4 Tolga kulturskole.....	85
6°4°1 Tjenesteomfang og ressursinnsats	85
6°4°2 Oppsummering og konklusjoner	86
6°4°3 Kjøp av tjenester /Interkommunale tiltak	87
7.0 Sektor Velferd	89
7°0°1 Tjenesteomfang og ressursinnsats for hele sektoren	89
7°0°2 Tiltak 2021	91
7°0°3 Tiltak som støtter oppunder styringsplattform for Velferd	92
7°0°4 Tiltak knyttet mot Folkehelse og «Tolga dyrker måltidet»	96
7°0°5 Økonomisk resultat- Velferd samlet	97
7.1 Helse.....	98
7°1°1 Tjenesteomfang og ressursinnsats	98
7°1°2 Tjenesteproduksjon og aktivitet	99
7°1°3 Oppsummering og konklusjoner	104
7.2 Institusjon.....	105
7°2°1 Tjenesteomfang og ressursinnsats	105
7°2°2 Tjenesteproduksjon og aktivitet	105

7°2°3° Oppsummering og konklusjoner Institusjon (Sykehjem og Kjøkken)	107
7.3 Re-/habilitering og mestring.....	108
7°3°1 Tjenesteomfang og ressursinnsats	108
7°3°2 Tjenesteproduksjon og aktivitet	109
7°3°3 Oppsummering og konklusjoner	112
8.NAV og flyktningetjenesten.....	113
8°1 NAV i Nord-Østerdal	113
8°2 Bosetting og inkludering (Flyktningetjenesten)	119
8°3 Arbeidsmarkedstiltak	120
9. Interkommunale samarbeid Tolga kommune inngår i	121
10. Investeringsprosjekter i 2021.....	122
11. Investeringer – VAR-området – selvkost 2021	125

1. Kommunedirektørens kommentarer

Årsberetningen er kommunedirektørens melding til kommunestyret om kommunens økonomi foregående år og en overordnet beskrivelse av sentrale forhold ved kommunens virksomhet. Den skal behandles sammen med årsregnskapet. Årsberetningen utarbeides med utgangspunkt i kommunelovens §14-7.

Årsberetningen skal gi kommunestyret et styrings- og kontrollverktøy og god informasjon til allmenheten om kommunens virksomhet og utvikling. Årsberetningen skal så langt det lar seg gjøre, synliggjøre hva som har skjedd i 2021 og svare opp mål, retninger og føringer som ble gitt i *Budsjett 2021 og økonomi- og handlingsprogram 2021-2024*. Årsberetningen skal redegjøre for den økonomiske handleevnen over tid og om budsjettpremissene er fulgt. For å svare opp om premissene i bevilgningene er fulgt, kreves det at budsjettpremissene er klare og objektive i forhold til hva administrasjonen skal oppnå med de rammer og bevilgninger som er gitt.

Årsberetningen skal svare opp mål, tiltak og satsinger i kommuneplanens samfunnsdel. Kommuneplanens samfunnsdel 2015-2027 for Tolga kommune har følgende hovedmål og satsingsområder:

- Identitet og tilhørighet
- Bolyst og attraktivitet
- Næringsutvikling
- Del av en region
- Kommunale tjenester
- Arealstrategier
- Sikkerhet og beredskap

Alle hovedmål og satsingsområder støttes oppunder med en beskrivelse av: *Vi vil og Slik gjør vi det*. Planen beskriver Folkehelse og omdømmet «Tolga dyrker måltidet» som viktige satsinger. Disse ser vi igjen i kommunens overordnede styringsplattformer for Oppvekst, Velferd og Samfunnsutvikling og i de årlige sektorplanene. Årsberetningen vil derfor rapportere i forhold til disse hovedmål og satsingsområder på de enkelte sektorer og enheter og det vil en se som et eget kapittel under beskrivelsene av hver sektor og kommunedirektørens stab-/støtte.

Premissene i budsjettvedtaket i k-sak 95/20 fra 17.12.20 kommenteres hovedsakling under de ulike sektorer. Innledningsvis gis likevel en samlet oversikt:

- Prosjekt skolemåltid er gjennomført i 2021 med avsatte midler
- Tolga barnehage hadde åpent hele sommeren
- Økonomisk støtte til skolemusikken er opprettholdt i 2021
- Tiltaksmidler barn og unge: Kommunestyret avsatte 25.000 kr. til tiltaksmidler for barn og unge som fordeles av Ungdomsrådet i Tolga kommune. Rådet skulle stå fritt

til å fordele midlene og har meldt tilbake at de har brukt midlene til skøytebane Tolga skole, uteområde Vingelen skole og utstyr til BUA

- Opprettelse av utstyrsutlån ved Tolga bibliotek (BUA); det ble avsatt 50.000 kr. til innkjøp av ulike verktøy, utstyr eller annet til utlån ved Tolga bibliotek. I samarbeid med Tolga Idrettslag åpner nå BUA den 7 april -2022
- Organisering av et større anbud for å samle flere investeringsprosjekter på vann, avløp og ledningsnett; hovedplan ferdig og vedtatt kommunestyre sommeren 2021, se ellers pkt. 11 under VAR-investeringer som viser at det er gjennomført uten å samle anbud grunnet praktisk gjennomføring og kostnad
- Uteområde Vingelen oppvekstsenter: Organisering av et større prosjekt knyttet til investeringer i 2022 ble igangsatt. Prosjektet videreføres jf. budsjettvedtak for 2022.
- En samlet gjennomgang av ressursfordeling innen sektor oppvekst, herunder ledelsesressurs og oppgavefordeling i ledergruppa, med formål å synliggjøre synergieffekt ved ombygging og omorganisering ble presentert for kommunestyret 29.april 2021
- I tråd med kommunestyrets bestilling har administrasjonen arbeidet med måter å styrke Tolga 2020 i tråd med det nye styrets ønsker. Intensjonen er å sikre at selskapet nå kan jobbe med de utfordringene man har avdekket knyttet til tilflytting og tilgang på bolig og byggeklare tomter. I k-sak 66/21 vedtok man at Tolga kommune øker sin aksjekapital i Tolga 2020 AS med et innskudd bestående av kommunale tomter/eiendom og at vedtaket forutsatte at medeier Tolga-Os Sparebank går inn med kr i innskudd som ny aksjekapital. Med dette kan Tolga 2020 innta en mer aktiv rolle knyttet til utvikling og tilrettelegging for boligbygging
- Aktivitetstilbud for barn og unge på sommertid er gjennomført i 2021
- Prosjektstilling for 2 år med arbeidsoppgaver knyttet til kommuneplanens arealdel; her er person tilsatt og i gang med arbeidet.

1.1 Årsregnskapet 2021

Driftsregnskapet

Netto driftsresultat for 2021 er på 4,45 %. Netto driftsresultat er lik brutto driftsresultat, inklusive avskrivninger minus summen av netto renteutgifter og netto gjeldsavdrag. En ledetråd i forhold til økonomistyring i kommunal sektor utarbeidet av Teknisk beregningsutvalg (TBU) er at et netto driftsresultat over tid bør ligge på ca. 1,75 %. Dette er derfor et svært godt resultat, både sett i forhold til prognosene pr. 2. tertial og i forhold til 2020 hvor netto driftsresultat var 0,96 %.

Ved rapportering pr. 2. tertial i 2021 ble det signalisert et forventet merforbruk ved årsavslutningen. Man forventet et vesentlig merforbruk på samtlige sektorer, men med en forbedring totalt sett som følge av et på da usikkert pensjonsoppgjør.

Siste tertial ble det jobbet svært godt på samtlige sektorer for å få ned kostnadene. Likedan ble det ryddet i gamle, urørte og ikke lenger aktuelle fondsmidler, slik at disse ble brukt for å dekke opp deler av merforbruket. Vi satt derfor med følgende budsjettavvik på sektorene ved årsslutt:

- Politikk, stab og støtte og Fellesutgifter: Merforbruk på 1 mill
- Sektor oppvekst: Merforbruk kr. 0,-
- Sektor velferd: Merforbruk på 6,2 mill
- Sektor samfunnsutvikling: Mindreforbruk på 0,8 mill

Disse avvikene kommenteres av hver sektor i egne kapitler i årsberetningen.

Netto driftsresultat i 2021 er på kr 8.634.513,-. Dette er som nevnt et svært godt resultat samlet sett, sett i forhold til prognosene ved 2. tertial. Svært mange av de avgjørende inntektene ble ikke avklart før veldig sent. Eksempelvis kom aktuarberegningen for pensjon 13. januar, og siste innbetaling på skatteinntekter/inntektsutjevning kom i begynnelsen av februar. I alle tilfeller slo dette positivt ut for oss regnskapsmessig.

Kommentarer på noen av merinntektene:

- **Skatteinntekter:** Skatteinntektene ble 3,8 mill høyere enn antatt. Dette går igjen i de aller fleste kommuner i landet for 2021
- **Rammeoverføringer:** Siden trenden med generelt høyere skatteinntekter gjaldt hele landet, ble også inntektsutjevningen fra staten vesentlig høyere enn budsjettet. Selve rammeoverføringen fra staten var imidlertid lavere, så netto merinntekt samlet sett ble på 2 mill. Kr. 2.283.000 var øremerket næringsformål (covid-19-tiltak) og ble avsatt til næringsfond
- **Eiendomsskatt:** Denne ble på 1,4 mill mer enn antatt. I all hovedsak skyldes dette Tolga Kraftverk, som i 2021 ble skattelagt ihht investert kapital i 2019. (anlegg under oppføring). Disse investeringene ble høyere enn antatt, og slo positivt ut på vår inntekt for eiendomsskatt.

- **Salg av konsesjonskraft:** Netto salg av konsesjonskraft (dvs salg fratrukket vårt kjøp av konsesjonskraften) var på ca 3.6 mill, mot budsjettert 0,7 mill. Dette har sin sammenheng med både at drift kom i gang tidligere enn antatt i 2021, i tillegg til svært høye strømpriser. 3 mill ble ved årsavslutningen avsatt til et eget disposisjonsfond – Kraftfond.
- **Pensjonskostnader:** Pensjonskostnadene generelt ble høye i 2021, noe som ble merkbart på tjenesteområdene. Premieavviket slo derimot svært positivt ut, med mer enn 3 mill høyere inntekt enn budsjettert. Selv om det ble signalisert en positiv effekt på premieavviket, er dette en post som er vanskelig å forutsi. Man kjenner ikke det eksakte beløpet før aktuarberegningen kommer i januar.

Økonomibestemmelsene ihht ny kommunelov krever et årsregnskap avlagt i 0,-. Så begrepet mindreforbruk eksisterer ikke lenger. Kommunedirektøren må i stedet foreta en avsetning eller bruk av disposisjonsfond for å få regnskapet i balanse. Dersom man ikke har tilstrekkelige midler til å dekke opp et merforbruk, får man et uinndekket resultat (merforbruk) som må dekkes inn påfølgende år.

Før årsavslutningen i 2021 hadde man i utgangspunktet et regnskapsmessig overskudd på kr. 7.354.163,58. Dette ble disponert med slike avsetninger:

- Fond låneavdrag	kr. 100.460,-
- Disposisjonsfond næring	kr. 150.000,-
- Kraftfond	kr. 3.000.000,-
- Rentesikringsfond	kr. 500.000,-
- Fond Samskaping	kr. 150.000,-
- Generelt disposisjonsfond	kr. 3.453.703,58

Det ble avsatt til fond låneavdrag i forbindelse med årsavslutningen for 2020, for å finansiere betaling på avdragsfritt lån i 2021. Forskriften tillater imidlertid ikke bruk av disposisjonsfond når man har et regnskapsmessig mindreforbruk, så denne bruken måtte tilbakeføres til fondet. Med en liten tilleggsavsetning nå i 2021 står dette fondet nå på 2.567.105,63. Med den utviklingen som skjer på rentemarkedet nå, kommer administrasjonen til å anbefale ekstra nedbetaling på de avdragsfrie lånene i 2021.

Man har dermed styrket beholdningen av disposisjonsfond med ca 7,4 mill, noe som er avgjørende for kommunens handlingsfrihet framover.

Investeringsregnskapet

Totale investeringer i 2021 ble på 23,6 mill mot budsjettert 21,7 mill. Det er merforbruk på noen prosjekter, og noe kjøp av aksjer/andeler som ikke var med i opprinnelig budsjett. På andre prosjekter var det et mindreforbruk. Se kommentarer under kap. 10.

Investeringsbudsjettet ble justert i forbindelse med tertialrapporteringen pr. 2. tertial, og vi har ved årsslutt ubrukte lånemidler på kr. 5.515.448,-. Dette reduserer behovet for nye låneopptak i 2022.

Uinndekket merforbruk fra 2020 på kr. 2.711.203,- ble i sin helhet dekket inn i 2021.

Det har i 2021 blitt ryddet i gamle ubrukte bundne investeringsfond, og det ble overført kr. 188.944 til ubundet investeringsfond. Dette ble benyttet til å finansiere deler av investeringene i året. Det er derfor ikke brukt mer lån enn budsjettet. Investeringsregnskapet viser et udekket beløp pr. 31.12.21 på kr. 0-.

Salg av Stea, kr. 1.290.000, ble brukt til å finansiere resterende investeringer på kulturhuset.

Håndtering av videreutlån (tidl. startlån) ble lagt til investeringsregnskapet, og ubalanse mellom betalte og mottatte avdrag skal føres mot fond. I 2021 ble det avsatt kr. 840.328,- til bundet investeringsfond for formidlingslån. Sammen med avsetningen fra 2020 har vi derfor en buffer i forhold til videreutlån på ca 1 mill.

Samlet budsjettavvik og årsoppgjørdisposisjoner investeringer – som nå er obligatorisk hovedoversikt til årsregnskapet jfr § 5-9 1. ledd i forskrift til kommuneloven – viser kun en reduksjon i behov for overføring av midler fra drift til investering på kr. 56.525,-. Dette er fordi egenkapitalinnskuddet fra KLP ble noe lavere enn budsjettet.

1.2 Brukere og tjenester

Tolga har et tjenestetilbud som både i kvalitet og kvantitet må anses som godt. Kommunelovens formålsparagraf (§1-1) sier at kommuner skal være *effektive, tillitsskapende og bærekraftige*.

Kommunenes handlingsrom og krav til tjenesteleveranser er under stadig endring. Derfor er det helt avgjørende å skape en kultur som evner å tilpasse seg de rammene man til enhver tid har å drifte for. Tolga har over flere år jobbet aktivt for å utvikle en slik kultur sammen med de ansatte. For tjenesteproduksjon vises det til beskrivelsen av det enkelte sektor/enhet.

1.3 Administrativ organisering

Tolga kommune har en tilpasset tre -nivåmodell. Vi er organisert i tre sektorer; Oppvekst, Velferd og Samfunnsutvikling. En slik organisering gir effekter gjennom mer helhet, ressuroversikt og samhandling. I stab og støtte inngår; økonomi/lønn, personal, Innbyggertorg og Bibliotek. IKT er organisert i et IKS fra 010121; IKT Fjellregionen IKS, FARTT

1.4 Ledelse

I ledelsen i Tolga kommune inngår følgende: Strategiske ledergruppe; kommunedirektør, økonomisjef, personalsjef og 3 sektorledere. Operativt ledernivå utover de som inngår i strategisk ledergruppe er 12 enhetsledere. Lederne i Tolga kommune har et stort og viktig ansvar både i forhold til tjenesteproduksjon, utvikling og arbeidsmiljø. Lederutvikling er en kontinuerlig prosess. Gjennom 2021 har Tolga kommune faste arenaer og møtepunkt for ledelsen, hvor ledelsesutøvelse og utvikling er en del av dette.

Ledelse i Tolga kommune utøves på tre nivå (gjennom):

- Medarbeiderskap
- Mestringsorientert ledelse
- TÆL-ledelse (Tydelig, Ærlig og Lojal)

For å forbli en god og fremtidsrettet kommune er Tolga kommune avhengig av systematisk å utvikle medarbeidernes rolle og kompetanse. Vi er avhengig av å finne arbeidsformene som involverer, trigger og utfordrer. Alle ansatte har en unik rolle og oppgave. Hver enkelt utfører oppgaver som til sammen utgjør helheten.

Medarbeiderskapet skal

- Fremme arbeidsglede.
- Det skal sikre myndiggjorte medarbeidere
- Det skal sikre en utviklende og lærende organisasjon.

Mestringsorientert ledelse er viktig for å realisere de mål og de føringer vi har vedtatt. De vil si både i forhold til planer, verdigrunnlaget og evnen til å kunne fylle de rollene vi har som tjenesteleverandør, forvaltningsorgan og samfunnsutvikler. Se om *lederutvikling* under pkt. 1.9

1.5 Bemanning/ rekruttering

Personalsituasjonen i Tolga kommune har vært stabil. Kommunen har god tilgang på kvalifisert personell på de aller fleste områder, men en ser en tendens til at noen yrkesgrupper med krav til høyere utdanning har vært mer krevende å rekruttere. De to årene med koronapandemi har ført til stor etterspørsel etter arbeidskraft i hele landet spesielt innen helse og omsorg, barnehage og skole. De faste antall årsverk er i samsvar med de behov og oppgaver kommunen har og skal løse.

1.6 Medarbeidere i Tolga kommune

År	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Antall ansatte	159	161	154	156	155	156	163
Antall årsverk	135	134	132	133	132	129,5	132,4

1.7 Nærvær

Tolga kommune er IA-bedrift, og det forplikter kommunen til å jobbe aktivt for å øke nærværet i organisasjonen. Målet for tilstedeværelse var satt til 94,5 %. Ved årsslutt viser statistikken en tilstedeværelse på 92,8%. Av dette er 0,8% koronarelatert sykefravær. Etter de retningslinjer som ble gitt våren 2020 skal personalet være hjemme hvis de har symptomer fra luftveier eller tilsvarende sykdom. En stor andel av ansatte i Tolga kommune har ikke mulighet for å kunne utføre sin jobb fra hjemmekontor. Med fratrekk av koronarelatert fravær blir nærværet på 93,6% som er lavere enn kommunens målsetting. Over halvparten av fraværet er langtidsfravær (4,4%) det vil si fravær på 57 dager eller mer. Det har vært en markert fraværs økning innen pleie og omsorg i 2021. Noe av dette skyldes "korona fravær" men ikke hele økningen. Administrasjonen, AMU og de tillitsvalgte har alle satt fokus på tettere sykefraværsoppfølging og rutiner rundt det. For kommende år vil oppfølging og tiltak vedrørende sykefraværsoppfølging prioriteres.

År	Fraværsdager	Nærvær	Fravær
2015	1472	96,0	4,0
2016	1556	95,8	4,2
2017		95,3	4,7
2018		95	5
2019	1975	94,5	5,5
2020	2157	94,1	5,9
2021	2583,3	92,8	7,2

1.8 Trivsel

Medarbeiderundersøkelse blant ansatte ble sist gjennomført i april 2019. Svarprosenten lå da på 83 %, 145 av 175 svarte på undersøkelsen. Ny undersøkelse var planlagt gjennomført høsten 2021. Grunnet fortsatt korona tiltak høsten 2021 ble medarbeiderundersøkelsen utsatt og planlegges nå gjennomført høsten 2022.

1.9 Kompetanseutvikling

I 2020 og 2021 har man gjennomført eget lederutviklingsprogram i Tolga kommune. Lederutviklingsprogrammet er en oppfølging av tidligere gjennomført interkommunalt lederutviklingsprogram som ble gjennomført i 2019 med kommunens strategiske ledergrupper. Målgruppen har nå vært alle ledere med personalansvar i Tolga kommune

Tolga kommune har for tiden ikke en oppdatert kompetanseplan. Det vil bli startet et arbeid med kompetanse/kompetanseutviklingsplan i løpet av 2022.

1.10 Internkontroll og HMS

Som digitalt kvalitetsstyringssystemet/verktøy bruker kommunen Compilo. Styringssystemet skal dekke strategi, risikovurdering, dokumentasjon, avvik og tiltak og rapportering i forhold til HMS. Dette arbeidet er kontinuerlig og skal inngå som en naturlig del av enhetens arbeidsprosesser. Prosedyrer og rutiner skal revideres årlig.

Arbeidsmiljøutvalget (AMU) består av tillitsvalgte, hovedverneombud og kommunedirektør/sector-/enhetsledere som arbeidsgivers representanter. Kommunens IA-rådgiver og bedriftshelsetjenesten har møte- og talerett i AMU.

Vernerunder har blitt gjennomført og blir fulgt opp og forelagt AMU. Kommunen har avtale med godkjent bedriftshelsetjeneste BHT A/S på Tynset. BHT A/S deltar i AMU. I tillegg involveres bedriftshelsetjenesten ved behov i forbindelse med oppfølging og tilrettelegging for å forebygge sykefravær.

1.11 Etisk standard

Kommunen tilstreber at hensynet til høy etisk standard, rettsikkerhet og åpenhet skal ivaretas i alle ledd. Tolga kommunes etiske retningslinjer ble revidert i 2015. Disse retningslinjene gjelder både for folkevalgte og ansatte. Disse er en del av kommunens personallhåndbok. Kommunens personallhåndbok er under revisjon og hvor blant disse retningslinjene også vil bli revidert.

1.12 Likestilling/ diskriminering

Det skal redegjøres for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i fylkeskommunen eller kommunen. Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt, og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å hindre forskjellsbehandling i strid med likestillings- og diskrimineringsloven, samt for å fremme formålene i likestillings- og diskrimineringsloven når det gjelder etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

Politisk likestilling:

Pr. 31.12.21	Kvinner	Menn
Kommunestyret	8	7
Formannskap	2	3
Kontrollutvalget	2	3
Administrasjonsutvalget	5	6
Eldrerådet	4	1
Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne	2	3
Barne- og ungdomsrådet	3	2

Tolga kommune har mannlig ordfører og mannlig varaordfører.

Ansatte:

Tekst	2021
Antall årsverk	132,4
Antall ansatte	163
Antall kvinner	125
% andel kvinner	76%
Antall menn	38
% andel menn	24%
Antall kvinner ledende stillinger	13
% andel kvinner i ledende stillinger	65%
Antall menn i ledende stillinger	7

% andel menn i ledende stillinger	35%
Fordeling heltid/deltid	
Antall deltidsstillinger	115*
Antall ansatte i deltidsstillinger	79
Antall kvinner i deltidsstillinger	58
% andel kvinner i deltidsstillinger	73%
Antall menn i deltidsstillinger	21
% andel menn i deltidsstillinger	27%
Midlertidig ansatte	
Antall midlertidig ansatte	14
Andel midlertidig ansatte menn	7
Andel midlertidig ansatte kvinner	7
Foreldrepermisjon	
Antall uker foreldrepermisjon menn	27
Antall uker foreldrepermisjon kvinner	73

*Mange ansatte har flere brøkstillinger, men tilsammen har de full stilling.

Gjennomsnittslønn pr 31.12.21	Kvinner	Menn
Kap. 3	690.272,-	714.571,-
Kap. 5	1.009.333,-	611.500,-
Kap. 4	432.698,-	422.709,-

Merknad: den store forskjellen i kap 5 skyldes at det er lønnskapittelet hvor legene er plassert.

Tolga kommune har egne retningslinjer for å redusere bruken av uønsket deltid. Disse brukes sammen med tilsetningsreglementet. Kommunen bruker intern utlysning når deltidsansatte kan ha krav på utvidelse av sitt tilsetningsforhold. I 2021 har vi hatt ekstra fokus på å skape en heltidskultur blant annet med utarbeidelse av nye retningslinjer for dette. Det er flest faste stillinger som er utlyst som 100% stillinger. Alle ansatte ble invitert til å delta i en undersøkelse som omhandlet blant annet om de ønsket å øke stillingen sin, hva som skulle til for at de ønsket en heltidsstilling og hvilke endringer de var villige til for å kunne få en heltidsstilling. Det var 67 stykker som svarte på undersøkelsen, av disse var det 9 som ønsket seg økt stilling hvorav to ønsket seg 100% stilling. Det er gjennomgående i svarene at man ikke ønsker mer enn 80-90% stilling og at det er for belastende å jobbe i 100% stilling. Majoriteten av svarene på disse spørsmålene kommer fra personalet som jobber 3-delt turnus. Alle deltidsansatte inviteres til å delta i undersøkelsen annethvert år. Undersøkelsen skal kjøres igjen i 2023.

Lønn

Tolga kommune følger KS sitt lønnsregulativ. Det er ingen forskjell på menn og kvinner i samme stillingskode i kapitel 4. Avlønningen baserer seg på grunnlønn etter stillingskode/lønnsramme og ansiennitet.

I stillingskoder som baserer seg på sterkere grad av individuell lønnsfastsetting er det også større forskjeller. De største lønsmessige forskjellene er i kapittel 5. Her er det ikke samme automatiske sammenheng mellom stillingskode, utdanningsnivå, ansiennitet og lønn som det er for de fleste ansatte i kapittel 4. De med høyest lønn i kap. 3 og 5 er kvinner.

Lønnskartlegging skal foregå hvert annet år. Tolga kommune skal gjøre en lønnskartlegging for regnskapsåret 2021.

LIKESTILLING

Etnisitet

Kommunen skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme diskrimineringslovens formål som er å fremme likestilling, sikre like muligheter og rettigheter og å hindre diskriminering på grunn av etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion og livssyn.

Nedsatt funksjonsevne

Kommunen skal også i henhold til diskriminerings- og tilgjengelighetsloven arbeide aktivt for å fremme likestilling og likeverd, sikre like muligheter og rettigheter til samfunnsdeltakelse for alle, uavhengig av funksjonsevne, og hindre diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne.

Tolga kommune arbeider systematisk med tilrettelegging for ansatte med nedsatt funksjonsevne. Dette arbeidet gjøres ved behov i samarbeid med NAV. Vi tilrettelegger også for praksisplasser for personer som trenger arbeidsutprøving, arbeidstrening og praksis.

Tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling

Kommunen skal jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Dette anses som kommunens HMS-arbeid, det forebyggende arbeidet før (opplevelser av) diskriminering oppstår. Gjennom en slik systematisk jobbing unngås forhåpentligvis saker om diskriminering. Slike saker er svært belastende for den det gjelder og for virksomheten. I tillegg gir enkeltsaker ofte heller ikke godt grunnlag for å endre diskriminerende systemer, fordi det kan være vanskelig å se sakene i sammenheng. Den generelle aktivitetsplikten legger opp til at man skal avdekke de likestillingsutfordringene som finnes og gjøre noe med dem før det utvikler seg til en konflikt eller klagesak.

Tolga kommune skal:

- a) Undersøke om det finnes risiko for diskriminering eller andre hindre for likestilling
- b) Analysere årsaker til identifiserte risikoer
- c) Iverksette tiltak som er egnet til å motvirke diskrimineringen og bidra til økt likestilling og mangfold i virksomheten
- d) Vurdere resultatet av arbeidet etter bokstav a –c

Nytt i den forsterkede plikten er at kommunen som en del av bokstav a, også skal gjøre en lønnskartlegging og en kartlegging av ufrivillig deltid. Kartleggingen skal gjøres hvert annet år.

Det er i tillegg gjort en utvidelse knyttet til hvilke diskrimineringsgrunnlag/områder kommunen skal jobbe med. Det er lagt til kjønnsbasert vold samt sammensatt diskriminering (diskriminering på flere grunnlag samtidig).

Per i dag omfattes følgende grunnlag:

- *Kjønn
- *Nedsatt funksjonsevne
- *Seksuell orientering
- *Kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk
- *Religion og livssyn
- *Etnisitet
- *Omsorgsoppgaver
- *Graviditet, foreldrepermisjon og adopsjon

Kommunen arbeider også for å forhindre kjønnsbasert vold, trakassering og seksuell trakassering og sammensatt diskriminering

Vurderingen av risiko og hindre gjøres på følgende områder:

- *Rekruttering
- *Lønns- og arbeidsvilkår
- *Forfremmelse
- *Utvikling/opplæring
- *Tilrettelegging
- *Kombinasjon av arbeid og familieliv

Arbeidet med å fremme likestilling og hindre diskriminering skal skje i samarbeid med representanter for medarbeiderne/tillitsvalgte.

1.13 Arbeidsmiljø

Administrasjonen har hatt lederansvaret i Arbeidsmiljøutvalget (AMU) i 2021. Utvalget har hatt 4 møter. AMU jobbet med målsettinger for overordnet IA-handlingsplan og oppfølging av verneunder. Som for 2020 er noe av dette arbeidet blitt amputert på grunn av den pågående pandemien.

AMU har i løpet av året ikke blitt forelagt rapporter om yrkessykdommer, arbeidsulykker, eller tilløp til ulykker, jvf. § 7-2 i Arbeidsmiljøloven.

1.14 Medarbeidersamtaler

I handlingsplanen for i IA-arbeidet i Tolga kommune er det et mål om 100 % gjennomføring av medarbeidersamtaler. Grunnet pandemien og medfølgende sykefravær har dette vært noe mer krevende å gjennomføre i 2021, men målet for 100% gjennomføring er tilnærmet nådd.

1.15 Samarbeid med tillitsvalgte

Møter mellom kommunedirektør/administrasjon og hovedtillitsvalgte har vært gjennomført etter en fastsatt møteplan og ekstra ved behov. Det er gjensidig forståelse for at disse møtene

bør prioriteres, og i 2021 har man som i 2020 hatt ekstra fokus på koronapandemien og de utfordringer dette har medført for ansatte og organisasjonen.

1.16 Interkommunalt samarbeid

Tolga kommune inngår i en rekke både formelle og uformelle interkommunale samarbeid. Både det å inngå i og det å søke samarbeid er for en kommune av Tolgas størrelse en dyd av nødvendighet. Dette både i forhold til å levere tilfredsstillende kvalitet i tjenesten, det å kunne ha store nok fagmiljøer og for i det hele tatt på noen områder å kunne rekruttere kompetanse.

Det jobbes regionalt med å sikre mer styring og medvirkning i de interkommunale ordningene. Se hvilke ordninger Tolga kommune inngår i lenger ut i dokumentet. Krisesenter-tjenesten kjøper vi av Gudbrandsdal krisesenter som vil oversende sin årsmelding når den er godkjent av styret i mai.

1.17 Samfunnsutvikling

Kommunens fremste rolle som samfunnsutvikler er å være både en pådriver og tilrettelegger. Tolga har gjennom mange år vært en aktiv aktør i forhold til å utvikle Tolga kommune som et bærekraftig samfunn.

Tolga kraftverk

I 2018 startet man bygging av Tolga Kraftverk etter mange års planlegging og forberedelser. Dette har medført aktiv anleggsvirksomhet fra august 2018 og fram til sommeren 2021. Tolga kraftverk hadde offisiell åpning 5.oktober og daværende Statsminister Erna Solberg (H) stod for åpningen. Tolga kraftverk vil gi rundt 205 GWh ny fornybar energi. Det tilsvarer forbruket til ca. 10 000 husstander. Kraftverket utnytter et fall på ca. 86 meter i Glomma gjennom Tolga sentrum fra Hummelvoll og ned til foten av Eidsfossen. Tunnelen fra inntaket til utløpet er ca. 11 kilometer. Kraftstasjonen er bygget i fjell og er ca. 20 meter høy, 43 meter lang og 12,5 meter bred. Det er maskinhall og tekniske bygg, og kraftverket har tre francisturbiner.

Det har vært et godt samarbeid mellom utbygger og Tolga kommune har lagt et godt grunnlag for utbyggingen og anleggsarbeidet har gitt positive ringvirkninger for næringer i lokalsamfunnet. Som vist i kapittel 1.1 Regnskapsmessig resultat, er har kommunen betydelige inntekter fra netto salg av konsesjonskraft i 2021.

Avbøtende tiltak: I utbyggingsavtalen var det avsatte midler til et fiskefond på 5 millioner som et avbøtende tiltak som skal forvalte fisk, fiske og fisketurisme i de berørte elvestrekninger i Glomma. Fiskefond med vedtekter ble opprettet i 2019 og har årlig utlyst midler jf. vedtektene.

Det er i tillegg avsatt midler på inntil kr 7.000.000,- som kan brukes på prosjekter med «avbøtende karakter» for lokalsamfunnets allmenne interesser som beskrevet i utbyggingsavtalen.

Etter behandling i Kommunestyret 25.06.2020 søkte man Styringsgruppen Hafslund Eco (tidligere Opplandskraft DA) godkjenning av avbøtende tiltak. Etter noen runder med endringer og tilpasninger ble følgende godkjent:

- 1-2: Masser, masseforekomster og erstatningsgrunn næringsarealer:
kr 1 923 500,-
- 6-9: Tiltak knyttet til kommunens opp-sluttende verdi i Cirkumferensen og Verdensarvstatusen, illustrasjonsplan for utbyggingsstrekningen, formidling av kunst, kultur og kulturarv, verdensarv i sentrum og langs elva i sentrum, gang-/tursti langs Glåma:
kr 2 500 000,-

Følgende tiltak er igangsatt og/eller gjennomført i 2019, 2020 og 2021

- *Infopunkt Tolga*
- *Kunstgress Sætersgård*
- *Oppgradering av gatelys*
- *Opprette og merke sykkelstier på tippet i Kåsdalen, samt i Tolga sentrum*
- *Masser, masseforekomster og erstatningsgrunn næringsarealer*
- *Illustrasjonsplan for strekningen*
- *Verdensarv i sentrum*

Flere prosjekter fortsetter i 2022

Bredbåndsutbygging og utbygging av mobilmaster

Bredbåndsutbygging er en viktig infrastruktur for næring og utvikling. I kommunen har politisk ledelse og administrasjonen arbeidet aktivt for at midler skal tilfalle prosjekter i Tolga kommune. Utbygging av fiber i Vingelen og Tolga ble slutført høsten 2020. Utbygging av strekningen Tolga - Hodalen – Øversjødalen er kommet godt i gang og forventes ferdigstilt innen 30.06.2022.

Langsjøvollen er planlagt bygd ut i samarbeid med Engerdal kommune. Denne delen er ennå ikke påbegynt.

I 2021 ble det gitt tilsagn om midler fra Innlandet fylkeskommune til de siste 10 husstandene i kommunen uten tilbud om bredbånd. Disse ligger spredt i grendelagene Åsengan, Kvinnan, Hallrøsta og Håmmålvoll. Utbyggingen har vært lagt ut på anbud, med anbudsfrist mars 2022.

Mobildekningen i ulike deler av Nord-Østedal-regionen er dårlig. Denne formen for infrastruktur er i dag viktig for å sikre bosetting, næringsaktivitet samt attraktive områder for fritidsbruk. Os, Alvdal, Tynset, Folldal, Rendalen og Tolga kommuner har fått tilsagn fra Hedmark fylkeskraft om kr. 10.125.000 til utbygging av mobilmaster i områder med dårlig dekning. Tolga kommune ga i 2021 sin tilslutning til prosjektet og bevilget kr. 562.500 i egenandel fra kommunens disposisjonsfond.

Byggeprosjektet Ny barnehage og kulturhusdel ved Tolga skole

Fra sommeren 2019 ble byggeprosjektet ny barnehage og kulturhusdel ved Tolga skole igangsatt. Ferdigstilling/overatakelse ble utsatt fra november 2020 sist i desember 2020. Dette er stort løft for oppvekst og kultur i Tolga. Prosjektet i seg selv ble gjennomført innen tildelt ramme med unntak av manglende finansiering ved salg av fast eiendom på 1.750.000. Det gjenstår en tvist med utbygger som utgjør omtrent 1,3 millioner. Etter overtakelsen gikk utbygger konkurs. Tolga kommune har engasjert advokat for å avklare rettigheter og krav i

forhold til gjenstående arbeid overfor boet og utbyggers forsikringsselskap. Dette er ikke avklart og kommunen har måttet forskuttere noe ferdigstillelse og oppretting som ellers ville blitt krevd av entreprenør. I 2021 har man brukt tid på å ta i bruk bygget, finne gode bruksløsninger og avklare roller og ansvarsforhold i forhold til drift og utleie. Det er gledelig å se at bygget brukes aktivt av mange brukergrupper, slik intensjonene var.

Tolga 2020, Bolig og bosetting

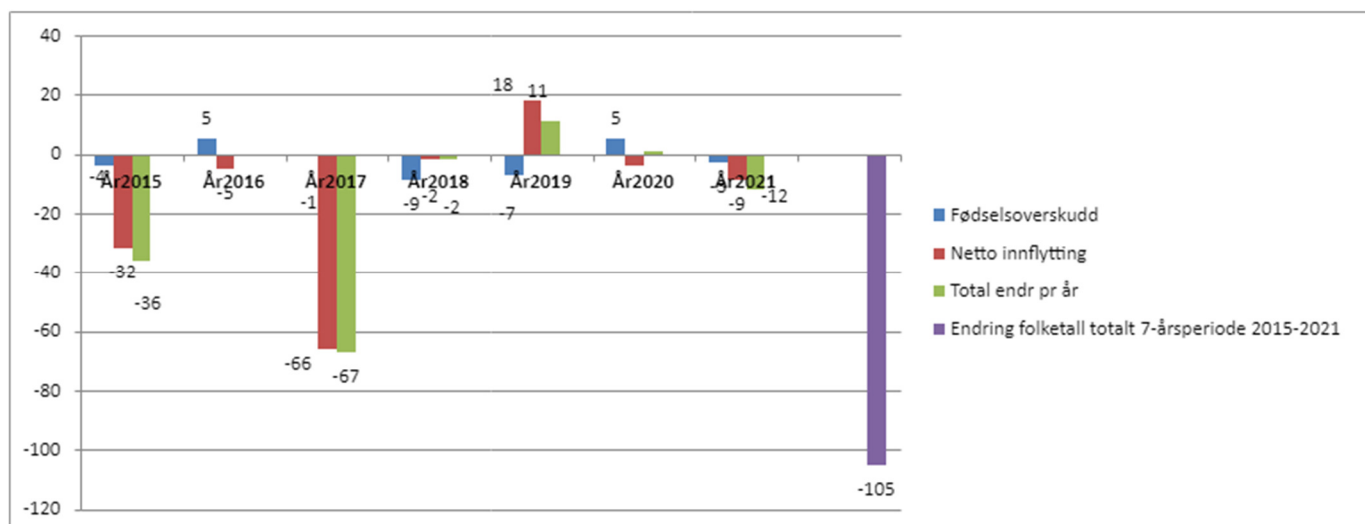
Å øke tilflyttingen gjennom å kunne tilby boliger og boligtomter er et klart politisk mål og vil kunne kompensere for kommunens største utfordring med demografi og befolkningsnedgang. Det ble i 2018 og 2019 ferdigstilt to prosjekter med boligbygging i sentrum hvor kommunen har inngått avtale om tilbakeleie av leiligheter i ulik størrelse for å møte flere boligbehov for kommunens innbyggere, innflyttere og potensielle tilbakeflyttere. Dette har nå gitt flere og fleksible muligheter for å leie bolig i Tolga. Det er gitt kommunal støtte til privat reguleringsplan i Hamran. Det ble vedtatt kriterier for å bruke «hytta/fritidshus som bolig» i 2019 og i 2020 ble en slik søknad innvilget for 2 år. Flere kommunale boliger ligger ute for salg i 2021 og en leilighet er solgt. Kommunen benytter ordningen med videreutlån (startlån) gjennom Husbanken for å stimulere aktuell målgruppe til å kunne realisere og eie egen bolig. I desember 2020 ble forankringa av **Bolig politisk plan** vedtatt i kommunestyret. Planen peker på seks premisser som er førende for administrasjonens arbeid

Tolga kommune har tidligere opprettet selskapet **Tolga 2020** sammen med Tolga-Os Sparebank. Selskapet har som mål og hensikt å øke folketallet i Tolga kommune gjennom ulike tiltak og handlinger. Fra høsten 2019 og til mars 2021, hadde man to stk. ansatt i deltidstilling som jobbet aktivt med å nå selskapets målsetninger. Prosjektet var finansiert ut april 2021 og administrasjonen jobbet videre med å realisere premissene fra budsjettvedtaket for 2021 med å videreføre og utvikle Tolga 2020.

Kommunen har tatt over ansvaret for flere oppgaver som knyttet seg til driften i Tolga 2020. Vi har hatt utfordringer med å følge opp spesielt sosiale medier i like stor grad som forventet og har forsøkt flere løsninger. Det er ressurskrevende å ha nok aktivitet på sosiale medier. Vi prøver nå i 2022 en ny løsning basert på erfaringene gjennom 2021.

Det var en sak til behandling i kommunestyret 21.10.2021, k-sak 61/21 og ny k-sak 66/21 den 25.11.21 hvor Tolga kommune øker sin aksjekapital i Tolga 2020 AS med et innskudd bestående av kommunale tomter/eiendom og medeier Tolga-Os Sparebank går inn med innskudd som ny aksjekapital. Med dette kan selskapet aktivt arbeide for byggeklare tomter i første omgang i/ved Vesleåsen i Vingelen.

*Figuren nedenfor: **Befolkningsutviklingen** de siste 7 årene (2015-2021) i Tolga kommune.*(kilde ssb tab 06913) Folketallet i Tolga kommune pr 31.12.21 er i følge tall fra SSB 1551 innbyggere. Befolkningsnedgangen har i gjennomsnitt vært på 15 personer pr år de siste 7 årene. I 2019 og 2020 var det dog en liten gledelig oppgang i folketallet.

1.18 Koronapandemi og beredskap

Overordnet beredskapsplan ble oppdatert og vedtatt i kommunestyret i november 2021.

Konsekvensene av koronapandemien har vært vanskelige å forutse fullt ut, men det har helt klart påført kommunen økte kostnader og en betydelig mengde merarbeid og slitasje. Ulike krisepakker og kompensasjoner har blitt lansert gjennom året for bedrifter, næringsliv og kommunene.

Fra våren 2021 var hovedfokus å gjennomføre vaksinerings av innbyggere i kommunen – dette pågikk gjennom hele sommeren og høsten. Kommunen fikk etter hvert god tilgang på vaksiner og leverte til forventningene i forhold til gjennomføringen av dette arbeidet. Vi har levert ukentlige rapporteringskrav til Statsforvalter gjennom hele 2021 og dette har krevd betydelig ressursbruk spesielt hos beredskapskoordinator, kommunelege, sektorleder og kommunedirektør. Kommunen har ikke opplevd kritiske situasjoner i forhold tjenesteyting, men hele organisasjonen har i lange perioder vært «på strekk.»

De ansatte har vist en imponerende innsats for å yte gode tjenester for kommunens innbyggere samtidig som man lojalt har fulgt pålagte smitteverntiltak og restriksjoner. Og all honnør til innbyggerne som har samarbeidet med kommunens administrasjon for at vi skulle greie å gjennomføre dette korona-året på best mulig måte.

1.19 Konklusjoner/ utfordringer

Tolga er et lokalsamfunn som har plass til alle og der alle er en ressurs og har noe å bidra med. Dette bygger oppunder de kvalitetene og den kulturen som er bærende i Tolga-samfunnet i dag.

Det klare utfordringsbildet kommunen står overfor på sikt er negativ befolkningsutvikling og demografisk sammensetning av innbyggerne. Det er også en utfordring at utgiftene pr innbygger som mottar helse og omsorgstjenester øker mer enn det man får i overføringer for å løse disse oppgavene.

Vi ser at det er viktig å bygge opp et disposisjonsfond for uforutsette hendelser. Det krever god budsjett disiplin og stram drift framover. Evnen til å tilpasse driften raskt etter behovene vil fortsatt være gjeldende i årene som kommer. Ansatte og ledere har et kontinuerlig fokus på god kvalitet, effektiv utnyttelse av ressursene og evne til nødvendig omstilling. Stab/støtte underbygger og støtter prosesser og arbeidsmetoder til hele organisasjonen. Økonomisjef med medarbeidere jobber helhetlig og med gode rutiner. Det gir oversikt og kvalitet som sammen med ledelsen og organisasjonen gir grunnlag for å oppnå ønskede resultater.

På tross av et samlet godt resultat hadde kommunen **uforutsette utgifter** knyttet hovedsakelig til barnevernssaker og juridisk bistand til rettsak.

I tillegg er det opprettet nye BPA (brukerstyrt personlig assistent) – ordninger i kommunen i 2020 som vil vedvare i mange år. Det har vært utfordrende å rekruttere personell /stabilitet i bemanning til stillingene.

Tolga kommune leverer gode tjenester og skaper gode resultater. Organisasjonen har mange dyktige medarbeidere, som er fornøyde med og stolte av arbeidsplassen sin. Satsingen på medarbeiderskapet gir engasjerte og myndiggjorte medarbeidere. Medarbeiderne er det beste en organisasjon kan investere i. Det er mye folkehelse i å ha et arbeid hvor man trives og utvikles. Nærværet har i 2021 gått ned og økt sykefravær er bekymringsfullt. Selv om sykefraværet i Tolga kommune ikke er like høyt som i mange andre kommuner, ønsker vi å jobbe aktivt for å øke nærværet i 2022.

Tolga, 30.mars 2022

Siv S Sjøvold

Kommunedirektør

2. Økonomisk analyse

Tolga kommune deler driften inn i rammeområder (sektorer) som får tildelt egne budsjettammer. I tråd med nye økonomibestemmelser i kommuneloven er bruk og avsetning på disposisjonsfond flyttet fra sektorene og til finansområdet (felles ramme). Det samme gjelder avskrivninger. Øremerkede midler på bundne driftsfond anses som en periodisering av tilskudd, og beholdes på tjenesteområdene.

2.1 Budsjettavvik

Tabellen viser rammeområdenes budsjettavvik. Det vises for øvrig til Bevilgningsoversikt drift Budsjettområder i årsregnskapet, og Samlet Budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner Driftsregnskap, som er obligatoriske hovedoversikter i årsregnskapet for 2021.

Forklaringer til rammeområdenes resultater finnes under de enkelte rammeområdenes meldinger.

	REGNSKAP 2021	REG. BUDSJETT 2021	AVVIK 2021	FORBRUK % 2021
POLITIKK	2 500 721	2 725 299	-224 578	91,76 %
KOMMUNEDIREKTØR, STAB OG STØTTE	9 303 927	9 054 113	249 814	102,76 %
FELLESUTGIFTER	6 943 603	5 943 615	999 988	116,82 %
PENSJON	-6 818 377	-3 077 366	-3 741 011	221,57 %
VINGELEN SKOLE OG BARNEHAGE	8 739 753	8 557 248	182 505	102,13 %
TOLGA SKOLE	19 676 318	19 721 319	-45 001	99,77 %
KULTURSKOLEN	1 634 292	1 589 808	44 484	102,80 %
BARNEHAGE	8 700 783	8 853 016	-152 233	98,28 %
HELSE	12 033 296	9 631 779	2 401 517	124,93 %
NAV	3 976 227	4 028 134	-51 907	98,71 %
FLYKTNINGETJENESTEN	3 011 055	4 048 630	-1 037 575	74,37 %
RE-/HAB. INSTITUSJON	32 815 168	27 939 537	4 875 631	117,45 %
SAMFUNNSUTVIKLING	3 651 588	3 365 902	285 686	108,49 %
PLAN/TEKNISK	16 842 660	17 903 506	-1 060 846	94,07 %
VAR-OMRÅDET	-3 610 171	-3 295 042	-315 129	109,56 %
KIRKEN	2 188 000	2 188 000	0	100,00 %
SUM	121 588 843	119 177 498	2 411 345	102,02 %

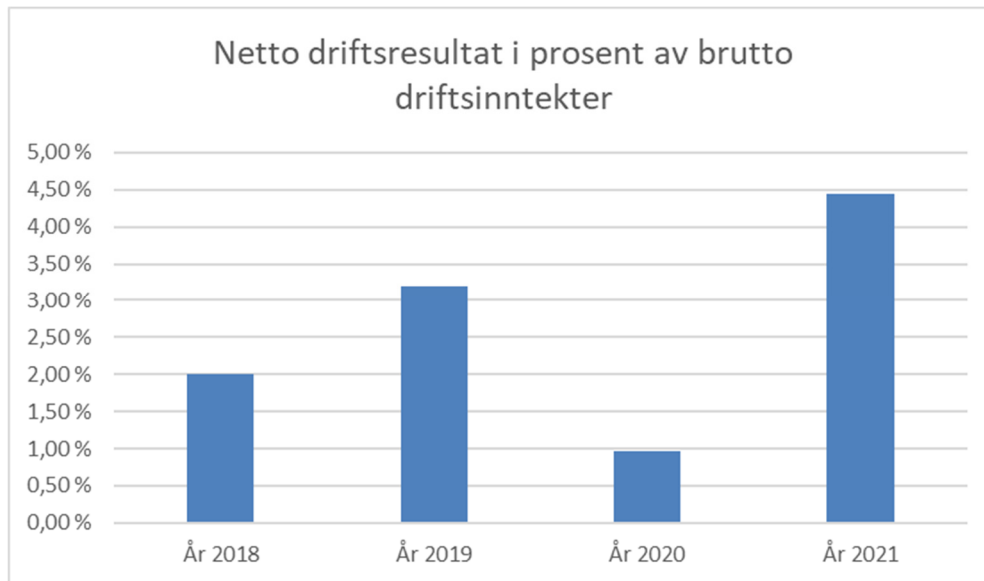
2.2 Driftsresultat

Netto driftsresultat er lik brutto driftsresultat minus avskrivninger og minus netto finanstransaksjoner. Netto driftsresultat i 2021 er positivt med kr 8.635.000 mens forrige år var positivt med kr. 1.708.000.

Begrepet netto driftsresultat er også noe endret ihht ny kommunelov, og sammenligninger mellom år får nye måletall. Men i årsberetningen benyttes de måltall som ligger i de økonomiske budsjettpremissene, som er netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter.

Som det fremgår av diagrammet nedenfor er netto driftsresultat i % av driftsinntektene i 2021 positivt med 4,45 %, mot 0,96 i 2020.

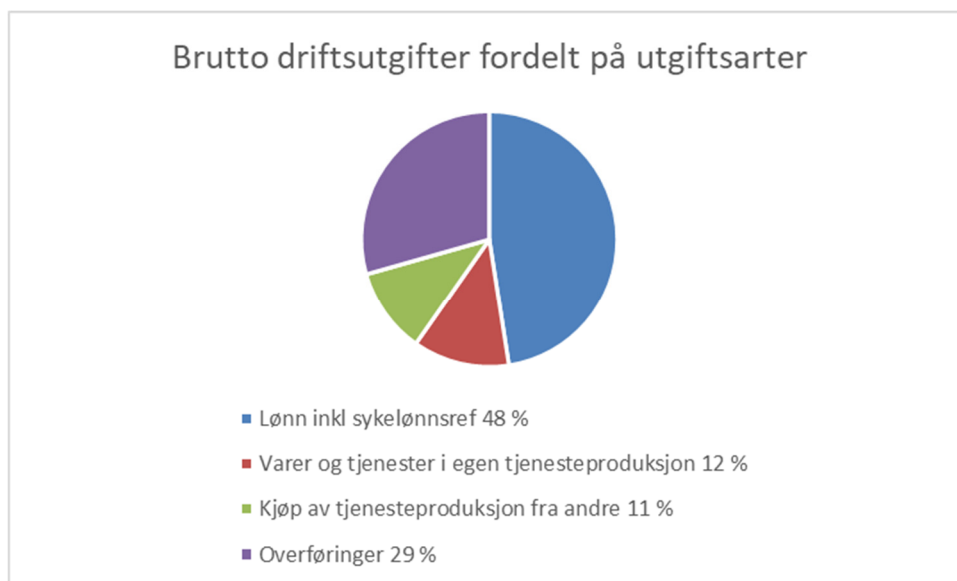
Utviklingen de siste fire år framgår slik:

Anbefalt nivå for økonomisk balanse over tid er fremdeles et netto driftsresultat på minimum 1,75 % av driftsinntektene. Ved et lavere resultat vil verdiene i kommunesektoren forringes. Årsaken til dette er at avdragene på lån ligger inne i kommuneregnskapene, og ikke avskrivningene som i private regnskaper. Dette er også vedtatt som økonomisk budsjettpremiss i Handlingsplanen til Tolga kommune.

Brutto driftsutgifter fordelt på utgiftsarter 2021 i %

Som det fremgår av diagrammet nedenfor er lønnsutgiftene fortsatt den helt dominerende driftsutgiften i kommunen med 48 % av utgiftene.

2.3 Frie Inntekter

Betegnelsen frie inntekter innebærer at disse inntektene ikke er bundet opp til å brukes innenfor spesielle områder. De frie inntektene økte med 10 mill fra 2020 til 2021. Dette har sin største forklaring i skatteinntekter som ble vesentlig høyere enn antatt ved inngangen i året. Siden dette er en trend som gjelder hele landet, har det også påvirket inntektsutjevningen i Tolga kommune.

Utvikling av disse inntektene kommer frem av tabellen nedenfor.

<i>Frie inntekter 2018-2021 (1000 kr)</i>				
	År 2018	År 2019	År 2020	År 2021
Formue-/innt.skatt	29 834	31 981	32 457	36 634
Eiendomsskatt	3 115	3 064	4 034	5 464
Inntektsutjevning	14 713	14 323	13 581	22 973
Rammetilskudd	67 977	69 056	70 309	65 409
Sum frie inntekter	115 639	118 424	120 381	130 480

I tillegg til dette er nå integreringstilskudd og salg av konsesjonskraft ansett som frie inntekter, som er med på å danne grunnlaget for tjenesteområdenes rammer. Korona-midler kom også inn med 2.283.000, øremerket for næringsarbeid, og avsatt til næringsfond. Integreringstilskuddet endte med ca 1 mill lavere enn budsjettet, med 6.018.000. Netto salg av konsesjonskraft ble grunnet høye strømpriser langt høyere enn budsjettet, med 3,6 mill mot budsjettet 700.000,-. Differansen mellom budsjettet og reell inntekt er avsatt på et eget Kraftfond i forbindelse med årsavslutningen.

2.4 Lån

<i>Lånegjeld 2018-2021 (1000 kr)</i>				
	År 2018	År 2019	År 2020	År 2021
Lånegjeld pr. 01.01.	111 903	142 864	136 300	181 658
- Avdrag	7 225	6 515	5 954	10 158
- Ekstraord. avdrag	0	0	0	0
+ Nye lån	38 186	0	50 000	23 063
Total lånegjeld 31.12.	142 864	136 349	180 346	194 563
- Ubrukte lånemidler	41 091	1 834	2 204	5 515
- Utlån pr. 31.12.	9 515	9 519	10 288	10 079
Netto lån pr. 31.12.	92 258	124 996	167 854	178 969

Med total lånegjeld menes kommunale innlån inklusive husbankmidler til videre utlån. Med utlån menes utlån av husbankmidler. Ubrukte lånemidler er låneopptak der lån er tatt opp men ikke benyttet enda, samt husbankmidler som ikke er utlånt.

Som det framgår av tabellen over har kommunens netto lånegjeld gått opp i hele 4-års perioden. Som følge av byggeprosjektet med skole/barnehage/kulturhus var lånegjelden i 2020 høy. Det har i 2021 vært mindre behov for låneopptak, og man har fått nedbetalt noe gjeld. Man ser derfor en nedgang i lånebelastningen ved årsavslutningen for 2021.

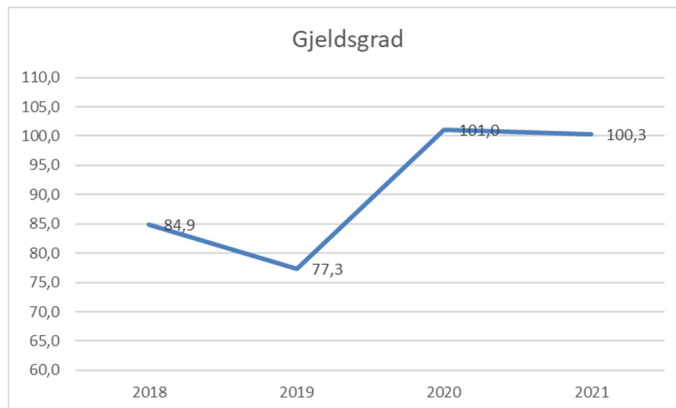
Som nevnt under pkt. 2.1 Investeringer har vi pr. 31.12.21 kr. 5.515.000 i ubrukte lånemidler, noe som reduserer behovet for nye låneopptak i 2022.

Gjeldsgrad og utvikling i lånegjeld

Kommunestyret har som måltall vedtatt at man skal tilstrebe en gjeldsgrad over tid som ikke overstiger 80 % av brutto driftsinntekter. Man var imidlertid klar over at større byggeprosjekter som det vi har hatt i 2019 – 2021 vil gjøre at denne blir høyere enn ønskelig.

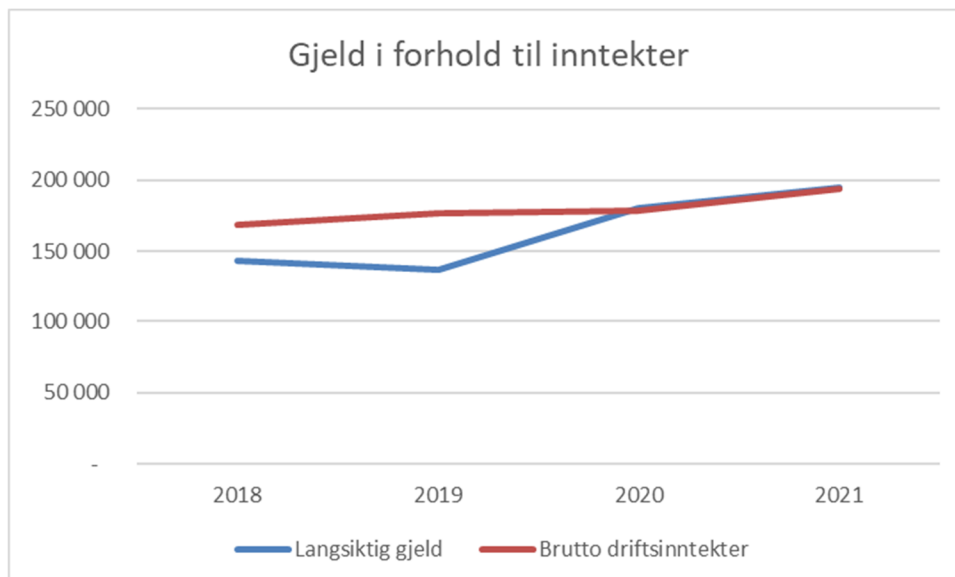
Utvikling av lånegjeld er nå en obligatorisk hovedoversikt til årsregnskapet, og det vises til denne.

Utviklingen i gjeldsgrad de siste fire år er slik:

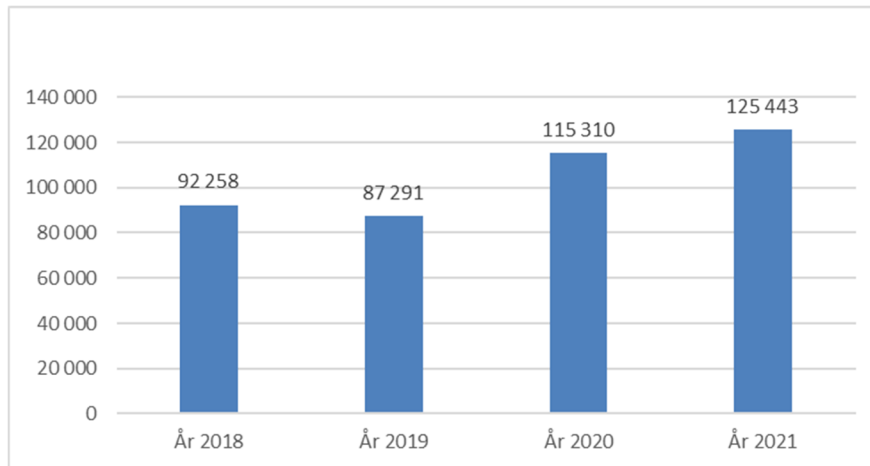
Vi ser dermed en liten positiv utvikling i gjeldsgrad fra 2020 til 2021. Det forventes ytterligere nedgang i økonomiplanperioden.

En interessant *fremstilling* er nettopp forholdet mellom gjeld og inntekter, som kan illustreres slik:

Lånegjeld pr. innbygger:

Dette har som forventet steget i 2021, siden gjelden er stabil mens antall innbyggere har gått ned^o

Diagrammet viser at lånegjeld pr. innbygger i Tolga kommune har økt de siste fire årene, men med unntak av i 2019 hvor man slapp å ta opp nye lån i løpet av året.

2.5 Balanseregnskapet

<i>Balanseregnskap 2018–2021 (1000 kr)</i>				
	<i>År 2018</i>	<i>År 2019</i>	<i>År 2020</i>	<i>År 2021</i>
EIENDELER				
Omløpsmidler	96 447	73 503	59 728	73 706
Herav kortsiktige fordringer	13 170	15 751	25 300	32 119
Anleggsmidler	388 275	438 058	519 654	537 453
Sum	484 722	511 561	579 382	611 159
GJELD/EGEN- KAPITAL				
Langsiktig gjeld	366 977	367 331	407 263	415 470
Kortsiktig gjeld	21 130	33 071	23 804	25 145
Egenkapital	96 615	111 159	148 315	170 544
Sum	484 722	511 561	579 382	611 159

Balansen viser kommunens økonomiske status ved utgangen av året^o

Eiendeler:

Omløpsmidlene utgjør likvide beholdninger, kortsiktige plasseringer og kortsiktige fordringer.

Anleggsmidlene består av varige driftsmidler (faste eiendommer og anlegg, utstyr, maskiner og transportmidler) og finansielle anleggsmidler (utlån, aksjer og andeler).

Gjeld og egenkapital:

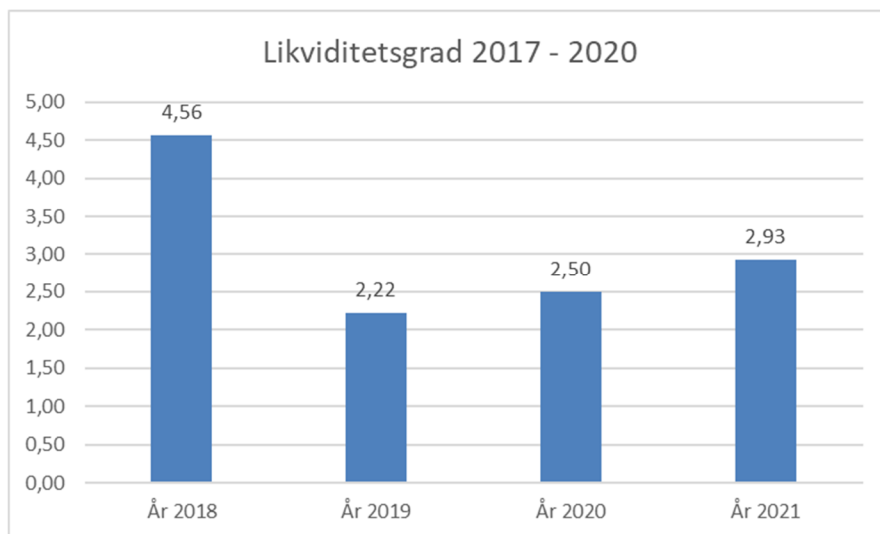
Langsiktig gjeld omfatter pensjonsforpliktelser samt lån kommunen har tatt opp.

Kortsiktig gjeld oppstår som følge av tidsforskjellen mellom når anskaffelsen av en vare er kjent og mottatt og når den blir betalt.

Egenkapitalen består av reelle egenkapitalkonti slik som regnskapsmessig mindre-/merforbruk og fond. I tillegg kommer «kapitalkonto». Kapitalkontoen har en særskilt funksjon i kommuneregnskapet. Saldoen viser kommunens samlede egenfinansiering av anleggsmidler, dvs hvor mye kommunen selv har bidratt med til finansiering av anleggsverdiene. Denne finansieringen kan enten være over driftsresultatet, av inntekter i investeringsregnskapet eller ved bruk av tidligere oppsparte midler.

Likviditetsgrad

Likviditetsgraden viser forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Som en norm bør likviditetsgraden være større enn 2,0 for at det kan sies at kommunens likvide tilstand er tilfredsstillende. Likviditeten har også i 2021 vært god, men en likviditetsgrad på 2,9 %, og vi kunne avvente låneopptak til forholdsvis langt ut i året. Bevilget kassakreditt i banken er ikke benyttet i 2021.

Fondsbeholdningen

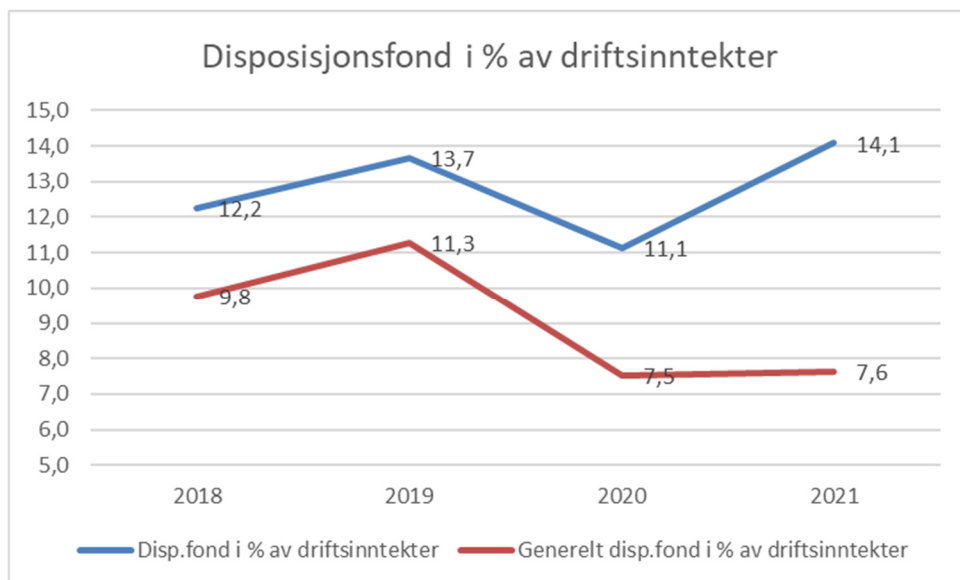
Fondsbeholdningen 2018 - 2021 (1000 kr)				
	År 2018	År 2019	År 2020	År 2021
Disposisjonsfond	20 600	24 184	19 860	27 305
Bundne driftsfond	10 586	15 545	17 607	16 787
Ubundne inv.fond	199	995	995	168
Bundne inv.fond	260	260	597	2 424
Sum	31 645	40 984	39 059	46 684

Tabellen viser at fondsmidlene samlet har økt bra det siste året. Det bør alltid være et mål å øke frie fond ytterligere for å sikre stabilitet i økonomien fremover

Det ble i økonomiplan 2021 – 2024 vedtatt som veiledende måltall at disposisjonsfond bør ligge mellom 2,5 – 6 % av driftsinntektene. Fra 2020 til 2021 økte beholdningen av disposisjonsfond med hele 8 mill, som følge av et svært godt driftsresultat. (Se kommentarer om disponering etc. under kap. 1.1 i denne årsberetningen.). Sum disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter er på 14,1 % og langt innen angitte budsjettpremisses. I økonomiplanen for 2022 – 2025 er det nå vedtatt at disposisjonsfond bør ligge på ca 10 % av brutto driftsinntekter.

Det må presiseres at en del av beholdningen av disposisjonsfond allerede av kommunestyret er vedtatt disponert til særskilte områder og prosjekter. Det som kan karakteriseres som «generelt disposisjonsfond», og som ikke er disponert til noe særskilt formål. Dette utgjør 7,6 % av driftsinntektene. Saldo pr. 31.12.21 på dette fondet er rundt 14,8 mill. Det er da tatt hensyn til vedtak om bruk på 2 mill foretatt etter avleggelse av årsregnskapet.

Nedenfor vises en sammenstilling av begge:

2.6 Finansforvaltning

Kommunens midler til driftsformål er plassert i bankinnskudd hvilket er i henhold til vedtatt finansreglement. Midlene er plassert uten binding. Kommunen har ikke plassert og har heller ikke vedtatt rammer for langsiktig plassering av aktiva.

Kommunen har sine innlån i KLP-Kommunekreditt (44 %) og Kommunalbanken (56 %). Ca 63% av lånene pr. 31.12.21 har fastrente. Det resterende er på flytende rente. Det ble i 2021 foretatt låneopptak ihht vedtatt investeringsbudsjett på 21 mill.

2.7 Pensjon

Pensjonskostnader svinger, og er uforutsigbare. Man kjenner ikke helt hva endelig resultat blir før man får aktuarberegningen i januar påfølgende år. Pensjon er også arbeidsgiveravgiftspliktig, så 6,4 % kommer i tillegg til selve kostnaden.

Det er to vesentlige størrelser som påvirker driftsregnskapet direkte, når det gjelder pensjon:

- Selve pensjonskostnaden som føres via lønnsutbetalingene gjennom året. På slutten av året kommer **Reguleringspremien**, som kan utgjøre store beløp, og som fordeles på tjenesteområdene der ordinær lønn utgiftsføres. I 2020 fikk man lavere reguleringspremie enn antatt, og tjenesteområdene fikk redusert sine pensjonskostnader. I 2021 ble dette motsatt, og tjenesteområdene fikk økte pensjonskostnader etter reguleringskjøringen 31.12.21
- **Premieavviket** er å anse som en periodisering av pensjonskostnaden, og påvirkes av forrige års pensjonskostnad. Regnskapsmessig er dette nå en *inntekt* i kommuneregnskapet på budsjettområdet for pensjon. Dette premieavviket er normalt svært store beløp, som har stor betydning for regnskapsmessig resultat. I 2020 ble som nevnt en lavere pensjonskostnad, med tilsvarende redusert positivt premieavvik. Som forventet ble det i 2021 en høyere pensjonskostnad, med tilhørende høyt positivt premieavvik. Inklusive arbeidsgiveravgift utgjorde dette en kostnadsreduksjon totalt sett på 3 mill i forhold til budsjett. Dette beløpet kjenner man ikke før aktuarberegningen foreligger.

For å ytterligere demme opp for de store svingningene premieavviket medfører, opererer man også med en *amortisering av premieavviket*. Det er en fordeling av premieavviket over et valgt antall år – for Tolga kommune sitt vedkommende 7 år. Denne amortiseringen er enklere å forutse, fordi den inkluderer kun premieavvik for forrige år – som vi kjenner etter forrige årsavslutning. Dette ble derfor som budsjettert i 2021.

Under budsjettområdet for pensjon ligger også bruk av premiefond. Dette er fondsmidler som er avsatt av KLP gjennom årene, og som benyttes til å redusere premien som skal betales. Dette er ikke en reell kostnadsreduksjon, fordi bruk av fond her belastes tjenesteområdene. Så det er kun en likviditetsmessig transaksjon. Men på området for pensjon framkommer dette som en økt inntekt i form av økt bruk premiefond, på ca 800.000,-.

3. Utrednings-/gjennomføringsoppgaver 2021

Fra Budsjett 2021 og økonomi og handlingsplan 2020-2024 (s.21) har man sagt at igangsatte prosjekter skal gjennomføres og det ble lagt opp til noen nye utredningsoppgaver.

Tiltak	Beskrivelse	Tidsfrist	Ansvar	Status
Samskapingsprosjekter (Kommune 3,0)	Samskapingsprosjekter hvor næringsliv, frivillig sektor, innbyggere og offentlig sektor jobber sammen for å skape og utvikle aktivitet eller næringsvirksomhet til beste for kommunens innbyggere. Innbyggerinvolvering, lokalt engasjement og medvirkning skal ligge til grunn for samskapingsprosjekter i Tolga kommune.	Løpende	Jf. Vedtekter for fond Samskapingsprosjekter Kommunedirektør, nærings sjef, politisk ledelse	To søknader behandlet og innvilget
Velferdsteknologi	Trygghets- og mestringsteknologi i sektor Velferd, innføring av nytt system 2021	August 2021	Sektorleder, enhetsleder, kom. dir.	Sykesignalanlegg gjennomført høst 2021 Nye trygghetsalarmer hjemmetjenesten i 2022
«Klart språk»	Gode og tilgjengelige digitale tjenester styrker dialogen med innbyggere og næringsliv og gir gode lokalsamfunn. Metoder for brukerinvolvering og effektmåling. Ses i sammenheng med selvbetjente innbyggere i en digital kommune	August 2021	Opplæring fra KS våren 2020 ble utsatt – følges opp i 2021.	Modul gjennomgått av flere Fortsetter i 2022
Digitalisering	Digitalt selvbetjente innbyggere i en digital kommune. Ses i sammenheng med «klart språk» og den fysiske ombyggingen servicetorg/bibliotek	31.12.21	Kommunedirektør, leder informasjon, service, IKT	Løpende Vedtaket om tilstrekkelig midler til ombygging k- hus for 2022
Synergier – effektivisering	Tilpasning av ressursbruk og tjenestenivå til rammene vi har i alle sektorer og enheter	31.12.21	Kommunedirektør, sektorledere, personalsjef	Krevende å gjennomføre pga driftsutfordringer koronapandemi
Internkontroll/kvalitetssystem	Oppfølging av kvalitetssystem og internkontrollsystemet på flere tjenestoområder –	Løpende	Kommunedirektør og sektorledere	Forsvarlig, men Krevende å videreutvikle pga

	videreføring av satsingen fra 2019°			driftsutfordringer koronapandemi
IKT	Ulike nye moduler i eksisterende datasystemer tas i bruk i hht FARTTs investeringsplan	31°12°21	Kommunedirektør, sektorledere, enhetsledere	Vi følger FARTTs utviklingsplan
Ombygging kommunehus	Oppfølging av planlegging og byggetrinn°	31°12°21	Kommunedirektør, enhetsleder servicetorg, enhetsleder teknisk	Arbeidet med tegninger og justeringer og kostnadsbehov i 2021 til budsjettvedtak for 2022
Ombygging Omsorgstun	Oppfølging av planlegging og byggetrinn°	31°12°21	Kommunedirektør, sektorleder Velferd, enhetsleder Institusjon, enhetsleder teknisk	Ikke gjennomført - skyves til 2022
Ringvirkninger kraftverk	<ul style="list-style-type: none"> - Oppfølging avbøtende tiltak - Synergier og ringvirkninger 	Oktober 2021	Kommunedirektør, sektorleder samfunnsutvikling, enhetsledere	Se pkt 1°1
Planarbeid	<ul style="list-style-type: none"> - Oppfølging av vedtatte tiltak planstrategi - Rullering kommuneplanens arealdel - Revidering av reguleringsplan Tolga Sentrum Øst (i gang) - Rullering energi - og klimaplan 	01°09°21 med angivelse av prioriteringer	Kommunedirektør, sektorleder samfunnsutvikling	<p>Stor måloppnåelse Se under pkt 5°3°2</p> <p>Tolga sentrum øst noe forsinket -legge ut på høring etter beh° 7/4-22</p>
Oppfølging av utredningsoppgave knyttet til psykisk helse - handlingsplan mot selvmord	Politisk utredningsoppgave knyttet til psykisk helse med mål om å bidra med informasjon og holdningsskapende arbeid°	Mars 2021	Politisk utvalg arbeider og ferdigstiller utredningsoppgaven Kommunedirektør og sektorledere følger opp	Komiteen avsluttet arbeidet og slutter seg til et interkommunalt initiativ og arbeid med arbeid mot ungdom og psykisk helse
Oppfølg av utredningsoppgave – forankre boligplan i nytt kommunestyre	<ul style="list-style-type: none"> - Operasjonalisere og gjennomføre tiltak i plan jf° kommunestyrets prioriteringer 	Løpende i 2021	Politisk utvalg arbeider og ferdigstiller	Gjennomført og fulgt opp i stor grad

	<ul style="list-style-type: none"> - Tolga 2020 <p>Kople dette virkemidlet til måloppnåelsen i boligplan</p> <p>Hvordan kommunen tar dette videre- etter 2020</p>		utredningso ppgaven Kommunedir ektør og sektorledere følger opp	
Oppfølging av utredningsoppgave Strategiplan for inkludering og bosetting flyktninger	<ul style="list-style-type: none"> - Operasjonalisering av Strategiplan, lage og følge opp tiltaksplan 		Kommunedir ektør og sektorledere , fagleder Flyktningtjen esten	Vedtatt i kommunestyret 28° januar 2021, jfr° sak 10/21°
Utredning videreføring av Tolga2020	<p>Tolga kommune skal i løpet av 2021 gjennom Tolga2020 bidra til at det ferdigstilles nye byggeklare tomter og tilrettelegge for økt tilflytting i kommunen° Det skal også vurderes om Tolga2020 i samarbeid med næringsliv kan bygge prøveboliger som gir potensielle tilflyttere mulighet til å prøve å bo i kommunen°</p> <p>Kommunedirektøren bes om å legge frem en sak om organisering av de arbeidsoppgavene som kommunen skal overta fra Tolga 2020 i forbindelse med omorganiseringen° Det bes også om at kommunedirektøren utreder kommunens mulighet for å gå inn med kapital, ansvarlige lån eller annen finansiering for realisering av byggeklare tomter og/eller prøvebolig på inntil 2,5 millioner°</p>		Utredningen legges frem for kommunestyret i mars 2021°	Se pkt 1°1
Utredning aktivitetstilbud for barn og unge på sommertid	<p>Kommunedirektøren bes derfor om å utrede muligheten for å styrke tilbudet for barn og unge på sommertid, herunder aktivitetstilbud, behov for sommerskole, sommerjobb for ungdom og ferietilbud for barn og unge° Utredningen bør kartlegge behov, aktuelle samarbeidspartnere, eksterne finansieringskilder og mulighetene for samskapning</p>		Utredningen legges frem for Kommunestyret i mai 2021°	Sommerskoletilbud er gjennomført
Samlet gjennomgang av ressursfordeling innen sektor oppvekst	<p>ledelsesressurs og oppgavefordeling i ledergruppa, med formål å synliggjøre synergieffekt ved ombygging og omorganisering</p>		Innen 1° april 2021	Er gjennomført i april 2021

4. Kommunedirektørens stab og støtte

4.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Ressursinnsats	Årsverk
Kommunedirektør	1,0
Rådgiver	0,55
Personal	1,4
Innbyggertorget	3,1* endringer pga pensjon midt i året
Bibliotek	0,8
Økonomi	2,6
Sum årsverk	10,25
Nettobudsjett 2020 (i 1000 kr) *)	16 200
Nettoregnskap 2020 (i 1000 kr) *)	15 741
Merforbruk (i 1000 kr)	(Brukt 103 % av budsjett)

*) Felles pensjonskostnader/premieavvik/bruk premiefond er holdt utenom

4.2 Tjenesteproduksjon og aktivitet

Tjenestene 1000-1050-1060-1070-1100-1910-1915-1940-1941-1951-1970-1980

Politikk, ulike utvalg og til formannskapets disposisjon

Her ligger alt som går til politisk arbeid, herunder kommunestyret, alle råd, utvalg og nemder, revisjon og formannskapets disposisjonsfond.

1200 Kommunedirektøren

Her ligger lønn til kommunedirektør og rådgiver og annet for å drive kontoret, herunder diverse lisenser, kontingenter, opplæring, abonnement med mer. Oppgavene består i overordnet ledelse og styring, tilrettelegging for politikerne og oppfølging og iverksettelse av politiske vedtak.

1210 Personalkontoret

Her ligger lønn til personalsjef og personalkonsulent og annet for å drive kontoret. Oppgavene består i overordnet personalpolitikk, herunder å støtte kommunedirektøren, sektorledere/enhetsledere i personalspørsmål, gjennomføre lokale lønnsforhandlinger, ansettelse, samhandling med tillitsvalgte, organisasjonsutvikling, oppfølging av diverse retningslinjer med mer.

1300 Økonomikontoret

Her ligger lønn og annet for å drive kontoret. Oppgavene består av alt som ligger under økonomiforvaltning, budsjettjobbing, regnskap, lønn, med mer.

1810 Innbyggertorget

Her ligger lønn til ansatte i innbyggertorget og andre kostnader for å drive dette. Oppgavene består hovedsakelig i kommunikasjonsarbeid/veiledning pr telefon, digitalt eller ved oppmøte for publikum. Innbyggertorget er også støtteapparat for alle ansatte og har ansvar for saksbehandling for andre enheter samt post, arkiv, politisk sekretariat, systemansvar for sakarkivsystemet, digitalisering/selvbetjeningsløsninger mm. Tolga bibliotek er også organisatorisk en del av innbyggertorget:

5100 Tolga bibliotek:

Utlån 2021:

	Skjønn voksne	Skjønn barn	Fag voksne	Fag barn	AV-medier	Annet	E-bøker (e-bøker og e-lydbøker)	Totalt
Tolga	1897	5916	608	1219	372	721	1553	12286 *

* Utlånet totalt i 2021 har økt fra 2020 med 1534 lån. Årsaken kan være at det har vært mindre nedstenging pga. korona og flere uker med sommeråpent bibliotek.

Ellers har biblioteket hatt 9 arrangementer gjennom året, 155 bokprater, barnehageteater og boklek samt to besøk i Vingelen barnehage.

Sommerles ble arrangert med digital kick off og fysisk arrangement som sommerles avslutning. Oppslutning på 53,1 % (66,2 % i 2020). Bloggen har en ny bokanmeldelse i uka, som ruller mellom bibliotekene i Fjellregionen. Nytt av året var lesekiosen som ble åpnet 8.oktober 2021.

1845 Arkiv

Kjøp av arkivplass ligger her. Tolga kommune er medlem av IKA Opplandene og avleverer arkivmateriale dit.

1800 Felleskostnader

Dette er delt opp i ulike områder. Herunder inngår ting som rekvisita, telefon, porto, administrasjonsutgifter, interkommunal innkjøpsordning, kantine kommunehuset, IT-drift,

personaltiltak. Felles pensjonsutgifter har siden vært 2020 skilt ut i et eget budsjettområde, og kommenteres særskilt under 1.1 Regnskapsmessig resultat og kap. 2 Økonomisk analyse.

4770-4773 Miljøsaker

På miljøområdet forvalter kommunen og har ansvar/oppgaver i forhold til: viltforvaltning (viltneimnd, villreinnemnd Tolga Østfjell, fallviltarbeid, CWD-prøvetaking, jaktorganisering, hjortevilt, bever, jegerprøven), kommunalt rovviltfellingslag, hundeloven, motorferdsel i utmark, og forvaltning av verneområdene Bjøreggene Naturreservat, Telvanglia Naturreservat og Hodalen Landskapsvernområde.

4.3 Tiltak 2021

Som støtter opp under Kommuneplanens samfunnsdel (2015-2027) hovedmål og satsingsområder:

Hovedmål	Tiltak	Beskrivelse/Gjennomføring
Identitet og tilhørighet	Støtte sektorene i formidling digitalt og på hjemmesidene	Kvalitetssikre informasjon som bygger opp under kommunens profil og kommunikasjonsstrategi
Bolyst og attraktivitet	Tolga 2020	Tolga 2020 er et A/S eid av Tolga kommune og Tolga Os Sparebank (se beskrivelse under pkt. 1.1)
Kommunale tjenester	Kontinuerlig jobbe for å utvikle i de kommunale tjenestene Jobbe videre med å videreutvikle det interkommunale samarbeidet	Tolga kommune leverer bra tjenester. Det jobbes med å utvikle samhandlingen og skape synergier innen alle sektorer og på tvers av sektorene.
Arealstrategier	Ny planstrategi vedtatt	Vedtatt k-styret 28.jan -21 Rullering kommuneplanens arealdel i igangsatt
Sikkerhet og beredskap	Det ble utarbeidet oppdatert Helhetlig ROS-analyse i 2020.	Oppdatert overordnet beredskapsplan vedtatt i kommunestyret nov 2021 Koronapandemien har medført at kommunens kriseledelse, kriseberedskap er prøvd og øvd gjennom hele 2021.

	<p>Overordnet Beredskapsplan revideres 2021</p> <p>Kommunene deltar på aktuelle samlinger og kurs i regi av fylkesmannen og DSB i 2021</p>	<p>Kommunen deltar aktivt på samlinger og kurs i regi av Statsforvalter og DSB 2021</p>
--	--	---

4.4 Tiltak knyttet mot Folkehelse og «Tolga dyrker måltidet»

Satsing	Tiltak	Gjennomførings- tidspunkt
Folkehelse	<p>Innbyggertorget skal være med på å løfte frem aktivitetene som kommunen tilbyr; gymbygget, bassenget, kulturliv, bibliotek, aktiviteter i Hamran, i regi av skigruppa, o-gruppa, Tolga Frivilligsentral osv. Gjøre dette synlig på kommunens hjemmeside/facebook/skranke</p> <p>Sørge for å ha oppdatert informasjon om aktiviteter som stolpejakten/skijegeren osv.</p>	<p>Hjemmeside, facebook og på skjerm i servicetorget.</p> <p>Bookingside kulturhus er utarbeidet, tas i bruk før påske 2022</p> <p>På kommunens hjemmesider og skjerm i servicetorget</p>
«Tolga dyrker måltidet»	<p>Synliggjør «Tolga dyrker måltidet» i fellesområdet/skranken, gjennom storskjerm med informasjon og andre virkemidler</p> <p>Være behjelpelig med å lage utstilling på biblioteket, vise frem produsenter osv.</p>	<p>Storskjerm, andre virkemidler- oppslag, vise frem produsenter mm</p>

4.5 Økonomisk resultat – kommunedirektørens stab og støtte samlet

Det er et mindreforbruk under området for politikk på ca 225.000, som i hovedsak knyttes til reduserte kostnader revisjon/kontrollutvalg og redusert aktivitet i rådene. Kommunedirektør, stab og støtte har merforbruk på ca 250.000, som har sin bakgrunn i en ikke budsjettert stillingsressurs på innbyggertorget. Så disse to områdene går mot hverandre.

Når det gjelder Fellesutgifter, har vi et merforbruk på ca 1 mill. Den viktigste årsaken til dette merforbruket gjelder konsulentbistand/juridisk bistand, og kostnader knyttet til lederutvikling. Vi håper på særskilt skjønnstilskudd vedrørende juridisk bistand, og refusjoner fra KS mht lederutviklingen. Men dette var ikke helt klart ved årsavslutningen for 2021, og framgår derfor som et merforbruk ved regnskapsavleggelsen.

4.6 Oppsummering og konklusjoner – kommunedirektørens stab og støtte samlet

Det ligger mange ulike poster og tjenester til dette området. Med unntak av utgiftene knyttet til juridisk bistand, som kan være svært uforutsigbare, er det god kontroll på utgiftene knyttet til politikk, kommunedirektørens stab og støtte og felleskostnader.

5. Sektor Samfunnsutvikling

Sektor Samfunnsutvikling består av tjenesteområdene

- Kultur og utvikling
- Landbruk og næring
- Plan
- Teknisk

5.0.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats for hele sektoren

Ressursinnsats	Årsverk
Sektorleder	1,0
Landbruk (inkludert enhetsleder)	1,7
Næring/utvikling	0,2
Kultur (inkludert enhetsleder)	2,23
Drift/Teknisk (inkludert enhetsleder)	6,3 – 2,6 av stillingene knyttet mot selvkost
Forvaltning/Plan	1,5 i 2022. Planstilling på timebasis i tillegg i en mindre andel fra oktober til desember. Denne blir 100% fra 01.01.2022.
Renhold	7,32
Miljøvern	0,2 omdisponert til e-skatt fra 2018
Prosjektstilling matrikkel	(fra 1.5.21). Felles prosjekt med Alvdal, Tynset og Rendalen der Tolga er vertskommune.
Sum årsverk	21,65
Nettobudsjett 2021 (i 1000 kr)	21 269
Nettoregnskap 2021 (i 1000 kr)	20 494
Mindreforbruk (i 1000 kr)	775

5.0.2 Tiltak 2021

Som støtter opp under Kommuneplanens samfunnsdel (2015-2027) hovedmål og satsingsområder

Hovedmål	Tiltak	Beskrivelse/Gjennomføring
Identitet og tilhørighet	Bygging kulturhus/barnehage/ omgjøring skole. Opprusting av bibliotek/servicetorg	Hele prosjektet overtatt desember 2020. Dessverre gikk entreprenør konkurs rett før overdragelsen. Dette medfører en del komplikasjoner for kommunen. Det er derfor en del juridiske ting rundt huset som enda ikke er avklart. Uteområde asfaltert og steinlagt høsten 2021. Beplanting i 2022. Ombygging av innbyggertorg og bibliotek er planlagt med oppstart sommeren 2022.
Bolyst og attraktivitet	Tolga som bokommune. Bredbåndutbygging	Infrastrukturtiltak Hamran påstartet i regi av privat utbygger. Tolga fikk i 2019 tilsagn om til sammen kr. 5.740.000 til utbygging av bredbånd på strekningen Hodalen – Øversjødalen og Langsjøvollen. Utbygging av strekningen Tolga – Hodalen - Øversjødalen er godt i gang, og forventes å bli ferdigstilt innen 30.06.2022. Langsjøvollen er planlagt bygd ut i samarbeid med Engerdal. Tolga fikk i 2021 tilsagn om kr. 450.000 til utbygging av de siste 10 husstandene i Tolga kommune, i grendelagene Åsengan, Kvennan, Hallrøsta og på Håmmålvåll. Denne utbyggingen har hatt anbudsfrist mars 2022. Det mangler møte med innbyggere i feltet for avklaring av hva som kan

	Infrastrukturtiltak Tolgensli.	være aktuelt å gjøre av tiltak på fellesområder
Nærings- utvikling	Tilrettelegging for nye næringsarealer i Kåsdalen Kraftutbygging saksbehandling og oppfølging	Fjellbakeriet flyttet inn i nytt næringsbygg november 2021. De er strålende fornøyd. Det som gjenstår fra kommunen side er asfaltering av vei og ferdigstillelse av uteområdet mot Fv 30. Kraftutbygging ble ferdigstilt våren 2021, og anlegget var i prøvedrift fra sommer 2021. Arbeidet med oppfølging av ringvirkninger og avbøtende tiltak i forbindelse med utbyggingen fortsetter. Ytterligere beskrivelser under kap 3. Det er godkjent tiltak knyttet til avtalen med Opplandskraft, avbøtende tiltak.
Kommunale tjenester	Revidere strategisk næringsplan	Rullering av strategisk næringsplan bør sees opp imot rullering av plattformer, da det store likhetstrekk. Det er viktig at plan og tiltak tilknyttet næring organiseres hensiktsmessig og effektivt opp imot samlet ressurs og rollefordeling. Jf. planstrategi skulle strategisk næringsplan vært reviderts i 2021.
Areal- strategier	Kommuneplanens arealdel Kulturminneplan	Det er ansatt arealplanlegger som vil arbeide i 100% fra 01.01.22. I siste kvartal 2021er det arbeidet på timebasis med planprogram for kommuneplanens arealdel. Kommunedelplanen for kulturminner og kulturmiljøer ble vedtatt i kommunestyret 25.11.2021.

	Reguleringsplan Tolga sentrum øst	Det har vært flere ekstra avklaringsrunder slik at arbeidet har dratt ut i tid. Planvedtak våren 2022.
Sikkerhet og beredskap	<p>Pandemi</p> <p>Oppgradere ledningsnett VA.</p> <p>Forprosjekt ny hovedvannkilde/Reservevannkilde</p>	<p>Det har også i 2021 vært en god del arbeid for sektor samfunnsutvikling i forbindelse med den pågående pandemien.</p> <p>Høsten 2021 fullførte vi legging av ny hovedvannledning mellom østsiden og vestsiden i Tolga sentrum. Sikkerheten på vannforsyning er med dette vesentlig forbedret.</p> <p>Vi jobber også kontinuerlig med oppgradering av VA nettet</p> <p>Det er i 2020 og 2021 gjort forundersøkelser ved Eid som ikke førte fram. Vi jobber videre med andre kilder i 2022.</p>

5.0.3 Tiltak som støtter oppunder styringsplattform for – Samfunnsutvikling – 2021

Satsingsområder og retning for Samfunnsutvikling i Tolga:

- Aktivt lokalsamfunn
- Bokommune
- Verdiskapning

Satsingsområder	Tiltak	Beskrivelse/Gjennomføring
Aktivt lokalsamfunn	Hagene i Gata, grønnsaksdyrking	Samarbeid mellom grunneierne i Gata, innbyggere, Fjellurt, skolen, flyktningetjenesten og sektor

	Infopunkt	<p>samfunnsutvikling. Svært positivt prosjekt som nå er inne i sitt 3. år.</p> <p>Arbeidet med opparbeiding av Infopunkt Tolga startet i 2019. Arbeidet med bygningsdelen ble slutført i 2021. Uteområdene forventes slutført i 2022. Arbeidet med utvikling av utstillinger startet vinteren 2021/2022, og forventes å bli ferdig i 2023.</p>
Bokommune		<p>Avklaringer med Tolga 2020 som tar videre arbeid med å få regulert og satt i gang videre arbeide med å få flere tomter i Vesleåsen.</p> <p>Mye bistand og bidrag for å få det private boligfeltet i Hamran boligfelt realisert.</p> <p>Tolgensli har blitt gjort ferdig med skilt, merking av tomter og ferdigstilling av vei. Det mangler møte med innbyggere i feltet for avklaring av hva som kan være aktuelt å gjøre av tiltak på fellesområder</p>
Verdiskapning	<p>Synliggjøring av verdensarvverdiene. Utarbeidelse av uthusprosjektet.</p> <p>Synliggjøre kommunes verdier gjennom utarbeidelse av kulturminnedelplan.</p>	<p>Forvaltningsplan for Verdensarv Røros bergstad og Cirkumferensen ble vedtatt av Verdensarvrådet i 2020. Uthusprosjektet ble i 2020 formelt utvidet med Holtålen, Os, Tolga og Engerdal.</p> <p>Kommunedelplanen for kulturminner og kulturmiljøer ble vedtatt i november 2021. I planen er det vedtatt et omfattende handlingsprogram fram til 2024. I arbeidet med planen er det laget en egen registrering og rapport for tørrmurene i Tolga sentrum og oppover Erlia. Tolga kommune har søkt og fått innvilget kr. 200.000 i tilsagn fra Riksantikvaren til utarbeidning av en skjøtselsplan for området. Arbeidet med planen er planlagt gjennomført i 2022.</p>

5.0.4 Tiltak knyttet mot «Folkehelse» og «Tolga dyrker måltidet»

Satsing	Tiltak	Beskrivelse/Gjennomføring
Folkehelse	<p>Satse videre på «Bondens nettverk».</p> <p>Universell utforming av bygg og anlegg.</p> <p>Trafikksikkerhetstiltak.</p>	<p>Nettverket brukes aktivt og er en stor trygghet for arbeidet ved landbrukskontoret, og det arbeides videre med faglig utvikling av nettverket. Landbrukssjefen sitter i styringsgruppa for prosjektet «Trygg bonde» som dekker hele Innlandet.</p> <p>Ved alle nye investeringsprosjekt er det en forutsetning med universell utforming så langt det er mulig.</p> <p>Tolga kommune fikk i 2018 status som trafikksikker kommune. Resertifisering i 2022. Trafikksikkerhetsplan rullert i 2021 Det er arbeidet mest med trafikksikkerhetstiltak i arbeidet med revidering av Reguleringsplan for Tolga sentrum øst.</p>
«Tolga dyrker måltidet»	<p>Arbeide videre for felles vekst og utvikling innen økologisk og konvensjonell produksjon.</p> <p>Fjellbeite</p>	<p>Det har vært arbeidet med å se hvordan landbrukskontorene i regionen samlet sett kan løse sine oppgaver. Kommunale prioriteringer vurderes i større grad opp imot regionale felles føringer.</p> <p>Stort felles forskningsprosjekt i regi NIBIO, koblet sammen av to prosjekter, fokus på skjøtsel av kulturlandskap, bioenergi og karbonlagring.</p> <p>Forskningsprosjekt i regi NTNU, Vestlandsforskning og Nina. Tolga kommune er med sammen med 5</p>

	Forvaltning av sårbare naturområder i et klimaperspektiv	andre nasjonalparkkommuner. Klimatilpasning er fellesnevner, og for Tolga er det særlig sett på de sårbare naturområdene rik beitemark og ferskvann.
--	--	--

5.0.5 Økonomisk resultat – sektor samfunnsutvikling totalt

Med unntak av lønn er det krevende å budsjettere på denne sektoren, da det er så mange faktorer som spiller inn, slik som klima, tilstand til teknisk utstyr etc. Sektor samfunnsutvikling har imidlertid totalt et mindreforbruk på 775 000.

Den største besparelsen ligger i at det har vært vakans i stillinger i løpet av året. Vaktmesterstilling har stått ledig deler av året i påvente av å få driftsleder på plass. Det har også vært vakanser på renhold. Driftsnivået har vært nøkternt. Generelt har det også i 2021 vært noe mindre aktivitet på kultur og samfunnsutvikling som følge av pandemien. På plan/teknisk er det også gjennomgående noe lavere aktivitet, da det også i 2021 er brukt mye tid på investeringsprosjekter. Det er et merforbruk på investeringer i 2021.

Selvkostgraden på Byggesak er 35 %. Det er ganske lavt gitt at dette er et selvkostområde. Oppmåling har selvkostgrad på 65,1 %.

5.0.6 Oppsummering og konklusjoner – sektor samfunnsutvikling totalt

2021 har også vært et år med mange prosjekter og større investeringer. Vakans i deler av året på driftsleder teknisk, samt lengre sykefravær på andre sentrale medarbeidere merkes godt i en liten sektor, der det er lite overlapp mellom fagområdene. Til tross for dette er det gjennomført mange store viktige prosjekter og investeringer i tillegg til ordinært drift.

Det har blitt en betydelig restanse på oppmåling og delingssaker i løpet av 2021. Årsak er nok sammensatt, men kompleksitet i saker øker, mengde øker og det stilles krav til at saker skal raskt gjennom. Ut fra dette har det vært for lite ressurs tilgjengelig.

Det er økende aktivitet på både byggesak og oppmåling, noe som er krevende gitt den ressursen som er tilgjengelig.

Sektorens ledergruppe har også arbeidet med organisasjonsutvikling sammen med resten av enhetslederne. Arbeidet med utvikling av sektoren sammen med prosesskonsulent vil først slutføres i 2022.

5.1 Kultur og utvikling

5.1.1 Tjenestefomfang og ressursinnsats

Virksomhetsområde/tjeneste	Årsverk
Enhetsleder	1,00
Dølmotunet	0,50
Nord-Østerdal Musiker	0,58
Fritidsklubb	0,15
Sum	2,23

5.1.2 Tjenesteproduksjon og aktivitet

1511 NPL - Verdiskapningsprogrammet

Tolga fikk i 2021 status som nasjonalparkkommune. For å oppnå denne statusen har kommunen forpliktet seg til oppfylle et sett kriterier for nasjonalparkkommuner.

1528 Kulturformidling Tolga

Det ble 2021 inngått avtale med Linda Lothe om kunstprosjektet "Fra mikro til makro". Kunstprosjektet inngår i utsmykningen av Tolga kulturhus – Vidarheim.

1521 Infopunkter FV 30

Den bygningsmessige arbeidet med den gamle kraftstasjonen ble slutført i 2021. Utendørs gjenstår det en del tiltak langs Toljeelva. Arbeidet med utstillingene i det som blir Infopunkt Tolga ble påbegynt høsten 2021, men kan ikke forventes slutført før i 2023.

Det nye informasjonspunktet ved Forlotten sør for Kvennan Camping er ferdig opparbeidet. Informasjonstavle for Verdensarv Røros bergstad og Circumferensen er satt opp. Arbeidet med ny informasjonstavle for Tolga kommune og Nasjonalparklandsbyen forventes slutført og satt opp sommeren 2022.

1526 Bredbåndutbygging / Mobildekning

Tolga fikk i 2019 tilsagn om kr. 5.740.000, fra Nkom og Hedmark fylkeskommune til utbygging av bredbånd østover i kommunen på strekningene Hodalen – Øversjødalen og Langsjøvollen. Utbygging av strekningen Tolga – Hodalen – Øversjødalen er godt i gang, og forventes ferdigstilt innen 30.06.2022.

Langsjøvollen er planlagt bygd ut i samarbeid med Engerdal kommune. Tolga fikk i 2021 tilsagn fra Innlandet fylkeskommune om kr. 450.000 til utbygging av de siste 10 husstandene i kommunen uten tilbud om bredbånd. Disse ligger spredt i grendelagene Åsengan, Kvennan, Hallrøsta og Håmmålvoll. Utbyggingen har hatt en anbudsfrist mars 2022.

Mobildekningen i ulike deler av Nord-Østedal-regionen er dårlig. Denne formen for infrastruktur er i dag viktig for å sikre bosetting, næringsaktivitet samt attraktive områder for

fritidsbruk. Os, Alvdal, Tynset, Folldal, Rendalen og Tolga kommuner har fått tilsagn fra Hedmark fylkeskraft om kr. 10.125.000 til utbygging av mobilmaster i områder med dårlig dekning. Tolga kommune ga i 2021 sin tilslutning til prosjektet og bevilget kr. 562.500 i egenandel fra kommunens disposisjonsfond.

2910 Svømmehallen

Svømmehallen har i 2021 vært åpen for grunnskolen og publikum fra 2. januar til 3. april, og på høsten fra 13. oktober til 17. desember. Gymsal og svømmehall har i 2021 vært stengt 4 kvelder på grunn av smittefaren for Covid-19. Temperaturen er videreført med i underkant av 30 grader i vannet.

Svømmehallen har vært åpen 3 kvelder i uka med et gjennomsnittlig besøk på 15,6 personer. Spesielt har besøket vært stort på høsten med opptil 40 badende på en kveld, og et gjennomsnitt på 19,6 personer hver kveld gjennom hele høsten.

Etter 50 år i bruk er det nå tid for å ta en total tilstandsvurdering av svømmehallen. Dette arbeidet vil bli påbegynt i 2022.

4575-4590 Næring

2021 har også i næringsssammenheng vært sterkt preget av korona, og de statlige ordningene "kommunal kompensasjonsordning" og "kommunalt næringsfond korona" har vært viktige ordninger. Det lokale næringslivet har imponert med vilje og evne til å omstille seg som følge av pandemien, og det er stort søkelys på energiløsninger som følge av økende strømpriser. Høydepunktet for 2021 var ferdigstillingen av det nye anlegget til Staur Fjellbakeriet i desember.

Tilsagn gitt fra de forskjellige næringsfondene i 2021:

Fond:	Sum:	Antall tiltak:
4577 Disposisjonsfond næring	126.000	2
4578 Bruk konsesjonskraft	0	0
4580 Tiltaksarbeid – Tiltak statlige tilskudd næring	225.000	2
4585 Næringsfond Korona	310.000	4
4586 Samskapingsprosjekter	200.000	1
4587 Kommun komp ordning Covid-19	500.000	11
	1.361.000	20

4730 Miljøvern

Kommunens ressurs på dette området ble også i 2020 omprioritert til oppfølging av e-skatt og ansvar og oppgaver ivaretas av rådgiver i stab

4750 Friluftsliv

Prosjektet kartlegging og verdsetting av friluftsområder ble ferdig og avsluttet høsten 2021. Arbeidet med friluftsområdene er videreført gjennom tilsagn fra Innlandet fylkeskommune om kr. 70.000 til utarbeiding av en plan for friluftslivets ferdselsårer. Arbeidet med planen startet opp høsten 2021, og gjennomføres i samarbeid med Tynset kommune.

5000-5530 Kultur

Enhetsleder er kommunekontakt og ansvarlig for Den kulturelle skolesekken, Den kulturelle spaserstokken og UKM. Årets UKM-mønstringer (lokal- fylkes- og landsmønstring) ble alle avlyst på grunn av smittefaren for Covid-19.

Tolga kommune var også i 2021 vertskap for utdelingen av Egil Storbekkenes musikkpris. Denne gang i nytt kulturhus. Prisen gikk til musikeren Terje Isungset.

5200 Kulturvern

Kommunedelplanen for kulturminner og kulturmiljøer ble vedtatt i november 2021. I planen er det vedtatt et omfattende handlingsprogram fram til 2024. I arbeidet med planen er det gjort en egen registrering og rapport for alle tørrmurene i Tolga sentrum og oppover Erlia.

Tolga kommune har i 2021 søkt og fått innvilget kr. 200.000 fra Riksantikvaren gjennom fylkeskommunen til utarbeiding av en skjøtselsplan for området. Arbeidet med skjøtselsplanen er planlagt gjennomført i 2022.

I 2020 ble kulturlandskapet i Tolga sentrum foreslått som kandidat til nytt område til Utvalgte kulturlandskap i jordbruket av Statsforvalteren i Innlandet. Området nådde denne gang dessverre ikke opp i konkurransen med den andre kandidaten fra Innlandet, Koppangøyene i Stor-Elvdal.

Riksantikvaren skal etablere et register over Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA-registeret) i alle landets fylker. Fra Hedmark er Vingelen og Tolga foreslått som jordbrukslandskap og bergverkssentralisering i Circumferensområdet sammen med setring og fangst i Raudsjødalen, Spekedalen og Orvdalen.

I Holtålen, Røros, Os og Tolga kommuner inngikk i 2021 en samarbeidsavtale om stillingen som kulturminneforvalter i verdensarven Røros bergstad og Circumferensen. Stillingen skal sikre god kulturminnefaglig kompetanse i de fire kommunene.

Tolga kommune har i 2021 sagt ja til å bidra i finansieringen av bygningsvernrådigerstilling knyttet til Anno museum, Musea i Nord-Østerdalen. I første omgang i en periode over 3 år.

5240 Pilegrimsleden

Det har i 2021 stor sett vært brukt tid på ettersyn at pilegrimsleden.

5210-5220 Sætersgårds Samlinger / Dølmotunet

Sætersgårds Samlinger / Dølmotunet er et av museene i Musea i Nord-Østerdalen, og tilsluttet Anno museum AS, fylkesmuseet i Hedmark med ny konsolideringsavtale fra 2017.

Årets «Sommeråpent på Dølmotunet» ble gjennomført med 37 åpningsdager fra 26.06. – 01.08. På grunn av smittefaren for Covid-19 ble det heller ikke i 2021 vært mulig med store arrangementer. Gjennom redusert åpningstid, innsparinger, tilskudd fra BUFDIR og ikke minst gjennom økt omsetning på små arrangementer og ordinære åpningsdager, har en klar å redusere det samla museale underfinansieringen fra 2020 på kr. 230.000 til kr. 13.458 i 2021. Av dette utgjør statstilskuddet kr. 89.960.

Fortsatt gjenstår det å løse hvordan en i framtida vil presentere gjenstandene fra Sætersgårds Samlinger som opprinnelig har stått i kjelleren på Tolga skole. Disse er i hovedsak midlertidig lagret i kasser i lager- og utstillingsbygget på Dølmotunet. Noen av gjenstandene kan få permanent plass her, men langt fra alle.

5250 Bygdebok

Det har i 2021 ikke vært tilstrekkelig med ressurser til følge opp arbeidet med «Tolgaslekt.no» i den grad som hadde vært ønskelig.

5360 Nord-Østerdal Musiker

2021 var nok et år der kulturen og musikken ble sterkt vingeklippet og påvirket i negativ retning på grunn av smittefaren for Covid-19. Særlig den første delen av året ble sterkt skadelidende med bare utsatte og avlyste arrangement. Noen flotte prosjekter med en sterk interkommunal/regional side ble likevel gjennomført. De største og mest arbeidskrevende for stillingen:

- Teaterforestillingen “Mirandas siste stikk”, et samarbeid mellom Tolga skole, Tolga kulturskole, Teater i Fjellregionen og NØM, der stillingen komponerte og framførte all musikk.

- Den multikulturelle familiekonserteren “Musikalske bruer” i Tynset kulturhus med aktører fra hele Fjellregionen, der stillingen hadde produsentansvar, var programmakere, musikere og programledere.
- “Under stjernerap og måne - I fars fotefar”. Alf Hulbækmo i ord og toner. Kirkekonserturne med samarbeid med lokale kor.

5460 Fritidsklubb

Fritidsklubben har i 2021 hatt 17 åpningskvelder. Disse er fordelt med 8 kvelder for juniorgruppa (5.-7. trinn) og 9 kvelder for seniorgruppa (8.-10. trinn). Klubben har i perioder vært stengt på grunn av smittefaren for Covid-19.

Størst oppslutning har det vært om juniorklubben, der det i gjennomsnitt vært 32,1 barn innom hver åpningskveld gjennom hele året. Dette viser at klubben har vært savnet i en vanskelig periode for mange barn og unge.

For seniorgruppa har oppslutningen vært mer varierende fra kveld til kveld, og gjennomsnittsbesøket her har vært betydelig lavere med 13,2.

5530 Allaktivitetshus

Salget av Tolga gamle skole har blitt forsinket. Sammen med økte strømudgifter har dette gitt et lite merforbruk i 2021. Fra 01.01.2022 har Gammelskolas venner i praksis overtatt bygningen, men det formelle med underskrevet skjøte og tinglysning av dokumenter gjenstår fortsatt. Dette skyldes at det ikke tidligere er ordnet opp i det formelle eierskapet til eiendommen 27/103. Det er fortsatt skolekretsen som står som eier av denne delen av eiendommen.

5.1.3 Oppsummering og konklusjoner

De fleste tjenester, oppgaver og prosjekter er utført i samsvar med målsettinger og planer.

5.2. Landbruk og næring

5.2.1 Tjenestefomfang og ressursinnsats

Virksomhetsområde/tjeneste	Årsverk
Enhetsleder	1,0
Landbruk/næring	0,7
Miljøvern/eiendomsskatt	0,2
Sum	1,9

5.2.2 Tjenesteproduksjon og aktivitet

4510-4580 Landbruk, skogbruk, næring

Investering i tradisjonelt landbruk: det ble i 2021 gitt tilskudd til 2 kufjøs og ett seterfjøs. Det er svært begrenset med midler sett i sammenheng med total søknadsmengde, og IN har i samarbeid med kommunen tilbud om god dialog i tidlig fase. I tillegg ble det gitt tilskudd til 1 foretak som driver med tilleggsnæring i landbruket.

Det er i 2021 gitt tillatelse til nydyrking av 403 (275) dekar fordelt på 14 (16) søknader. Det er behandlet 9 (16) saker etter jordloven og 12 (8) saker etter konsesjonsloven.

Det ble i 2021 også vedtatt retningslinjer for behandling av saker etter jord -og konsesjonsloven. Retningslinjene er et godt grunnlag for både veiledning og behandling av saker, og skal legge til rette for rask og effektiv saksbehandling.

2021 var et godt år med tanke på sjølforsyning med grovfôr, men det er behov for mer oppfølging tilknyttet kravet om 10-årige leieavtaler ved bortleie av dyrket jord. Det er økende fokus på klimaarbeid i landbruket, og sentrale tema er klimaveiledning, klimakalkulator, karbonlagring, agronomi, beite, energi og transport.

Det har også i 2021 vært prioritert tilskudd til «Nofence». De foreløpige erfaringene er svært positive, og denne teknologien vil kunne revolusjonere beitebruken og utnyttelsen i utmarka.

Det er god aktivitet i skogbruket, men det er et veldig stort etterslep på ungskogpleie. Gjennom arbeidet med regional klima- og energiplan, og økt fokus på klimatilpasning, vil også skogbruket bli en stadig viktigere for regionen vår. Vridning av treslag tilbake til historisk furuskog er svært interessant i områder med lite beitebruk, og det er stort behov for skjøtsel av bjørk i beiteprioriterte områder.

Det er stort fokus på landbruksvegnettet i kommunen, og det er stort behov for opprusting. Det arbeides regionalt for å se på fagkompetanse tilknyttet forvaltning.

5.2.3 Oppsummering og konklusjoner

Landbrukets rolle som forvalter av nasjonalt verdifullt kulturlandskap gis stadig økt oppmerksomhet, og strategiske vegvalg tilknyttet klimatilpasning, drift og forvaltning vil ha stor betydning i framtiden. Rik historie, landbruksressurser av høy kvalitet og høy kompetanse i hele verdikjeder vil være styrker på vegen videre.

Beredskap og arbeidet med Bondens nettverk har hatt høyt fokus de siste ti årene, og gjennom prosjektet "Sammen om beredskap" har faglagene i samarbeid satt søkelyset på praktisk beredskap og felles fagmiljø. Det er økende utfordringer tilknyttet den kommunale veterinærvakta, og det er store økonomiske utfordringer i landbruket tilknyttet økte priser.

5.3 Plan

5.3.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Virksomhetsområde/tjeneste	Årsverk
Sektorleder samfunnsutvikling/Enhetsleder plan	1,0
Kommuneplanlegger	1,0 på timesbasis fra oktober 2021 ° 100% fra 01°01°2022
Forvaltning	1,5
Prosjektstillinger	1,0 fra 01.05.2021 knyttet til prosjekt kvalitetsheving matrikkel der er Tolga er vertskommune for prosjektet som omfatter Tynset, Rendalen og Alvdal kommuner i tillegg til Tolga.
Sum	3,75

5.3.2 Tjenesteproduksjon og aktivitet

Sektorleder samfunnsutvikling har også fagansvar for plan. I 2021 har det vært arbeidet med både private og kommunale planer. Arbeidet med ny reguleringsplan for Tolga sentrum øst har pågått i hele 2021, men vil først komme til behandling i 2022. En privat detaljreguleringsplan ble vedtatt (Knausvola). Vedtaket ble påklaget, og derfor oversendt Statsforvalteren som opphevet vedtaket.

Revidering av kommuneplanens arealdel er vedtatt, og arbeidet var planlagt startet opp i 2021. På grunn av at det har tatt tid å få på plass arealplanlegger til å lede og gjøre store deler av dette arbeidet kom dette arbeidet først i gang på slutten av året.

Planprogram for Klima og energiplan, regional plan, vedtatt. Dette planarbeidet krever også betydelig ressurs fra den enkelte kommune. Rendalen kommune er vertskommune.

Det er gitt tilslutning til partnerskapsavtale i vannområdene Glomma og grensevassdragene. Regional stilling med vertskapskommune Folldal. Lite ressurskrevende i 2021, men vil øke utover i 2022.

I samarbeid med de andre NØGIS kommunene er planer lagt over i nytt registerarealplaner.no. Arbeid med rydding og oppdatering i det nye registeret er i gang, og digitalisering av gamle planer vil tas i forbindelse med arbeidet med ny arealdel.

Forvaltning omhandler byggesaksbehandler i 100% stilling, samt oppmåler 50%

6010 Tilrettelegge- og planlegging bygg

Behandlede saker i 2021: 79. Antall gitte utslippstillatelser (avløpsanlegg) i 2021: 7 stk. Antall nye eneboliger: 6 stk spredt utover kommunen. Ellers en økende pågang på fritidsbolig, både nybygg, tilbygg og anneks/uthus. Landbruket holder jevn aktivitet.

Det er behandlet 12 saker med dispensasjon fra plan.

Det er en utfordring å finne rom for tilsyn innen byggesak, mere systematisk ulovlighetsoppfølging, kompetanseheving i bredde og dybde, oppfølging av bygg status og ajourføring i matrikkel for å avslutte eldre saker. Mange av de aktivitetene det ikke er nok kapasitet til å følge opp er lovpålagte.

6520 Oppmåling, regulering

Stillingsressurs har vært 50 % i 2021, og det har vært 40 rekvisisjoner på kartforretning (grensejustering, arealoverføring, ny eiendom, grensepåvisning) behandlet og gjennomført. Antall kartforretninger i 2021 var 22. I 2020 var 23, og i 2019 var det 10 stykker. Behandling betyr i denne sammenheng at enten så er det fattet vedtak i delesak først, eller at rekvisisjon er gjennomgått for å avklare om den oppfyller vilkårene for gjennomføring – så som grensejustering og grensepåvisning.

Det er innkommet 26 delingssaker, der 15 av disse ble behandlet i 2021.

Det har blitt en betydelig restanse på dette området i løpet av 2021. Årsak er nok sammensatt, men kompleksitet i saker øker, mengde øker og det stilles krav til at saker skal raskt gjennom. Ut fra dette har det vært for lite ressurs tilgjengelig.

Det er økende aktivitet på både byggesak og oppmåling, noe som er krevende gitt den ressursen som er tilgjengelig.

6030 Prosjekt Kvalitetsheving av matrikkelen i Alvdal, Rendalen, Tolga og Tynset kommuner.

Prosjektet har fokus på å rydde opp i eiendommer som er matrikkelført i feil kommune. Føring av ikke førte jordskiftesaker. Målebrev nyere enn 1980. Målebrev (skylddeling med målebrev nøyaktighet) før 1980. Øvrige eiendommer som ikke ligger i kartet. Kartlegging av sirkeleiendommer, samt å legge inn uregistrert eiendommer for 0/0 eiendommer.

Dette er arbeid som alle kommunene har stor nytte av i sitt daglige arbeid, og som er viktig for den enkelte grunneier, og for alle andre som skal bruke matrikkel og kartopplysninger til ulike formål.

Det er investert mye tid på forberedende arbeid for å få oversikt i saksmassen, men dette vil en dra nytte av i arbeidet framover. Prosjektet startet mai 202, og går over tre år.

6040 Plan

Kommuneplanens arealdel er vedtatt revidert. Arbeidet startet så vidt i 2021, men det tok tid å få på plass arealplanlegger. Ressurs på timebasis fra oktober ut året, og fullt på plass fra 2022.

5.4 Teknisk

5.4.1 Tjenestefomfang og ressursinnsats

Virksomhetsområde/tjeneste	Årsverk
Enhetsleder	1,0 – *0,85 av stilling knyttet mot selvkost
Drift	5,3 – *1,75 av stillingene knyttet mot selvkost
Renhold	7,32
Sum	14,0

5.4.2 Tjenesteproduksjon og aktivitet

Enhet for teknisk er administrativt organisert med 1,0 stillinger med kontor i kommunehuset. Virksomheten er ansvarlig for teknisk drift og saksbehandling innen området. Det er egne fagledere for vaktmestere og renholdere. Når det gjelder bemanning på VAR området har vi en driftsoperatør på renseanlegg og avløpsnett i 100 % stilling og en driftsoperatør i 75% stilling tilknyttet vannforsyning. Administrativt er i overkant av 75 % stilling knyttet til VAR-området.

Vaktmestere og driftsoperatører fungerer i det daglige som et team, som fordeler oppgaver og avlaster hverandre etter behov. De inngår alle seks i kommunal teknisk vakt, beredskap døgnet rundt, året rundt. En av vaktmestrene gikk av med pensjon i 2021. Dette utgjør 0,7 årsverk for 2021. Denne ledige stillingen er utlyst og blir erstattet med en driftsleder fra 1. mars 2022. Avdelingen har også ansvar for kommunale veier og plasser, gatebelysning, kommunale administrasjonsbygg og boliger. Kommunen har ved utgangen av 2020 i alt 46 boliger/leiligheter for utleie, i tillegg har kommunen 20 omsorgsleiligheter. Teamet utfører også vaktmestertjenester for de kommunale barnehagene, omsorgstunet, skolene, kommunehuset, helsesenteret og Tolga kulturhus samt svømmehall, fyranlegg og gymbygg.

Enhet for teknisk har ansvaret for vannforsyningsanlegg for Tolga sentrum. Vannforsyningsanlegget består av vannrenseanlegg med membranfilter og UV-anlegg, to høydebasseng Hamran og Tolgensli samt fire trykkøkingsstasjoner. Ledningsnett er totalt på 10400 m med rør. Kommunen har to avløpsrenseanlegg, 15 kloakkpumpestasjoner og avløpsledninger som driftes av teknisk drift.

Ny hovedplan for vann og avløp med saneringsplan vedtatt i 2021. Denne vil gi føringer for investeringer framover.

BRUKERE OG TJENESTER

6000 Teknisk administrasjon

Det har vært vakans på 0,7 vaktmester. Fordelt på store deler av året. Dette har medført innsparing i kostnader.

Driftsresultatet for rammeområde 601, teknisk og plan viser et samlet mindre forbruk på kr 1.060.846,-

VAR-OMRÅDET

Ved beregning av selvkost innen Vann-Avløp-Renovasjon inngår en del kostnader påløpt på andre tjenesteområder. Spesielt gjelder dette administrative og tekniske kostnader påløpt på Teknisk, men gjelder også eksempelvis kostnader knyttet til sentralbord og fakturering på stab/støtte. Tidligere ble dette budsjettert som interne kostnader på VAR-området, slik at netto budsjett/regnskap ble 0,-. Endringer i de økonomiske forskriftene gjør at man ikke lenger skal bokføre slike kostnader på denne måten. Netto inntekt som budsjetteres og bokføres på VAR-området er derfor å anse som tjenesteområdenes bidrag til selvkost.

6650 Avløp

Regnskapet for 2021 viser et mindreforbruk på kr 351.999,- Mindreforbruket avsettes på selvkostfond.

6653 Septikrenovasjon

Regnskapet på dette området viser i 2020 et mindreforbruk på kr 240.782,-. Mindreforbruket avsettes på sjølkostfond for tjenesteområdet.

6654 Renovasjon innsamling

Regnskapet i 2021 viser et mindreforbruk på kr 24.856,- Mindreforbruket avsettes på sjølkostfond for tjenesteområdet.

6656 Vannverk

Regnskapet for 2021 viser et mindreforbruk på kr 362.175,-. Mindreforbruket avsettes på sjølkostfond for tjenesteområdet.

Vannrenseanlegget fungerer utmerket og anlegget gir Tolgas innbyggere en sikker og trygg vannforsyning, med en full hygienisk barriere av vannkilden.

5.4.3 Oppsummering og konklusjoner

2021 har vært et normalår på drift.

Vi har fortsatt en del utfordringer på vannforsyning, i det vi mangler reservevannkilde. Vi har både i 2020 og i 2021 testet i området ved Eid for å se om vi kan finne løsning på reservevannkilde. Her er det ikke nok kapasitet så testing på andre områder fortsetter i 2022.

VAR har totalt et mindreforbruk på 979.812,-. Det er mindreforbruk på alle områdene.

6. Sektor Oppvekst

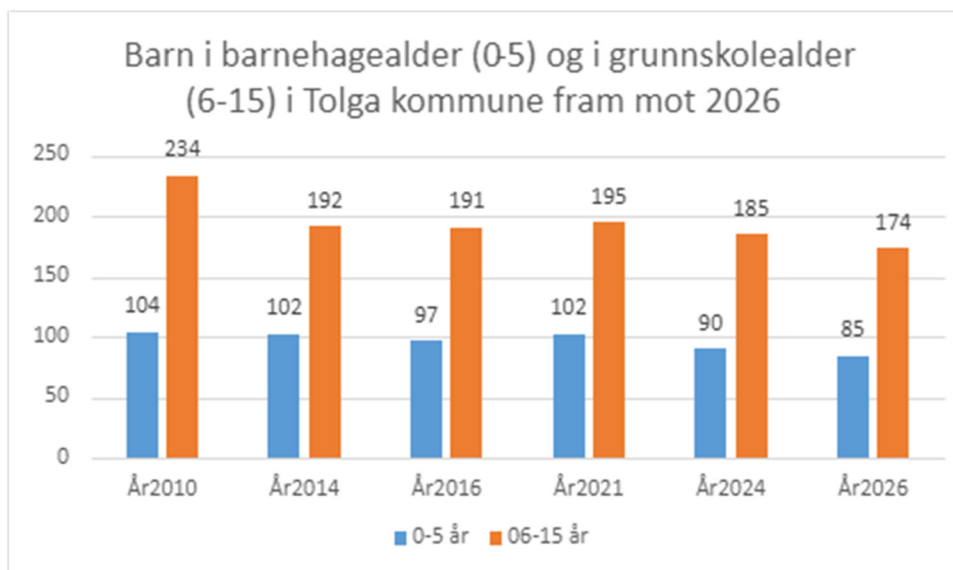
Sektor Oppvekst består av tjenestoområdene

- Tolga barnehage
- Tolga Skole
- Vingelen Skole- og Barnehage
- Tolga Kulturskole
- Interkommunale tjenester/kjøp av tjenester: PPT og Voksenopplæring

6.0.1 Tjenestoomfang og ressursinnsats for hele sektoren (eks. interkomm. ressurser)

Tjeneste	Antall barn/elever (31.12.21)
Grunnskole	195
Barnehage	83 (fra 01.02.22)
SFO	60
Voksenopplæringen	15
Kulturskolen – elevplasser	118 elever (153 elevplasser) 6 på venteliste

Ressursinnsats	Årsverk (31.12.21)
Sektorleder / merkantil ressurs	1,6
Enhetsleder	3,5
Barnehage	21,8
Skole	29,8
SFO	1,9
Kulturskole	3,1
Sum årsverk	61,7
Nettobudsjett 2021 (i 1000 kr) - rev	38 721
Nettoregnskap 2021 (i 1000 kr)	38 751
Merforbruk	30

De siste 10 årene har det blitt født i overkant av **17 barn** i gjennomsnitt pr år i Tolga kommune. (14 til 24 pr år). Antall skoleelever og antall barn i barnehagealder vil som en følge av dette bli noe lavere enn i dag de kommende årene (kilde ssb-tabeller 11668 og 07459). Inn- og utflytting vil påvirke disse tallene i positiv eller negativ retning.

6.0.2 Tiltak 2021

Som støtter opp under Kommuneplanens samfunnsdel (2015-2027) hovedmål og satsingsområder

Hovedmål	Tiltak	Beskrivelse/Gjennomføring
Identitet og tilhørighet	Aktiv bruk av lokalmiljø Bruk av naturen i form av mat og jakt Kartlegge, bli kjent med nærmiljø og bedrifter Bli kjent med lokale kunstnere Oppsøke institusjoner	Tiltak er nedfelt i årsplaner for barnehagene og skolene – Konkrete tiltak knyttet til ulike avdelinger og ulike alderstrinn. Alle tiltak gjennomført i henhold til plan for året. Eks på tiltak er bær og soppstaking, reinjakt, seljefløytekurs, «bli kjent tur til alle hjem» - 1. trinn.
Bolyst og attraktivitet	Opprettholde kvalitet Utviklingsorientert Samle kompetanse	Kontinuerlig arbeid gjennom året. Overordnet målsetting, ikke nedfelt i spesifikke tiltak.

Næringsutvikling	Samarbeid med næringslivet Entreprenørskap og lokalkunnskap Kulturelt og lokalt entreprenørskap	Tiltak er nedfelt i de lokale planene og planer for hvert alderstrinn. Eks. på tiltak er entreprenørskap /skape egen bedrift for mellomtrinn og ungdomstrinn.
Kommunale tjenester		
Arealstrategier		
Sikkerhet og beredskap		

6.0.3 Tiltak som støtter oppunder styringsplattform for Oppvekst – 2021

- Satsingsområder og retning for Oppvekst i Tolga:
- Tidlig innsats
- Sosial kompetanse
- Kompetente medarbeidere og ledere
- Dialog med foreldre/foresatte – medvirkning fra barn og unge
- Entreprenørskap og lokalkunnskap

Satsingsområder	Tiltak	Beskrivelse/Gjennomføring
Tidlig innsats	Tett oppfølging (Sette inn ressurs etter behov, observasjon, god kartlegging.). 4 foreldremøter for flerspråklige i barnehage. Ekstra foreldremøte for flerspråklige i skolen. Tverrfaglig samarbeid Friplass-ordning i kulturskolen, tangent og rytme, sfo, språklærer-ressurs i barnehagen.	Deltakelse i utviklingsprosjektet for innlandet «Kultur for læring» - barnehagene og grunnskolene. Kartlegginger med 5 interessegrupper annet hvert år. Forprosjekt i Kompetanseløftet (St. Melding 6) Tverrfaglige ressursteam er skolenes kvalitetssikring mht det sosiale- og spes.ped. arbeidet på skolene. Teamet er i tråd med systemutvikling (PPT). Barnehagene bruker kartleggingsverktøy «Tras alle med» og kartleggingsverktøy utarbeidet i samarbeid med PPT i systemarbeid og praktisk arbeid med hvert barn. Foreldremøter avholdt etter planen. Friplassordning gjennomført i 2021.

		<p>Språklærerressurs i Tolga barnehage for flerspråklige barn.</p> <p>Sommerskole for alle 1. - 7. trinn.</p>
Sosial kompetanse	<p>Ulike pedagogiske verktøy, som f.eks.: LP – læringsmiljø og pedagogisk analyse. «Mitt valg» (Bh) «Steg for steg» (Bh)</p> <p>Tydelige voksne</p> <p>Struktur og felles regler. Sosiale mål.</p> <p>Skape vennskap og forebygge mobbing = inkludering.</p> <p>Elevgrupper, foreldregrupper, medarbeidere og ledere.</p>	<p>Pedagogisk analyse brukes i enkeltsaker og i systemarbeid.</p> <p>Sosial kompetanse tema i samarbeid barnehage – hjem, skole – hjem.</p> <p>Tiltak gjennom «Kultur for læring».</p> <p>Tema i tverrfaglig samarbeid, fagdager.</p> <p>Skolene har benyttet interkommunal kommunepsykolog-ressurs i arbeidet</p>
Kompetente medarbeidere og ledere	<p>Veiledningsgrupper</p> <p>Profesjonsutvikling:</p> <ul style="list-style-type: none"> -videreutdanning -kultur for læring i barnehage og skole - fagfornyelsen 	<p>«Kultur for læring» er barnehage- og skolebasert kompetanseheving/ profesjonsutvikling for hele kollegiet. Begge barnehagene og begge grunnskolene deltar. Gjennomført etter oppsatt plan.</p> <p>Ansatt på videreutdanning etter prioritering fra skolene. 1 pedagog på videreutdanning i 2021/22. 2 pedagoger på videreutdanning i 2021. 1 på styrerutdanning 2021. 1 på skolelederutdanning 2021.</p> <p>Begge skoler godt i gang i Fagfornyelsen.</p> <p>Kulturskolen i gjennomfører planlagt ekstern veiledning.</p>
Dialog med foreldre/foresatte – medvirkning fra barn og unge	<p>Foreldremøter i skole og barnehage</p> <p>Tett kommunikasjon med barn/elever/ foresatte i skole og barnehage</p>	<p>Foreldremøter avholdt etter oppsatt plan, med tema for ulike trinn beskrevet i årshjul for barnehagen/skolen.</p> <p>«Foreldreskole» gjennomført etter plan på begge skolene.</p>

		Aktivt elevråd og de unges råd. Aktivt og engasjert foreldreutvalg.
Entreprenørskap og lokalkunnskap	Elevbedrift på u-trinn. Etablert også på mellomtrinn.	Gjennomført i henhold til plan

6.0.4 Tiltak knyttet mot Folkehelse og «Tolga dyrker måltidet»

Satsing	Tiltak	Beskrivelse/Gjennomføring
Folkehelse	<p>Varierte aktiviteter i klasserommet og barnehagen. Utvida læringsarena utenfor barnehage- og skolebygget.</p> <p>Bruke samvær mellom generasjoner bevisst – som gjensidig verdi.</p> <p>Stimulere til deltakelse i kultur-skolen og la dette være et utspring for lokale aktører som beriker lokalt kulturliv.</p>	<p>Kartleggingsdata (elevundersøkelsen, Kultur for læring) som viser at barn og unge trives og har et godt læringsmiljø i barnehage og skole.</p> <p>Tiltak i årsplaner delvis gjennomført i 2021. Begrensinger som følge av Covid-19 gjorde at mange tiltak som involverer samarbeidspartnere utenfor barnehagen og skolen heller ikke dette året ble gjennomført fullt ut (eks. besteforeldredag, juletreff, 17. mai opplegg).</p> <p>I forhold til elevtall er det fortsatt stor % vis deltakelse i kulturskolen.</p>
«Tolga dyrker måltidet»	Sosialt og kulturelt entreprenørskap – lokalkulturen som mulighetsgiver: Sanking, jakt, matgilde, kortreist mat, grønnsakshage m.v.	<p>Gjennomført i henhold til årsplaner. Nytt i 2020 er samarbeid om skolehagen med andre sektorer.</p> <p>Skolemåltid - prosjektmidler i 2021 – forlenget 2022.</p>

6.0.5 Økonomisk resultat – sektor oppvekst samlet

Sektor Oppvekst har på et totalbudsjett på 38,7 mill. et merforbruk på kr 29.755,-. Det er et merforbruk på 0,8 %.

Ved 1. tertial signaliserte sektoren et merforbruk på anslagsvis 400.000 kr på området kjøp av tjenester andre kommuner (grunnskole for ordinære elever og voksne). Det stemmer med årsregnskapet. Kjøp fra andre kommuner og salg til andre kommuner er faktorer kommunen ikke er så mye herre over selv. Det har også vært et merforbruk på andre områder også, eks. lønn Vingelen barnehage. Men totalt har sektoren klart å spare inn på andre driftsposter slik at merforbruket til slutt endte på underkant av 30.000 kr.

Hovedårsaken til at sluttregnskapet for sektoren er:

- Et moderat lønnsoppgjør.
- Noen stillinger og oppgaver har blitt løst gjennom tilskudd og prosjektmidler.
- Generell god budsjett disiplin og god oppfølging i regnskapsrapporteringen; fra sektorleder, enhetsledere og videre ned til alle ansatte.

6.0.6 Oppsummering og konklusjoner- sektor oppvekst samlet

Alle enheter i oppvekst legger vekt på et oppvekstmiljø som skal gi trygge, glade, selvstendige og skapende barn, og har et aktivt forhold til sektorplanen med visjon, mål og tiltak.

Kompetanse har stått i fokus i lengre tid, og alle enheter har en nysgjerrig tilnærming til utvikling og læring. Sektoren har godt kvalifiserte medarbeidere, der mestring står i fokus. Resultatene fra undersøkelser, tester og kartleggingsprøver viser gode tall for skolene i kommunen. Elevene skårer høyt på de fleste parametere i elevundersøkelsen, der mobbing så å si er fraværende.

Særlig skolene har fått et stort løft i 2021 på IKT investeringer. Noe er finansiert gjennom ekstra koronamidler fra Statsforvalter.

Det er et godt og tilfredsstillende samarbeid mellom enhetene i sektoren og med andre enheter i kommunen.

Samarbeidet i regionen er i positiv utvikling der en ser barnehage og skole i en større helhet.

Det er en sektorovergripende utfordring å finne gode nok tiltak og opplegg for barn/elever med særlige behov, faglige og eller sosiale.

Årets kartlegging i Kultur for læring for barnehagene, med data fra 5 brukergrupper, viser at Tolga leverer svært god kvalitet på tjenestene.

Å fortsatt levere «riktig» kvalitet er utfordringer med stram kommuneøkonomi.

6.1 Tolga barnehage

6.1.1 Tjenestefomfang og ressursinnsats

Tjeneste	Antall barn
Tolga barnehage	55 barn (pr 01.01.22) 58 barn (pr 01.04.22)

Ressursinnsats	Årsverk
Enhetsleder	1,0
Barnehagen	13,7
Styrking førskolebarn (begge barnehager)	0,3
Barnehager felles (barnehagefaglige oppg, styrking språk)	1,0
Sum	16,0

6.1.2 Tjenesteproduksjon og aktivitet

Etter flere år med stabilt barnetall, er det nå mange små barn på Tolga sentrum. I løpet av høsten 2021 ble barnehageplassene fylt opp, og flere barn som hadde rett til plass ville ikke fått tilbud, hvis ikke Tolga kommune utvidet tilbudet fra januar 2022.

Barn fra Tolga kommune går i private barnehager i nabokommuner, og Tolga må dekke utgifter til barnehageoppholdet. (Forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlig tilskudd til ikke-kommunale barnehager).

2600 Styrking førskolebarn

Tolga kommune har ikke i 2021 hatt barn med sakkyndig vurdering, med enkeltvedtak som har krevd ekstra styrking til spesialpedagogisk hjelp. Men det har blitt satt inn noe ekstra bemanning på grunn av styrking til enkelte barn/barnegruppe.

2700 Felles barnehagene

Tolga barnehage har egen språklærerstilling som styrker arbeidet med språkstimulering for flerspråklige barn. Det legges stor vekt på styrking av norsk som andre språk.

2750 Tolga barnehage

De fleste barn i Tolga barnehage har 5 dagers tilbud. Barnehageåret 2021/2022 er det 10 barn (høst 2021) og 14 barn (vår 2022) som er flerspråklige, og det er barn med bakgrunn/familietilknytning til 7 forskjellige land.

Barnehagen har god faglig kompetanse – både barnehagelærere og fagarbeidere - barnehagen oppfyller pedagognormen og bemanningsnormen.

6.1.3 Oppsummering og konklusjoner

Barnehagen legger vekt på et oppvekstmiljø som skal gi trygge, glade, selvstendige og skapende barn. Barnehagen skal bidra til at barna får en god og trygg oppvekst. Lek og hverdagsaktiviteter er viktige læringssituasjoner for barna. Barnehagene jobber for å sikre et oppvekstmiljø som gir allsidige opplevelser og erfaringer, og som tar utgangspunkt i nærmiljøet og naturen. Det legges vekt på at de voksne ser det enkelte barn, dets utviklingsnivå og behov, er tydelige, observerer og veileder barna underveis. Det jobbes med «Kultur for læring» i barnehagene i Hedmark, og i Nord-Østerdalen er det i barnehageåret 2021/2022 blitt satt fokus på «Barns lek og eksperimenterende virksomhet» i alle barnehagene.

Barnehagene i Tolga bygger sin virksomhet på Lov om barnehager og rammeplanen. Kommunen har følgende plan som det legges vekt på – Styringsplattform for oppvekst. Kommunens visjon – Røtter i fortida, tro på framtida og læring i fellesskap.

Barnehagene i Tolga har årlig hoved ettersyn på lekeplassutstyr.

Tolga kommune har samarbeid med Tynset og Os på tilsyn etter barnehageloven § 16. I 2021 ble det ikke gjennomført tilsyn i barnehagene i Tolga.

Ingen husholdninger skal betale mer enn 6 prosent av inntekten sin for en barnehageplass. Foreldrebetalingen er også begrenset oppad av maksimalprisen per måned, og søskenmoderasjonen. Alle 2-, 3-, 4- og 5-åringer, og barn med utsatt skolestart, som bor i husholdninger med lav inntekt har rett til å få 20 timer gratis oppholdstid i barnehage per uke. Betaling av kost (matpenger) kan komme i tillegg til maksprisen.

Tolga kommune har 19 barn som får tilbud om redusert foreldrebetaling.

6.2 Tolga skole

6.2.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Tjeneste	Antall elever
Grunnskole	145
SFO	33

Ressursinnsats	Årsverk
Enhetsleder	1,0
Skole	21,6 (herav 0.6 stilling fra kulturskolen)
SFO	1,1
Sum	23,7

2221 Tolga skole

6.2.2 Tjenesteproduksjon og aktivitet

Elevtallet har vært stabilt de siste årene + - 150. Fram mot 2026 – 2027 er det en synkende trend. 33 % av elevene er to-språklige, og representerer 12 ulike språk. Antall årsverk er redusert noe fra 2020, men grunnet elever med særlige behov, har assistentressurs vært periodevis økt.

Samarbeidet med kulturskolen er regulert gjennom forpliktende samarbeidsavtaler. Tolga skole kjøper tjenester fra kulturskolen i musikk og engelsk. Dette er et samarbeid som fungerer svært godt. Fra høsten 2020 ble barnehagen «nabo» med skolen. Med barnehagen i samme bygg gir det muligheter til enda mer samarbeid både administrativt og pedagogisk. Skolen, barnehagen og kulturskolen har etter hvert etablert et mer formelt samarbeid gjennom blant annet gjennom felles ledermøter.

Skolen bruker jevnlig biblioteket og alle klasser får en time hver. Biblioteket er en viktig arena for stimulering av leselyst.

I Tolga kommune har lærerne siden 2001 hatt en arbeidstidsordning med utvidet tilstedeværelse. Felles utviklingstid har særlig hatt tema som gjelder Kultur for læring, realfagkommune, klasseledelse, hvordan møte utfordrende elever, sosiale – og relasjonelle ferdigheter i personalgruppen.

Mange tiltak er nedfelt i styringsplattformen. Skolens rutiner står også i infoheftet for skolen. Skolen har flere foreldresammenkomster, møter, samling for klassene utenom skoletid enn det som er nedfelt i lovs

form. Det gjennomføres økt skole – hjem samarbeid (foreldreskole) på 1. og 8. trinn. En viktig suksessfaktor for at elever skal lykkes i skolen er godt og konstruktivt samarbeid hjem – skole.

Skolen har kontinuerlig tett samarbeid med lag og foreninger i bygda i ulike arrangement. Skolen bruker aktivt det utvidede skolerommet og er en integrert del av bygda.

Fokus på læring: Skolen arbeider målrettet med fagfornyelsen og endringene for å møte denne. Stikkord her er årshjul for tverrfaglig og flerfaglig temaer og didaktiske grep med fokus på mer praktisk rettet undervisning i de fleste fag. Kjerneelementene er det viktigste og mest sentrale elevene skal lære i hvert fag. Skolen skal gi elevene den kompetansen de trenger i møte med samfunnet og arbeidslivet. Med fornyelse av fagene, tidlig innsats, bedre overgang mellom barnehage og skole, skal det bygges et sterkere lag rundt elevene og skapes en skole som gir alle muligheten til å kunne lykkes. Arbeidet samkjøres opp mot kommunens sektorplan for oppvekst.

Skolen har investert mye når det gjelder smarttavler og nye pc'er. Nye læreverk og digitale læremidler prøves ut, og skolen vil i løpet av våren ta endelig avgjørelse på hva vi skal kjøpe av læremidler.

Sosial handlingskompetanse og relasjonelle ferdigheter: Skolen arbeider målrettet med sosial handlingskompetanse og relasjonelle ferdigheter både blant voksne og elever, som er grunnmuren for all læring. Alle elever skal oppleve trygghet på skolen. Det legges vekt på både teknisk og verdibasert kommunikasjon i klassene. Det er utviklet ulike læringsarenaer tilpasset den enkelte elevs behov, i tråd med skolens pedagogiske profil.

Elevundersøkelsen viser at eleven på skolen trives og har venner. Samtidig er internett, spill og bruk av sosiale medier en økende aktivitet. Det bekrefter at det er nødvendig å satse på oppbygging av elevers sosiale kompetanse. Dette er en kontinuerlig prosess og «ferskvare». Behov for å fokusere på sosial kompetanse og relasjonsarbeid elev – elev, voksen – elev understrekes også i kartleggingsresultatet gjennom FoU prosjektet «Kultur for læring». Skolen har siden 2016 vært mobilfri-skole, en ordning som fungerer svært bra. Elevene har selv initiert dette gjennom elevrådet.

Kultur for læring: Høsten 2020 ble siste spørreundersøkelse i «Kultur for læring» gjennomført. Høy svarprosent gir et godt grunnlag for videre bruk av resultatene, som for Tolga skole viser meget gode resultater sammenlignet med regionen og fylket. Skolen har gjennomført to kompetansepakker «Motivasjon og tro på seg selv» og pakke knyttet til fagfornyelsen. Skolen har fått gode tilbakemeldinger på det arbeidet som er gjort så langt. På bakgrunn av T3 er det laget en oppfølgingsplan. En aktuell kompetansepakke fra Høyskolen er rettet mot overgang «kultur for læring» og fagfornyelsen.

LP modellen: Modellen brukes for å avdekke pedagogiske og atferdsmessige utfordringer. LP modellen er et av flere analyseverktøy som benyttes i team, på trinn og i samarbeid med PPT. LP benyttes som arbeidsform i Kultur for læring arbeidet.

Grunnleggende ferdigheter i basisfagene er skolens hovedprioritering. Opplæring i lesing og skriving er en felles satsing i regionen. 2021/22 har skolen en lærer i funksjon som lærerspesialist – kunst & håndverk, med hovedfokus på flerfaglig og tverrfaglig samarbeid.

Nasjonale prøver gjennomført i lesing, engelsk og regning på 5. og 8. trinn, og i lesing og regning for 9. trinn. Resultatene fra prøvene er særlig gode for ungdomstrinnet.

Fremmedspråk og valgfag: Skolen gir tilbud til elevene om opplæring i tysk som 2.fremmedspråk. Som alternativ kan elevene velge arbeidslivsfag. Dette er et fag der en velger områder fra den videregående skolen med praktiske tilnæringer. 8. klasse har dette året fagene design/redesign og fysisk aktivitet og helse. 9. klasse hadde forskjellige varianter av produksjon for salg, mens 10 fortsetter med fysisk aktivitet og design/redesign. Tilbudet gjelder alle klasser på ungdomstrinnet.

Når det gjelder valgfag, arbeides det med å etablere flere tilbud.

Bærekraftig utvikling: Gjennom ”Den naturlige skolesekken” har skolen deltatt med et prosjekt under betegnelsen ”Bærekraftig utvikling”. Prosjektet inneholder både teoretiske og praktiske elementer. Opplegget knyttes til kommunens økoløftprosjekt, hvor vi bruker lokale ressurser. Dette er en viktig del av utviklingsarbeidet sammen med realfagsatsingen.

2220 SFO

33 barn benytter tilbudet. I forbindelse med ombygging/nybygg Tolga skole – barnehage – kulturhus, flyttet SFO inn i nye lokaler i løpet av 2020, og har etter hvert tilpasset seg i de nye lokalene. De nye lokalene ligger midt i skolen, og er mindre arealmessig enn tidligere lokaler, men nytt kulturbygg, nye lokaler til musikk, kunst og håndverk, kan det også gi SFO nye utfoldelsesmuligheter. Dyktige ansatte gir elevene trygge og gode tilbud på SFO.

Ansatte SFO har hele stillinger, og kombinerer SFO med arbeid i skolen- i klassene og opp mot enkeltelever.

6.2.3 Oppsummering og konklusjoner:

Tolga skole har godt kvalifiserte medarbeidere, der mestring står i fokus. Ulike kartlegginger, bl.a. nasjonale prøver og sluttvurderingen våren 2021 bekrefter at læringstrykket i klasserommet er godt. Det jobbes kontinuerlig med elevenes psykososiale miljø. Arbeidet med sosiale ferdigheter og relasjonelle ferdigheter er satt i system. Gjennom «Kultur for læring» er dette tema som forventes å gi positiv effekt over tid. Elevtallet er stabilt.

Tolga skole har turt å jobbe utradisjonelt, tatt i bruk uterommet som en viktig læringsarena og jobbet godt med dybdelæring med lokale mål. Entreprenørskap er satt i system, både på mellomtrinn og ungdomstrinn. Vi bestreber oss på en praktisk og variert tilnærming fra 1. trinn til 10. trinn.

Det er en utfordring i å sørge for tilstrekkelig kompetent støtte til to-språklige barn med språk som for oss kan være lite kjent. Dette gjelder så vel arbeidsinnvandrere som flyktninger. Særlig gjelder dette psykososiale utfordringer. Det er også en utfordring å finne gode nok tiltak og opplegg for elever med særlige

behov, faglige og eller sosiale. Skolen opplever godt samarbeid med andre samarbeidspartnere (f.eks. helsesykepleier, kommunens psykiatritjeneste, PPT, barnevern, flyktningetjenesten og BUP) i dette arbeidet.

Helsepsykepleier og psykiatritjenesten har en fast dag hver på skolen. Dette er skolen meget fornøyd med. De deltar også på møter i både ressursteam (spes.ped) og sosialpedagogisk team. Det å jobbe tverrfaglig, styrker laget rundt barnet, jfr. Kompetanseløftet og tidlig innsats.

Skolemåltid, en gang pr. uke for alle elever, har vært en gedigen suksess, og det er å håpe at dette tilbudet kan fortsette og gjerne utvides.

Skolen har vært drevet på normalt nivå, med hensyn til smitte og sjukefravær relatert til covid-19. Ansatte ved skolen har vist stor grad av velvilje og fleksibilitet, for at skolen skal gi elevene den opplæringen de har krav på.

6.3 Vingelen skole og barnehage

6.3.1 Tjenestefomfang og ressursinnsats

Tjeneste	Antall elever
Grunnskole	52
Barnehagen	27
SFO	27

Ressursinnsats	Årsverk
Enhetsleder	1,0
Skole (pedagoger og assistenter)	8,0 (Herav 0,1 stilling fra kulturskolen)
Barnehagen	6,4
SFO	0,8
Sum	16,2

6.3.2 Tjenesteproduksjon og aktivitet

Oppvekstsenteret har stor søkning til barnehagen og prognosene for elevtallet på skolen de neste årene viser noenlunde stabile tall. Med barn i alderen 1 – 13 år er det et stort spenn og mange hensyn å ta i

barnehage -og skolehverdagen. De ansatte viser vilje til å se muligheter og er fleksible, noe som er viktig på en slik enhet.

Det jobbes med å få ferdig en felles plan for utvikling av uteområdet ved skole og barnehage, i samarbeid med VIL og Fjellheim. Dette omhandler både leke- og aktivitetsområder og trafikksikkerhet som skal komme unger til gode også i hverdagen utenom åpningstider. Spaden settes etter planen i jorda sommeren 2022.

Det er flere elever ved skolen som har store spesialpedagogiske tiltak. Dette er krevende i en tid hvor det må reduseres i den pedagogiske ressursen. I barnehagen er det kun en 30% stilling knyttet til styrking ut over grunnbemanningen. Dette er marginalt. Spesielt med tanke på at flere unger har lange dager i barnehagen, i tillegg til at krav og forventninger øker.

Det er flere som ønsker etter- og videreutdanning ved enheten. I dag er det en ansatt i barnehagen som tar styrerutdanning, en ansatt i skolen som tar GLSM (Grunnleggende lese-, skrive- og matematikkopplæring), og enhetsleder går på Rektorutdanning.

2200 SFO Vingelen skole:

Høst -21 var det 27 elever som benyttet tilbudet. Med utgangspunkt i søknadene blir det gitt tilbud om SFO på ettermiddag alle dager. På morgenen og ettermiddag er det SFO i samarbeid med barnehagen. To assistenter og en miljøterapeut har deler av sine stillinger knyttet til SFO.

2201 Vingelen skole:

I 2021 har skolen fortsatt arbeidet med å løfte fådelt skolepedagogikken. Utearealet som læringsmiljø er en viktig del av Vingelen skole. Opplevelser og egne erfaringer fra utemiljøet synes å gi en god effekt i form av økt faglig interesse og trivsel. Variasjon i undervisningen er bra og skolen opplever dette som et positivt avbrekk. Fysisk aktivitet gjennom ulike aktiviteter som lek, samarbeidsøvelser mm styrker den enkelte elevs sosiale kompetanse. Gjennom aktivitet i aldersblanda grupper lærer elevene av hverandre. Elevene får også et godt fundament for å forankres til bygda - de blir glade i hjemstedet. Skolen viderefører sin satsing på entreprenørskap gjennom elevbedrift.

Innføring av ny læreplan Fagfornyelsen preger det pedagogiske utviklingsarbeidet dette året. Nye fagplaner, valg av læreverk (bøker og digitale), samt utvikling av metodikk og læringsmåter er sentralt her. I tillegg har skolen dette året hatt ekstra fokus på IKT og lesing. Vi har fått på plass Chromebook til alle elevene og nye interaktive Smarte Tavler på 3 klasserom. I tillegg bruker vi iPad mye, spesielt for de minste og ved spesielle behov. I tillegg jobber vi mye med å løfte lesing på alle trinn, og prioriterer lesekurs høyt. Vi er godt i gang med en fornying av det gamle skolebiblioteket med god hjelp av bibliotekaren. Prosjekt skolemåltid starter opp i Vingelen fra 2022.

Foreldreskole er gjennomført for foreldrene på 1.trinn. Skolen har et tett samarbeid med foreldrene både gjennom utvalgsmøter og ulike arrangementer gjennom året.

Lærere i Tolga kommunen har hatt utvidet tilstedeværelse siden 2001. Gjeldende avtale ble reforhandlet i 2020. Alle lærere har en individuell arbeidsplan, mens alle ansatte har en egen stillingsinstruks.

2203 Natur og kultur: Skolen baserer sin virksomhet på at elevene skal få gode vilkår for læring. Dette bl.a gjennom utstrakt bruk av ulike læringsarenaer og metoder. I «Styringsplattform for oppvekst» er det lagt tydelige føringer for fortsatt bruk av uteområdene våre, der målet er at opplæringen gir barna «røtter i fortida, tro på framtida og læring i fellesskap». I 21/22 fortsetter arbeidet på referanseområdet vårt «Jordvollen i Svartåsen» og utvikling av våre valgte objekter i nærområdet. Ellers er bruk av kultursti, basisløype, fulgletårn og skianlegg om vinteren sentralt.

2710 Vingelen barnehage:

Avdeling Knøsen og Ræbben: Til sammen 30-35 plasser blir brukt gjennom uka. Noe ledig kapasitet på onsdager.

Bemanningsnormen følges på begge avdelingene. Det er en klar økning av yngre barn i barnehagen, i tillegg til at antallet dager for den enkelte også øker. Åpent 07.00 – 16.30.

Det har vært noe utskifting i personalgruppa. Enheten består av styrer og to pedagogiske ledere med førskolelærer/barnehagelærerkompetanse en barnehagelærer og fire fagarbeidere/assistenter.

Barnehagen har fokus på lekens plass i barnehagehverdagen og de voksnes rolle i leken. Dette har satt sitt preg både på planlagte og spontane aktiviteter i hverdagen, og har vært tema på planleggingsdag og personalmøter for de ansatte. Barnehagen er med i Kultur for læring, noe som gir personalet oversikt over hva de ulike informantene har svart om hva de er fornøyd med – ikke fornøyd med. Dette arbeidet systematiseres sammen med barnehager i kommunen og i regionen.

Samarbeid med kulturskolen: Samarbeidet har bestått av to perioder med musikk for Knøsen og Ræbben, kjøp av musikkundervisning og undervisning av kulturskoleelever i skoletiden. Samarbeidet gir ungene unike muligheter til å få utfolde seg og er et viktig bidrag til å skape gode læringsarenaer for alle. Alle elever på 1.-2. får ukentlig tilbud om «Tangent og rytme» og mange av skolens elever benytter seg ellers av kulturskolens varierte tilbud.

6.3.3 Oppsummering og konklusjoner

Vingelen skole og barnehage er en organisasjon med godt kvalifiserte medarbeidere, der det er fokus på lek og et godt læringsmiljø for barn fra 1-13 år. I sentrum står mestring for alle. Resultatene fra undersøkelser, tester og kartleggingsprøver viser i hovedsak gode og positive resultater. Elevene skårer høyt på de fleste parametere i elevundersøkelsen. Det jobbes kontinuerlig med elevenes psykososiale miljø. Barnehagen er med i «Kultur for læring», med fokus på språkstimulerende læringsmiljøer.

6.4 Tolga kulturskole

6.4.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Tjeneste	Antall elever
Kulturskolen	118 (153 elevplasser, 6 på venteliste)

Ressursinnsats	Årsverk
Enhetsleder	0,5 (10 % av denne ble brukt til lydansvar - teknikk i kulturhuset)
Skole	2,0
Ressurssenter, salg internt og eksternt	1,1
Sum	3,6

Tjenesteproduksjon og aktivitet

Å delta i kunst og kulturfag har stor egenverdi for barn og unge. For en kommune med nedgang i folketallet, og som ønsker å beholde og rekruttere barnefamilier, er det gode kulturskoletilbudet en klar styrke. Det er viktig å legge til rette for at minoritetsspråklige barn kan delta i kulturskolens tilbud, som er en viktig arena for integrering.

Skolen har lokale læreplaner som bygger på Rammeplan for kulturskole, Mangfold og fordypning. Kulturskolen følger skoleruta for grunnskolen. Undervisningen foregår i grupper og/eller individuelt. Det er et mål at så mange som mulig har muligheten til å spille sammen med andre enten ukentlig eller i perioder.

Nye muligheter i nye lokaler – utadrettet virksomhet:

Kulturskolen flyttet inn i våre nye lokaler dette året! Det har blitt en fryd å få arbeide under slike gode forhold. Sammen med forsinkelser og pandemi kom man gradvis inn i nye rutiner og har lært husets muligheter å kjenne. I mai inviterte kulturskolen til “Endelig konsert” Elever og ansatte blomstret på scenen, det er en viktig arena for læring som var savnet lenge. Pandemien gjorde at man fikk god trening i å planlegge, endre planer, flytte på urfremføring etc. Den 22.sepr var det urpremiere på “Mirandas siste stikk” skrevet av Rulle Smit. Det ble en fantastisk forestilling i det nye kulturhuset. Et samarbeidsprosjekt mellom flere av de ulike kulturaktørene i kommunen og regionen. Teaterlever, 9.trinn, voksne fra revymiljøet, tidligere elever som i dag er profesjonelle, Nord Østerdal musikerne, teater i fjellregionen, kostymedesigner fra Røros. I dag er 1 av 3 biearter, inkludert humler, på den norske rødlista. Dette betyr at de er i større eller mindre fare for å dø ut. Teaterstykket inviterte oss inn i en fantasifull fortelling om hvordan naturen og livene våre påvirkes av endringer i samfunnet rundt oss, og hvordan hvert eneste lite dyr eller insekt har en stor rolle i det unike samspillet i naturen.

Barnehageforestilling der foreldre og besteforeldre ble invitert, var også stor stas for liten og stor. Alle barna i Tolga barnehage deltok på den nye scenen! Det ble gjennomført skolekonserter både i Vingelen og Tolga på høsten.

Tidlig innsats: Friplass-ordning: I 2021 har skolen innvilget søknader om friplass for ca. kr 60.000. Det er ca. 30 % flerspråklige i skolens elevgruppe. Tallet er stabilt.

Breddeprogram:

- Tangent og rytme for 1. og 2. trinn går som et breddeprogram der alle får delta gratis. Dette er en viktig og god arena, og sikrer et kulturskoletilbud for alle i starten av grunnskoleløpet. Erfaringen er at mange søker seg inn i kulturskolen underveis eller etter å ha deltatt på tangent og rytme.

Kjerneprogram:

- Her er de fleste elevplassene. Det er elever som er motivert for større undervisningsmengde og systematisk egeninnsats. Det skal bidra til å utvikle kreative evner, håndverksmessig og kunstnerisk kompetanse og samarbeidsevne. Skolen har her elever som går i mange år med jevn utvikling fra 1.trinn og helt ut videregående skole.

Salg av tjenester: Tolga barnehage, Tolga skolemusikkorps, Tolga og Os Janitsjar, Vingel Singers, Vingelen Storband, Bergstadkoret, Røros kulturskole, Os kulturskole (Os skolemusikkorps) Fra 2021 endret vi fra salg til grunnskolene til direkte stillingsfordeling med 100 % ansatt i Tolga kommune.

Omdømmebygging: Gjennom å være en integrert del av sektor oppvekst, er kulturskolen en arena som når barn og unge i ulike alder, helt fra barnehage og ut grunnskoleløpet. Skolen har også noen elever som går på videregående skole. Omdømme bygges gjennom levering av tjenester med høyt faglig nivå, i møtet med den enkelte elev. Utadrettet virksomhet, egne konserter og prosjekter, samt samarbeid med det frivillige kulturliv gjør kulturskolen synlig i kommunen og i folks bevissthet. Det oppleves at kulturskolen «står høyt i kurs» blant politikere, brukere og foreldre.

Kompetanseutvikling: Kulturskolen deltar i veiledning fra Norsk kulturskoleråd, jf formannskapsak 25/20. Målet er å utvikle skolen i å se planer i en helhetlig sammenheng – i forhold til samfunnsoppdraget. Alle ansatte i kulturskolen deltar. Kommunegruppa består av ordfører, sektorleder oppvekst, kulturskolerektor og ressurslærer.

Dialog med foresatte: Gjennom direkte kommunikasjon mellom lærer og foresatte ønsker skolen å styrke dialogen og avklare gjensidig forventning. Ved bruk av administrasjonsprogram, SpeedAdmin, har skolen fått en enklere vei til å nå alle med beskjeder gjennom SMS og e-post.

6.4.2 Oppsummering og konklusjoner

Kulturskolen har fått fantastiske lokaler, lært å bruke de, forholdt seg til pandemi, flyttet instrumen og funnet igjen det meste som har vært lagret rundt omkring i byggeperioden. Man har gjennom 2121 bodd seg inn i rommene, det elektroniske etterklanganlegget i Vidarheimsalen er testet og finstilt. De ansatte

har lagt ned en enorm innsats, veldig mange timer, med å bruke og utvide sin kompetanse innen lyd og lys. Mange timer har blitt bundet opp i arbeidsavtale, samt 10 % ressurs til en av våre ansatte.

Kulturskolen ønsker å legge til rette for elevers motivasjon, mestring og muligheter. Kulturskolen ønsker å løfte fram kreative fag for barn og unge. Skolen gir tilpasset opplæring for alle. Alle skal få utviklet sitt talent. I kulturskolen blir alle avhengige av hverandres kompetanse for å nå målene.

Kulturskolen er en naturlig del av oppvekst, og samtidig har skolen behov for å arbeide på tvers av sektorene. Livskvalitet for alle uansett alder. Fra vugge til grav. Skolen ønsker å videreutvikle seg som kommunens kulturelle ressurscenter. Skolen ønsker også å bidra enda sterkere for å inkludere alle som flytter til Tolga. Kulturskolen kan gjøre den enkelte i stand til å delta i det frivillige kulturliv samt gi mestringsopplevelser i en ellers ukjent og fremmed hverdag i et nytt land.

En stor utfordring for framtiden er å gi kvalitativt godt tilrettelagt opplæring i kunstoffag for barn og unge. En annen utfordring er å takle nedgang i elevtallet uten å miste kompetansen i kommunen. Skolen er avhengig av forutsigbarhet og forankring av verdier av kunst og kultur i opplæringen.

6.4.3 Kjøp av tjenester /Interkommunale tiltak

2050 Skoler felles / Kompetanseutvikling

Gjelder kommunens andel i felles kompetanseutvikling skoler og barnehage, kr 200 000. Deler av barnehagens finansiering er bruk av felles fondsmidler. For barnehagene gjelder satsingen «Kultur for læring» (ut 2021/22). I 2021 ble det etablert et nytt organ som skal koordinere kompetanseutviklingen i skoler og barnehager; «Samarbeidsforum i Innlandet», inndelt i 9 regioner.

2050 – 2060 - 2700 – 2500: Grunnskole fellestiltak – Skoleskyss - Pedagogisk psykologisk tjeneste og logopedtjenesten

Grunnskole fellestiltak gjelder bl.a grunnskoleelever som får sitt skoletilbud i andre kommuner. I tillegg omfatter dette kompetanseheving for hele sektoren, der det meste foregår i et Nord Østerdalsamarbeid.

Skoleskyss gjelder ordinær skoleskyss for grunnskoleelever. I tillegg fatter kommunen skoleskyss pga trafikk farlig skolevei. Det er Innlandet trafikk som organiserer skoleskyss. Ved sammenslåing til Innlandet ble satsene justert. De kommunale vedtakene om skoleskyss grunnet i trafikkfarlig vei har størst økning. Totalt økte utgiftene med vel 10 % fra 2020 til 2021.

PPT er en interkommunal tjeneste der Tynset er vertskommune. Foruten å være sakkyndig instans for saker som angår enkeltbarn/elever, er PPT er en viktig samarbeidspartner i systemrettet arbeid i skole og barnehage. Tolga betaler årlig tilskudd fordelt i tre grupper; barnehagebarn, elever i grunnskolen og voksenopplæring. I tillegg betales kommunens andel til logopedtjenesten på dette området. Andel Tolga regnes delvis ut fra antall barn/elever i barnehage og grunnskole, og etter folketall. Utgift til PPT og logopedtjenesten for Tolga kommune var kr 902.075. Det er 31.925 kr mindre enn budsjettet (innbetalt).

Saksoversikt PPT og logopedtjenesten (enkeltsaker og systemsaker):

Kommune	2019		2020		2021	
	PPT	Logoped	PPT	Logoped	PPT	Logoped
Alvdal	65	16	66	19	63	20
Folldal	50	17	49	21	43	20
Os	62	9	60	12	54	16
Rendalen	23	17	28	13	28	10
Tolga	57	16	58	22	48	22
Tynset	159	56	161	62	158	59
Totalt	419	131	425	152	394	147

2500 Voksenopplæring

Deltakere totalt for de 4 kommunene i samarbeidet gjennom året 2021: 62 stk.

Deltakere i samarbeidet fra Tolga: 15 stk. Dette gjelder elever i introløpet (første 5 år av bosettingstiden).

Samlet regnskap for det interkommunale tiltaket (4 kommuner) for 2021: 4.817.716.

Tolgas andel er kr. 1.173.347. Tilskuddet til kommunen var kr 1.104.100. Tolga har ennå midler på Fond. Kr. 69.247 ble brukt av dette for å dekke merforbruket. Merforbruket skyldes i hovedsak lavere bosetting i samarbeidskomiteen. Voksenopplæringen har tilpasset driften til antall deltakere. Gjenstående midler på fond pr. 01.01.2022 er kr 692.827.

Norsk og samfunnskunnskap: Deltakerne deles inn i spor 1 – 3. I hvert spor undervises det etter norsknivå A1 (det laveste) til B 2. I 2020 ble et nytt norsknivå – C1 – innført som obligatorisk tilbud. Det tilsvarer et høyere akademisk norsknivå. For introduksjonsloven er opplæringen en del av Introduksjonsprogrammet, som følges opp ved introduksjonsavdelingen i bosettingskommunen.

Innføringskurset ved NØVGS: I 2021 var det behov for 2 innføringsklasser for vårsemesteret og 1 klasse for høstsemesteret. Innføringsklasse er ungdomsskolepensum for elever med kortere grunnskoletilbud, men som er ferdig med 10. trinn i respektive kommuner. 1 deltaker fra Tolga.

En del av kjøpet ved Tynset opplæringscenter er grunnskole for voksne. 4 stk har deltatt på dette i 2021. 2 stk har avsluttet grunnskoleløpet. Dette betales i formen av stykkpris, og kommer utenom regnskapet til det interkommunale samarbeidet. Det samme gjelder innføringsklassen, som også er stykkprisfinansiering.

7.0 Sektor Velferd

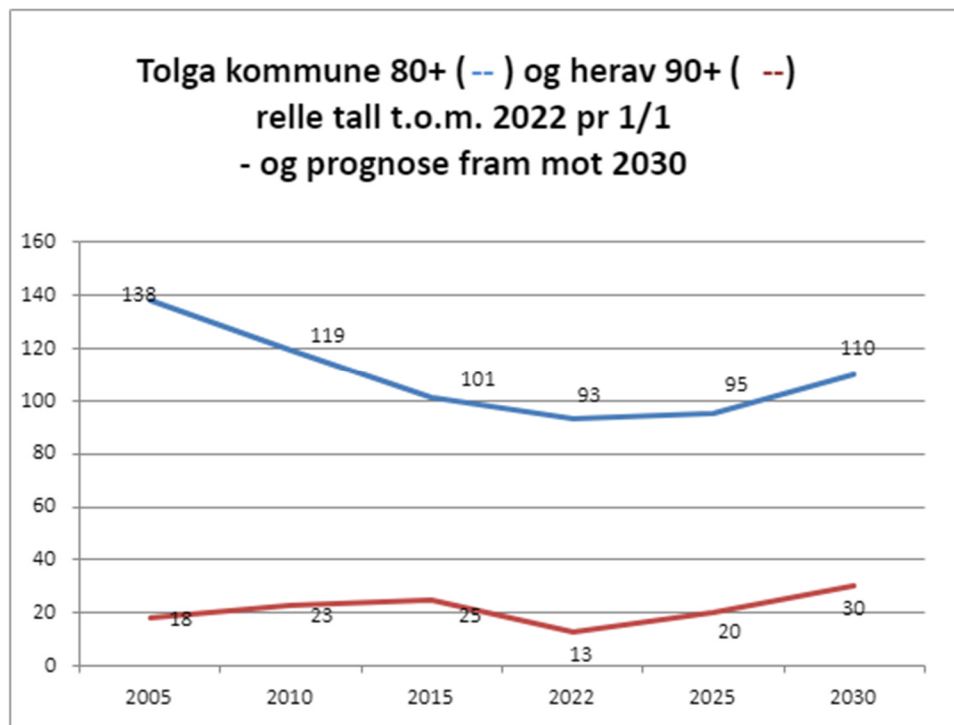
Sektor Velferd består av tjenestoområdene

- Helse
- Institusjon
- Re-/habilitering og mestring
- Flyktningetjenesten
- NAV*/* NAV Tolga i vertskommunesamarbeid NAV Nord-Østerdal

7.0.1 Tjenestoomfang og ressursinnsats for hele sektoren

Tjeneste	Antall brukere
Legetjenesten	1302(1249)har fastlege på Tolga pr 31.12.21
Helsestasjon	104– 0-5 år, 193– 6-15 år 14 fødsler.
Tolga sykehjem	15 langtid + 4 korttid
Hjemmesykepleie	66(59)
Hjemmehjelp	41(39)
Trygghetsalarm	30(31)
Omsorgslønn	2
TFF	30 (30)
Rus/psykisk helse	69
Ergoterapi	84(76)
Ressursinnsats	Årsverk
Sektorleder –	1,0
Enhetsledere	2,0 (3,0 med lege)
Legetjenesten	3,8
Helsesøster	1,0
Jordmor	0,1

Psykisk helse/Rus	2,0 – inkludert prosjekt Ruskonsulent – som ble fast fra 1.7.2021
Fysioterapi	1,5
Sykehjem	13,69
Hjemmetjenesten	16,69
Ergoterapeut	1,0
TFF	4,85
Kjøkken	3,2
Flyktningetjenesten	2,6
Sum årsverk	53,43 (ink fysioterapi)
Nettobudsjett 2021 (i 1000 kr)	45 648
Nettoregnskap 2021 (i 1000 kr)	51 836
Merforbruk	6 188

Antall innbyggere i Tolga kommune 80 år og eldre, og hvor mange av disse som er over 90 år. Tabellen viser reelle tall fra 2005 til 2022 og en prognose fram til 2030. Ved årsskiftet Antallet innbyggere over 80 år har gått betydelig ned de siste 20 årene. Antallet 80+ vil stige igjen framover mot 2030-årene. Dette henger sammen med at det ved årsskiftet er 150 innbyggere som er 70-79 år i kommunen.

7.0.2 Tiltak 2021

Som støtter opp under Kommuneplanens samfunnsdel (2015-2027) hovedmål og satsingsområder

Hovedmål	Tiltak	Beskrivelse/Gjennomføring
Identitet og tilhørighet	<p>Vi skal revidere og forbedre strategiplan for mottak og integrering av flyktninger/asylsøkere.</p> <p>Vi skal systematisk øke samhandlingen mellom frivillig og offentlig sektor for å skape et mangfold av arenaer for aktivitet og deltakelse</p>	<p>Vi har arbeidet med denne planen og strategien er tatt delvis i bruk. Områdene samhandling helse, psykisk helsetjeneste ved mottak og oppfølging er forbedret.</p> <p>Vi har hatt fokus på å kople på frivillige for aktiviteter og deltakelse; sommer sfo hvor ungdommer fikk sommerjobb. Samarbeid med frivilligsentralen om aktiviteter for eldre, flyktninger og andre har også i 2021 vært vanskelig pga Korona pandemi.</p> <p>Mye av frivillighetene har vært nedstengt også i 2021, og mange av de planlagte aktivitetene har derfor utgått. Vi ser at samhandlingen mellom frivillig og offentlig sektor nå er godt i gang igjen</p>
Bolyst og attraktivitet	<p>Vi skal praktisere hverdags-rehabilitering gjennom gode hjemmetjenester og ergoterapitjenester, slik at flere kan bo i eget hjem så lenge som mulig på tross av funksjonssvikt</p> <p>Aktivt bistå innvandrere, flyktninger og vanskeligstilte til å leie på det private boligmarkedet eller å gå fra «leie til eie» i egen bolig</p>	<p>Vi har fokus på bistand og tilrettelegging i hjemmet slik at flere kan bo hjemme lenge</p> <p>Vi har etablert gode rutiner for rehabiliteringspasienter for å oppnå at flest mulig kan mestre å bo hjemme etter sykdom/funksjonsfall. Vi ser at «omsorgstrappen» som ble innført i 2020 som et verktøy for å tildele riktige tjenester til riktig tid til riktig bruker fungerer veldig bra.</p> <p>Vi har også i 2021 opplevd det som vanskelig å få innvilget startlån fra NAV til riktig tid. Dette vil si at noen flyktninger som ønsker å kjøpe seg bolig i privatmarkedet ikke får kjøpt fordi innvilgelsen av startlån kommer for sent ifht budfrist.</p> <p>Når boliger som legges ut for salg bistår vi i prosessen med at leietakerne eller evt. andre vanskeligstilte får muligheten til å kjøpe og eie disse boligene</p>

Kommunale tjenester	Vi skal bli bedre på forventnings-avklaringer og være tydelige på kommunens rolle i tjenesteyting	I dialogen med den enkelte bruker og pårørende, i skriftlig materiale. I omsorg så skal vi spørre brukeren om “hva er viktig for deg”.
Areal-strategier	Vi skal bidra til mestring, deltakelse og god helse gjennom universell utforming	Vi går inn i enkeltsaker med veiledning og bistand. Vi har bidrar i prosessene med nybygg i regi av kommunen.

7.0.3 Tiltak som støtter oppunder styringsplattform for Velferd

Satsingsområder og retning for Velferd i Tolga:

- Helsefremming og forebygging
- Samhandling
- Livskvalitet
- Ledelse
- De ansatte som ressurs

Satsings-områder	Tiltak	Beskrivelse/Gjennomføring
Helsefremming og forebygging	<p>Vi skal ha fokus på hverdags-rehabilitering; kompetanse-heving i målrettede arbeidsmetoder for alle i sektoren</p> <p>Drift av Korttidsavdeling</p> <p>Drift av langtidsavdeling</p> <p>Lavterskel dagaktivitets-tilbud</p>	<p>Rutiner for oppfølging av rehabiliteringspasienter praktiseres og er i kontinuerlig forbedring.</p> <p>Vi har definerte Korttids-rom ved omsorgstunet. Korttidsavdelingen har vært i drift i 2021, antall plasser ble omgjort fra 5 til 4 plasser i 2020. Vi er allikevel fleksibel etter behov på antall korttidsplasser</p> <p>Fra 2020 ble det opprettet en egen demensavdeling, Kårstua. Den består av 5 plasser. 2021 er første hele driftsår på denne avdelingen.</p> <p>I tillegg har vi 10 stk ordinære langtidsplasser</p>

	<p>Vi skal være et naturlig førstevalg når kommunens innbyggere velger fastlege</p> <p>Vi skal styrke muligheter til å opprettholde funksjonsnivå ved medisinsk råd og veiledning</p> <p>Vi skal øke egenmestring til de med kronisk sykdom gjennom bedre diagnostisering, medisinsk oppfølging og veiledning</p> <p>Skape gode og helsefremmende holdninger til ungdom om kropp og psykisk helse</p>	<p>I 2021 tok kommunen over drift av dagaktivitetstilbud selv. Tilbudet har hatt få deltagere, og tiltak for å øke mengden deltakere har foreløpig ikke gitt resultat. Organiseringen av tilbudet bør sees på enda engang.</p> <p>Vi har stadig økende andel som velger fastlege i egen kommune. Kommunen har stabile Leger i tjenesten.</p> <p>I 2020 fikk vi på plass stabil bemanning og jobbet med gode rutiner for drift av legekantoret. Innbyggere i Tolga kommune blir bedre fulgt opp. På grunn av den stabile legedekningen ser vi nå en økning av innbyggere fra andre kommuner som velger fastlege på Tolga</p> <p>Vi har stadig bedre oppfølging av enkeltbrukere, kartlegging av nye brukere og oppfølging gjennom rus-/og psykisk helsetjeneste. Vi har i 2021 hatt et unikt tilbud om psykisk helsetjeneste inn i våre skoler, som er meget godt mottatt av elevene. Fortsetter i første omgang over sommeren 2022</p>
--	---	--

	Systematisk bruk av kartleggingsverktøy for tidlig innsats	Ulike kartleggingsverktøy i rus-/psykisk helsetjeneste, legetjenester, ergoterapitjenesten, demensteam
Samhandling	<p>Vi skal videreutvikle arenaer for samhandling</p> <p>Vi skal videreutvikle samhandlingskompetansen hos de ansatte gjennom medarbeiderskap, kompetanseheving og godt arbeidsmiljø</p> <p>Organisasjon og møtestruktur er tilpasset slik at disse bygger opp under samhandling som naturlig arbeidsform</p>	<p>Gjennom opp strukturerte møtearenaer videreutvikler vi stadig samhandlingen internt i sektoren, innad i kommunen og med eksterne samarbeidspartnere. 2021 har styrket samhandlingen mellom sektor velferd og de andre sektorene i kommunen</p> <p>Vi har satsset på medarbeiderskap og arbeidsmiljø i personalmøter, i samling nyansatte</p> <p>Kompetanseheving har også i 2021 vært vanskelig under ordinære rammer. En del foregår fortsatt digitalt</p> <p>Ledelsen i sektoren har bygget opp en ny og bedre møtestruktur for å sikre bedre samhandling mellom de ulike enhetene. Det blir avholdt ledelsesmøte x2 pr mnd delt på driftsoppdateringer og strategiplanlegging</p>
Livskvalitet	Vi skaper livskvalitet gjennom aktivitet, arbeid og deltakelse	<p>Daglige aktiviteter ved omsorgstunet for hjemmeboende og beboere har vært noe lettere i 2021 enn i 2020. Omsorgstunet har vært mer åpent ettersom brukere og ansatte fikk vaksine tidlig.</p> <p>Mat-gruppe og sosial samling hver onsdag for brukere av TFF. Dette</p>

	<p>Vi har aktiviteter og arrangement (aktivitetskalender) i samarbeid med Frivillig sektor og pårørende</p> <p>Vi innhenter systematisk brukererfaringer og ønsker for aktiviteter som gir økt livskvalitet</p> <p>Vi videreutvikler samarbeidet med frivillig sektor og tar i bruk kunnskapen innhentet fra brukererfaringer</p>	<p>var vanskelig å gjennomføre i starten av pandemien, men har løst seg etterhvert</p> <p>Ulike arrangementer og små turer ved Omsorgstun og Frivilligsentral</p> <p>Dagtilbud personer med demens to dager pr uke</p> <p>Samarbeidet med frivillig sektor "løsnet" igjen etter pandemien siste halvår 2021</p> <p>Vært vanskelig å gjennomføre som vanlig i 2021 også, pga høyt arbeidspress pga pandemien i tjenestene</p>
Ledelse	Gjennom lederutviklingsprogram, styrker og videreutvikler vi felles ledelseskultur, slik at vi fremstår tydelige og enhetlige i lederrollen	<p>Utskifting av enhetsleder i hjemmetjenesten Juni 2021. Dette vil si at hele ledergruppen i sektor Velferd nå er skiftet ut på 2 år.</p> <p>Fokus på struktur og organisering av tjenester. Ledergruppen jobber tett sammen mellom nivå.</p>

De ansatte som ressurs	<p>Vi jobber med felles tiltak knyttet forbedrings-områder identifisert i 10-faktor-medarbeider-undersøkelsen</p> <p>Medarbeiderskap og medarbeiderrollen videreutvikles ved gjennom personalmøter/oppfølgingsarenaer gjennom året</p> <p>Bruk av kompetansen hos de ansatte der det til enhver tid er behov</p>	<p>Kompetanseheving på ulike områder, arbeidsmiljø spesielt i fokus på enkelte enheter, innspill er kommet til lederutviklingsprogrammet fra alle ansatte i sektoren,</p> <p>Møtestruktur og innhold er i utvikling fra rene «informasjonsmøter» til mer «lærende møter» og at man skiller på dette. Vanskelig å gjennomføre personalmøter i 2020 og 2021 pga pandemi</p> <p>Ansatte og enhetsledere har dette fokus for å løse de oppgaver og utfordringer vi til enhver tid</p>
------------------------	--	---

7.0.4 Tiltak knyttet mot Folkehelse og «Tolga dyrker måltidet»

Satsing	Tiltak	Beskrivelse/Gjennomføring
Folkehelse	<p>Vi setter forebygging på dagsorden internt og eksternt</p> <p>Vi koordinerer aktiviteter på tvers av sektorer</p> <p>Vi finner løsninger og tiltak sammen med de ulike sektorene</p> <p>Prioriterte grupper i 2020 har vært eldre og ungdom på grunn av koronapandemien</p>	<p>Forebyggende tiltak i helsestasjon, rus- og psykisk helsetjeneste, dagtilbud, kvinnegruppe, gruppe/trim basseng fysioterapi, mat-gruppe TFF</p> <p>Gjennom fagmøter og møter i enhetene finner vi løsninger og muligheter på tvers av enheter og sektorer.</p> <p>Eldre har vært sosialt isolert i større grad enn vanlig pga pandemien. Det er også et fokus på oppfølging av ungdommer som har fått problemer pga pandemien.</p>

<p>«Tolga dyrker måltidet»</p>	<p>Vi satser videre på eget kjøkken ved omsorgstunet med meny ut fra rådende kostholds anbefalinger og sesongens råvarer</p> <p>Vi skal bevare lokale mat-tradisjoner</p> <p>Vi skal bruke mat og måltider for å skape aktivitet blant beboere/brukere hjemme og i institusjon, god matlyst og god helse</p> <p>Veilede barn og foreldre helse-fremmende kosthold</p>	<p>Kjøkkenet leverer mer mat til hjemmeboende ved Omsorgstunet, vi har fire faste hovedmåltider ved Omsorgstunet og har forskjøvet måltidene tilpasset beboernes behov og døgnet timer</p> <p>Sesongens råvarer benyttes og mattradisjoner ivaretas. Lokalmat brukes i stor grad</p> <p>Mat og tradisjoner introduseres for flyktninger via introduksjonsprogrammet. Blant annet er flyktningene vesentlige brukere/drivere av parsell hagene ved glomma.</p> <p>Mat og måltider daglig arena for aktiviteter og sosiale møter</p> <p>Kjøkkenpersonalet er Frokostvert hver ukedag fra 08-10 ved Institusjon(sykehjem)</p> <p>Og (stort sett) har en fått til dette på Omsorgsleiligheter i Lyngmostuan, hvor renholdspersonalet har tatt rollen som tilretteleggere ved frokostmåltidet.</p> <p>Helsestasjon veileder foreldre ut fra rådende retningslinjer og følger opp enkeltpersoner/familier ved behov</p> <p>Rus- /og psykisk helse følger opp enkeltpersoner/familier med spesielle utfordringer</p>
--------------------------------	---	---

7.0.5 Økonomisk resultat- Velferd samlet

Sektor Velferd har et samlet merforbruk på 4.953.560,99. Dette beskriver i all hovedsak kostnader knyttet til tjenester med vedtak ifht lovverk.

Noen hovedpunkter:

- Det har hele tiden vært signalisert forventet noe overforbruk på lønn, som gjelder alle enheter. Det er også verdt å trekke fram at det har vært jobbet veldig godt med dette, og fram til siste tertial så lønn an til å komme nær balanse. En del av overforbruk på lønn skyldes pandemien, og de reglene som var ifbm karantene og isolering av ansatte, som igjen skapte en del overtid på de som var igjen i tjenesten
- Satsning på BPA: Merforbruk på aktivisering Funksjonshemmede, 338,855,-. Vi ser for oss at denne tjenesten vil øke ytterligere i årene som kommer
- Omsorgsboliger: Mindreinntekt på 120 000,-. I tillegg atskillig merforbruk på drift/ vedlikehold på ca 300 000,-
- Sykehjem (drift): Merforbruk drift/ vedlikehold på ca 400 000,-
- Sykehjem: Merforbruk lønn ca 947 000,-. Mye grunnet Pandemien.
- Kjøkken: Merforbruk innkjøp matvarer på ca 200 000,-. Mat har blitt dyrere. Det ble lagt inn økning i salg/ matombringing uten at det ble lagt inn vesentlig økte kostander på innkjøp i budsjettet. Det positive er at kjøkkenet på omsorgstunet solgte mat for over 1MNOK.
- Barnevern: Merforbruk barnevernstiltak i familien: 1.368.753, merforbruk barnevernstiltak utefor familie: 1.353 604,- . Vi har jevnlig kontakt med Barnevern for å se om det er noe vi kan gjøre mer lokalt ifht tiltak, men 2021 ble et år hvor det ikke var mulig å komme utenom barnevernstiltak i enkeltsaker. Det er forventet at kostander på Barnevern vil vedvare i 2022, mulig at det vil gå ned litt.
- På NAV ser vi et merforbruk på sosialhjelp. Det fortsetter å øke med sosialhjelp med et merforbruk på 407 782,- i 2021.

7.1 Helse

7.1.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Tjeneste	Antall brukere
Legetjenesten	1302 har sin fastlege på Tolga legekantor pr 31.12.2021 (+ 53 i løpet av 2021)
Helsestasjon	104 (0-5 år), 193 (6-15 år). 14 fødsler i 2021
Rus og psykiatritjenesten	69 personer har vært innom tjenesten i 2021

Ressursinnsats	Årsverk
----------------	---------

Enhetsleder	(kommunelege 1 var enhetsleder i 2021)
Legetjenesten	3,8 + turnuslege
Helsesøstertjenesten/ Jordmor	1,0
Rus og psykiatritjenesten	2,0 (ink 1,0 prosjektstilling,som ble fast stilling fra 1.7.2021
Fysioterapi	1,5 (private m/ driftstilskudd).
Rådgiver	0,35
Sum	8,65

7.1.2 Tjenesteproduksjon og aktivitet

3110 Helsestasjon

I henhold til forskrifter og veileder utfører tjenesten spe- og småbarns kontroller, hjemmebesøk hos nyfødte, skolehelsetjeneste samt vaksinerings av barn og reisevaksinerings for alle aldergrupper. Tjenesten samhandler med andre kommunale og interkommunale instanser om oppfølging av barn og unge med spesielle utfordringer. Kommunene har mange flerkulturelle barn og familier som kan ha behov for ekstra oppfølging i forbindelse med ankomst til kommunen, familiegjenforening eller ved barsel- og spebarnstid. Ny helsesykepleier ansatt senhøsten 2021, starter 01.01.22. Prosjektet «styrking og utvikling av skolehelsetjeneste og helsestasjon» måtte dessverre trekkes tilbake pga manglende rekruttering. Her var det tenkt 0,4 årsverk inn i en prosjektperiode over 3 år.

3120 Jordmortjenesten

I 2021 ble det registrert 14 fødsler i kommunen. Jordmor i 10 % stilling (1 dag hver 14. dag), som vi kjøper som tjenester av SI Tynset, følger opp kommunens gravide.

3211 Legetjenesten

Tolga legekantor blir i stadig større grad brukt og legetjenestene har gjennom året kunnet yte faglig forsvarlige og tilgjengelige tjenester til kommunens innbyggere og besøkende via legekonsultasjoner på kontoret, enkle pasientkontakter, telefonkonsultasjoner, hjemmebesøk m.v.

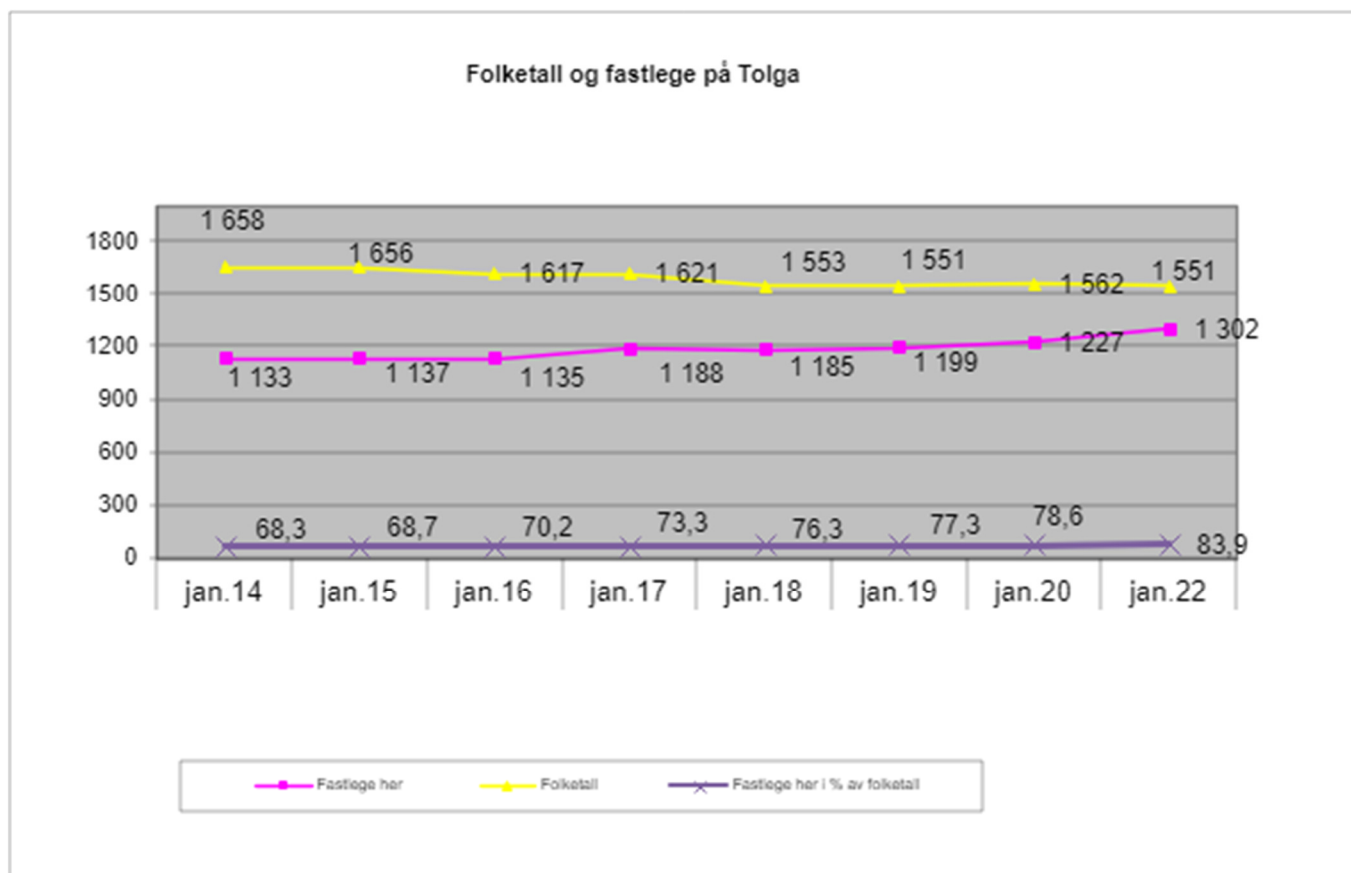
Tolga står nå i en særstilling i Nord- Østerdal mtp legedekning. Tolga har alle stillinger besatt, og kapasiteten på forkontoret har ble økt med 0,2 årsverk i 2020 for å støtte oppunder og fortsette den positive utviklingen på legekantoret. I 2021 begynner vi å se resultatet etter denne satsingen i og med at det er 53 stk flere som har valgt fastlege på Tolga.

Ved årsskiftet 2011/2012 hadde 1 121 tolginger valgt seg fastlege ved vårt kontor, tilsvarende 66,7 % av befolkningen. Ved årsskiftet 2021/2022 har 1 302 valgt sin fastlege på Tolga legekantor, noe som tilsvarer 83,9 % av befolkningen. Dette er et historisk høyt tall.

Vi ser også en tendens til at flere innbyggere fra nærliggende kommuner velger fastlege på Tolga legekantor.

Kommunene er pålagt å ha øyeblikkelig-hjelp-tjeneste 24 timer i døgnet alle årets dager. Tolga Legekantor er legevakt for alle som bor og oppholder seg i kommunen på hverdager mandag-fredag. Utenom kontortiden er det organisert legevakt som er lokalisert på Tynset Sykehus (Nord-Østerdal Interkommunale Legevakt). Tolgas leger dekker 2 av 15 vakter (kveld/natt/helg) i dette samarbeidet, tilsvarende om lag en 20 % legestilling.

I oktober 2020 ble legevakten flyttet tilbake til sjukehuset(tatt ut av sjukehuset pga panedmien i 2020) og var i ordinær drift igjen i 2021.

3450 Rus-/ og psykisk helsetjeneste

Fra juli 2019 har tjenesten hatt 60% rus-prosjektmidler til ansetningen av helsefagarbeider med videreutdanning i rus- og avhengighet. Midlene varer delvis i et år til. Denne stillingen ble omgjort til en fast 100%, stilling 1.7.2021. Vi ser allikevel at der er behov for mer enn 2 hele stilling i tjenesten ut fra den økte pågangen til tjenesten, vi har periodevis operert med vente tid i tjenesten i 2021.

Tjenesten har også i 2021 vært preget av pandemien, men tjenesten har vært åpen hele året. Det har vært benyttet hjemmekontor og dette fungerer overraskende godt for våre brukere. Fra mai 2021 har både Fagleider og medarbeider i tjenesten bidratt med andre opphevende tillegg til de vanlige. Når landet stengte

ned opplevde tjenesten at brukere ble bedre i denne perioden. Da det ble deres normale hverdag lik for alle. Da landet ble åpnet igjen steg samtalebehovet og henvisningene inn til oss.

2020 ble et nytt år med tanke på at det er flere menn som søker hjelp fra tjenesten, dette har vært gjeldende også for 2021. Vi har også hatt flere oppdrag i kriseteamet/bondens nettverk dette året enn tidligere. Det er fortsatt lite rus i kommunen, som tjenesten vet om. Fagleder av tjenesten er med å utforme interkommunale samarbeidsformer. Det vi ser er at noen av disse formerne koster mer enn vi får igjen, flere avtaler må gjennomgås i 2022 slik at vi får best utnyttelse av det vi betaler ut. Fagleder dekker også oppgaven som leder av kriseteam, deltager i bondens nettverk, SLT-koordinator og radikaliseringskontakt for Tolga kommune. Tjenesten har også gjennom store deler av 2021, levert tjenester til skolene Tolga/vingelen gjennom skolehelsetjenesten- da det har vært et økende behov inn på barn og unges psykiske helse.

Tjenesten samhandler meget godt med politiet, barnevern, BUP og andre interne instanser så vi har korte tjeneste veier som gjør at vi kan spille på lag.

Det har vært 69 tjeneste brukere innom ved årets slutt i 2021.

3260 Fysioterapitjenesten

Kommunen har driftsavtale med to fysioterapeuter på privat basis og kommunen kjøper 8 timer fysioterapi pr uke som fordeles mellom pleie- og omsorg, helsestasjonen og skolehelsetjenesten. Det forholdsvis beskjedne timetallet krever god organisering for å få mest mulig ut av timene kommunen kjøper. Det ble i 2021 innført en avtale med kommunal fysioterapeut om en såkalt «saldobank». Dette tilsier at fysioterapeuten kan jobbe noen flere timer ved behov, for eksempel ved ankomst av rehabiliteringspasienter. Fysioterapeutene gir individuelle fysioterapi- behandlinger, en del gruppetilbud og bassengtrening. Det er fortsatt økende ventelister for å få fysioterapibehandling, og utfordringer med å få prioritert nok tid til samarbeid med pårørende/ foreldre og andre faggrupper. Akutte tilstander og rehabilitering etter operasjoner prioriteres. Stadig flere diagnoser krever langvarig behandling i stedet for kirurgi, og det kreves før kirurgi vurderes. Postoperativt er også behovet for rehabilitering mer langvarig enn tidligere anbefalt. Hovedvekten av pasienter er henvist med muskel- skjelettplager. Mange fleste av disse har langvarige, livslange behandlingsbehov, eller behov for hyppig oppfølging for å kunne stå i arbeid, unngå sykemeldinger, eller kunne bo hjemme.

Miljørettet Helsevern - tilsynsarbeid

Det ble gjennomført Miljørettet Helsevern i kommunens skoler og barnehager i 2021. Tilsynet bekrefter bare en veldig god dialog mellom enhetene innen helse og skolene/ barnehagene. Noen mindre avvik ble oppdaget, og det er laget tiltaksplan for å svare opp disse avvikene. I tillegg hadde vi også tilsyn fra Statsforvalteren i Innlandet innen Miljørettet Helsevern. Her ble det også avdekket noen mindre avvik, som kommunen har svart ut.

3540 Edruskapsvern

Tjeneste edruskapsvern inneholder inntekter fra salgs- og skjenkeavgifter fra virksomheter som har ordinær bevilling for salg og skjenking av alkoholholdig drikk, og enkeltpersoner og foreninger som får bevilling til å skjenke alkohol ved enkeltarrangementer.

Utgiftspostene er kontroll av virksomhetene som selger og skjenker alkoholholdig drikk. Securitas AS har oppdraget kontrollene i Nord-Østerdal. De 2 faste salgsstedene og de 9 virksomhetene som har ordinær skjenkebevilling skal kontrolleres uanmeldt 4 ganger pr år. I tillegg kan vi bestille kontroll av enkeltarrangementer.

Tjenesten er påvirket av Koronaårene 2020 og 2021 ettersom arrangementer og uteliv har vært svært begrenset.

3600 Barnevern

Barneverntjenesten i Nord-Østerdal er et interkommunalt samarbeid mellom Alvdal, Folldal, Rendalen, Tolga og Tynset kommuner der Tynset er vertskommune. Vi har sosionomer, barnevernspedagoger, vernepleier, jurist og økonomikonsulent ansatt i tillegg til fagleder og tjenesteområdeleder. Tjenesten er inndelt i team; saksbehandlersteam, familieveilederteam og omsorgsteam. Det er 2 teamledere, en som har ansvar for saksbehandlersteamet og en som har ansvar for de to andre teamene. Fagleder er en av teamlederne i tillegg til å bistå det andre teamet ved behov. Jurist og økonomikonsulent deltar inn i teamene ved behov i tillegg til at de innehar selvstendige arbeidsoppgaver.

Barneverntjenesten har døgnkontinuerlig vaktberedskap. Det ble inngått samarbeid med Ringsaker interkommunale barnevernvakt i 2019. Pga lang geografisk avstand til Ringsaker er det etablert en stedlig beredskapsvakt og ansatte med barnevernfaglig kompetanse inngår i turnusplan for vaktberedskapen.

Regnskapstall interkommunalt samarbeid:

(tall i tusen kroner)	Alvdal	Folldal	Rendalen	Tolga	Tynset
Andel interkommunalt samarbeid	1 555	1 102	1 216	1 125	3 156
Tiltak i familie	113	171	70	1 800	777
Tiltak utenfor familie	493	1 708	1 813	2 079	3 904
Totalt	2 161	2 981	3 099	5 004	7 837

Overordnede mål for tjenesten	<ul style="list-style-type: none"> • Sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. • Barnevernet i Nord-Østerdal skal ha høy og riktig kompetanse på fag, handling og relasjoner og stimulere til flerfaglighet på aktuelle arenaer.
--------------------------------------	--

Norsk barnevernlovgivning bygger på prinsippet om at det beste for barn er å vokse opp i sin egen familie. Barnevernets viktigste oppgave er å hjelpe de mest sårbare familiene slik at barna kan få forsvarlig omsorg i hjemmet sitt, hos foreldrene sine. I enkelte tilfeller er det allikevel ikke mulig å oppnå forsvarlige omsorgsbetingelser i hjemmet. Det er, og vil i årene fremover, være fokus på familie- og nettverksplasseringer når barn må plasseres utenfor hjemmet

Barneverntjenesten i Nord-Østerdal har hatt, og vil også fremover ha fokus på endringsarbeid. Man ser økt kompleksitet i sakene. Dette krever kontinuerlig utvikling av fagkompetanse, organisering av avdelingen og i samarbeidet med andre instanser. Tynset kommune er med i et prosjekt «pilot for programfinansiering», som handler om å gi bedre samordnede tjenester og utøve en mer helhetlig innsats for utsatte barn og unge 0-24. Barnevernet er med i dette prosjektet.

I 2021 ble KS Konsulent til å bistå tjenesten. Fokusområdene var organisasjonsutvikling/lederutvikling. Målet med dette var også at tjenesten skulle enda bedre kunne tilpasse seg framtidens barnevern og barnevernsreformen.

Hver skole, barnehage og helsestasjon i de fem kommunene har sin kontaktperson i barneverntjenesten. Barneverntjenesten har som mål å ha årlige møter med samarbeidende instanser som bl.a. PPT, familievernkontor, psykiaritjenesten, BUP, helsestasjonen, politi og NAV. Barneverntjenesten har møtt de fleste samarbeidspartnere i 2021. I forbindelse med pilotprosjektet ble det også besluttet at barneverntjenesten skulle gi tilbud om å komme ut til samarbeidspartnere 2 ganger i 2021. I tillegg deltar barnevernet i BUT (barne- og ungdomsteam) og OBS-team i den enkelte kommune der dette er etablert. I det tidligere omtalte pilotprosjektet vil det bli foretatt en gjennomgang av eksisterende samhandlingsarenaer og kartlegging/utprøving av et evt. behov for nye samhandlingsarenaer. Det ble i 2021 etablert en gruppe som heter «samhandlingsteam barn og unge» hvor saker kan meldes inn og drøftes tverrfaglig. Det vil i 2022 komme i lovs form (Bvl. § 3-1) om at kommunestyret skal vedta en plan for det forebyggende arbeidet i kommunene. Kommunene i barnevernssamarbeidet begynte denne prosessen senhøstes -21.

Barne- og likestillingsdepartementet har utarbeidet en kompetansestrategi for det kommunale barnevernet 2018-2024: Mer kunnskap – bedre barnevern. Et av tiltakene var å etablere læringsnettverk i fylkene. Dette ble gjort i 2018. Barnevernet i Nord-Østerdal er deltakere i læringsnettverket i vårt fylke. Et av prosjektene i læringsnettverket ble etablert høsten 2019 og heter «Prosjekt Omsorgspakka». Barnevernet er deltakere inn i dette prosjektet som hadde oppstart i 2020. Målet med prosjektet er å gjøre kommunene bedre rustet til å møte de endringer som skjer på fosterhjemsfronten/institusjonsfronten i forbindelse med barnevernsreformen som gjelder fra 01.01.22. I tillegg er målet med prosjektet at det skal være nettverksskpende. 15 kommuner er deltakere inn i dette prosjektet.

Kompetansestrategien som er utarbeidet er et ledd i barnevernsreformen. Barnevernsreformen skal gi mer ansvar til kommunene på barnevernsområdet, og styrke kommunenes forebyggende arbeid og tidlig innsats. Målet er at endringene som gjøres skal bidra til at flere utsatte barn og familier får den hjelpen de trenger på et tidlig tidspunkt. Endringene i barnevernsreformen medfører bl.a. at kommunene får et økt finansieringsansvar for barneverntiltak, et økt ansvar for fosterhjem, statens spesialiserte tilbud blir tydeliggjort i loven og det kommer krav om en årlig rapportering til kommunestyret. Dette gjelder fra 01.01.22. Barnevernsreformen kalles også en oppvekstreform, da den vil påvirke alle tjenester til barn, unge og deres familier.

Økonomisk resultat

Regnskapet for **Tolga** viser et merforbruk på ca. 2,7 mill,- i og utenom familie. Dette skyldes i all hovedsak 3 frivillige plasseringer i fosterhjem/institusjon som ikke var kjent når budsjettet ble lagt.

Tjenesteproduksjon:

Antall meldinger i alt	2019	2020	2021
Tolga:	12	15	14

Antall startede undersøkelser i alt	2019	2020	2021
Tolga	8	5	8

Antall avsluttede undersøkelser	2019	2020	2021
Tolga	7	5	8

Antall barn med hjelpetiltak	2019	2020	2021
Tolga	9	7	-

Antall barn med omsorgstiltak	2019	2020	2021
Tolga	4	3	-

På **Tolga** var det omtrent samme antall innkomne meldinger i 2021 som i 2020. Det var en økning i antall startede og avsluttede undersøkelser mens antall barn med hjelpetiltak er redusert.

Virkning av covid-19 – tjenesteproduksjon.

Pga Covid-19-pandemien har ansatte i barnevernet noen korte perioder i 2021 hatt hjemmekontor. Tjenestetilbudet ble ikke forringet i denne perioden og akuttfunksjonen barneverntjenesten har ble opprettholdt. Tjenesten fulgte de til enhver tid gjeldende retningslinjer som kom fra myndighetene. Vi har gjennom hele pandemien hatt en økning i bruk av digitale møtearenaer, noe vi ser er effektiv utnyttelse av arbeidstiden. Dette vil vi fortsette med fremover. Vi har under pandemien sendt jevnlig rapportering til Statsforvalteren om status i tjenesten og hatt økt møtevirksomhet med Statsforvalteren.

3520 Krisesenter

Vi kjøper tjenester av Gudbrandsdal krisesenter sammen med flere kommuner i Nord – Østerdal. Årsmeldingen herfra godkjennes ikke før styremøte og representantskapsmøte i begynnelsen av mai-22.

7.1.3 Oppsummering og konklusjoner

Noen enkelte deltjenester innen kommunehelsetjenestene har få ansatte (1-3) og er fortsatt meget sårbare for fravær. Denne sårbarheten og ikke avsatt vikarbudsjetten gjør det krevende å opprettholde gode og tilgjengelige tjenester og samtidig holde stramme budsjetttrammer. Administrasjonen ønsker fortsatt å styrke de små og sårbare tjenestene framover, i tråd med nasjonale føringer. Samarbeidet og

samhandlingen mellom kommunelegene og deltjenestene fungerer godt og det blir avsatt nødvendig tid til dette.

Tolgingenes oppslutning om og bruk av sitt legekantor er stadig økende, noe som er veldig gledelig. Dette viser at det har vært en korrekt satsing på lokalt legekantor. Antallet som har valgt seg fastlege på Tolga Legekantor har økt jevnt de siste årene. Alt i alt har vi kunnet yte faglig gode og tilgjengelige helsetjenester for kommunens innbyggere og besøkende i 2022.

7.2 Institusjon

7.2.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Tjeneste	Antall brukere
Sykehjem	15 langtidsplass + 4 korttidsplasser
Matombringning(bygda, omsorgsboliger, TFF, skole)	260 /uke

Ressursinnsats	Årsverk
Enhetsleder –	1,0
Sykehjem	13,69
Kjøkken	3,2
Sum	17.89

7.2.2 Tjenesteproduksjon og aktivitet

3830 Sykehjemmet

Ettersom det nye verktøyet «omsorgstrappen» er blitt tatt i bruk (sikrer rett tjeneste til rett tid), har belegget på sjukehjemmet økt utover høsten 2020. Ved årsskiftet var det bortimot 100% belegg på sjukehjemmet. Dette har frigjort noe kapasitet nedover i omsorgstrappen i korte perioder, men bruken av omsorgstrappen sikrer en bedre pasientflyt. Tiltaksteamet har møte hver andre uke hvor de går igjennom alle brukere som vurderes å skifte omsorgsnivå.

Det er vektlagt samarbeidsløsninger på tvers mellom avdelingene. Et eksempel på god samhandling er ordningen med «frokostvert». En av kjøkkenpersonalet er til stede og tar ansvar for frokostservering i den

avdelingen det trengs mest. Måltidsrutinene ved omsorgstunet er nå godt innarbeidet. Fire måltider med lunsjmåltid midt på dagen og middag på tidlig ettermiddag har vist positiv effekt hos beboerne både med tanke på ernæring og for å skape ro og trivsel rundt måltidene.

Brukergruppene ved sykehjemmet har endret seg noe gjennom de senere årene. Som følge av samhandlingsreformen skal kommunen gi tjenester til personer som utskrives tidlig fra sykehus og som har behov for rehabilitering med mål om hjemreise til egen bolig. Det har derfor vært en økning i antall korttidsbeboere hvor fokuset er opptrening og hverdagsmestring. Det er tilrettelagt 4 rom for korttidsopphold med tanke på rehabilitering og vurderingsopphold, disse rommene er lokalisert i enden mot Kronmostua.

Det ble i 2020 opprettet en tilrettelagt skjermet avdeling som har gjort det mer faglig forsvarlig å ivareta beboere med demensdiagnoser. Det må fortsatt tilpasses en del for å få denne avdelingen optimal, men dette vil løse seg på sikt.

Bygningsmessig har Omsorgstunet et hjemlig preg hvor vi skaper en trivelig atmosfære med muligheter for å drive aktiviteter for beboerne. De ansatte på sykehjemmet har farget tøy for å gi mindre institusjonspreg.

År	Liggedøgn	Beleggsprosent	Gjennomsnitt antall beboere pr døgn
2017	4233	61% (19pl)	11,6
2018	4479	64,6% (19 pl)	12,3
2019	4380	63,2 (19 pl)	12
2020	4507	65% (19 pl)	12,3
2021	5058	92% (15 pl)	13,9

Når alle 15 plassene ved sykehjemmet er belagt 365 døgn i året utgjør dette 5475 liggedøgn = 100 % belegg.

For å få innvilget langtidsopphold skal alle andre muligheter være utprøvd, som maksimalt tilsyn og bistand fra hjemmesykepleien og hyppige korttidsopphold, også kalt «rulleringsopphold» med fokus på å opprettholde funksjons- og mestringsevne.

Bevegelser ved sykehjemmet i 2021. Tall for 2020 i parentes

Antall utskrivninger etter langtidsopphold, inkl. dødsfall	7 (5)
Rehabiliteringspasienter 343 (361) liggedøgn	0,94 pr døgn
Korttidsopphold utredning 56 (101) døgn	0,15 pr døgn
Korttidsopphold (anna formål) 150 (136) døgn	0,41 pr døgn

3840 Kjøkkenet

Kjøkkenet lager stort sett all mat fra bunnen av. Det satses mye på bruk av lokale råvarer og kortreist mat. Temaet ernæring blir satt høyt da viktigheten av riktig kosthold til beboerne er viktig. De ansatte på kjøkkenet jobber tett opp mot de øvrige ansatte i tjenesten. En kostgruppe sammensatt av personell fra sykehjem og kjøkken jobber tett sammen. Frokostvert fra kjøkkenet er også et prosjekt som er satt i gang for å øke matlyst blant beboere, dette fungerer også godt med tanke på ernæring. Oppstart av levering av skolemat to dager i uka, fra Mars 2021. Og det ble økt betydelig med salg av mat til diverse møter og kurs. Oppstart av prosjekt «spisevenn» som drives av frivilligsentral, som bestiller ca 20 porsjoner per uke. Det fortsettes med «fredags lunsj» til ansatte både på sykehjem og i hjemmetjenesten. Det er og ca 20 porsjoner per uke, minus sommer ferie og røde dager.

Skole bestilte ca 150 porsjoner per uke i 36 uker. Det utgjør ca 5400 porsjoner i 2021.

Antall porsjoner som ble utkjørt til hjemmeboende på bygda i 2021 (2020 i parentes):

1298 (1374) porsjoner. Et snitt på 25 (26,4) porsjoner i uka.

TFF spiser mat fra kjøkkenet 2 dager i uka. Maten blir pakket i porsjonspakninger som blir spist i lokalene til frivillighetssentralen. Dette blir organisert av ansatte ved TFF. Dette utgjør 600 porsjoner pr år, Tar ikke mat på røde dager og ikke i ferier.

Dette blir i snitt pr uke 12 porsjoner.

I omsorgsboligene ble det solgt 5336 (5849) porsjoner i 2021, et snitt på 102,6 (112,5) porsjoner i uka. Det er frivillighetssentralen og de ansatte i hjemmetjenesten som kjører ut maten. Tjenesten er preget av stabilt og faglig dyktige ansatte med mye kunnskap om mat og riktig ernæring.

7.2.3. Oppsummering og konklusjoner Institusjon (Sykehjem og Kjøkken)

Tiltaksteamet prioriterer alltid tildeling av korttidsopphold til utskrivningsklare pasienter fra sykehuset. Det har ikke forekommet ventetid på overføring fra sykehuset til korttids plass i kommunen. I forhold til samhandlingsreformen ser vi fortsatt trenden med en økning av pasienter som utskrives tidlig fra sykehus og som trenger rehabilitering/ korttidsopphold.

I 2021 hadde vi mindre pasienter på sjukehus pga pandemien. Dette var også trenden på landsbasis, mye fordi elektiv virksomhet ved sjukehusene ble tatt ned, men også fordi det generelt var mindre akutt sykdom

blant befolkningen. I en slik situasjon er Tolga kommune heldige som har stabil legedekning som tar mye av somatiske tilstander selvstendig

Høsten 2020 åpnet vi egen avdeling for brukere med demenssykdom, Kårstua. Det er viktig at disse brukerne blir skjermet for å få en bedre hverdag. En slik avdeling har vært et savn i flere år, og trenden i samfunnet viser at det blir en større andel av brukere med demensdiagnose.

Vi jobber videre med å øke kompetansen innen rehabilitering og demensomsorg, samt å forbedre dokumentasjon i EPJ (elektronisk pasientjournal) Vi har fokus på god kvalitet i tjenestene, trivsel for beboere og ansatte og god dialog med pårørende.

Samhandling mellom sykehjem og kjøkken er god. Frokostvert videreføres i ukedagene og kan brukes på den avdelingen det er behov da dette kan variere ifht til beboerne sin funksjon. Dette er vellykket og verdifullt tiltak, med tanke på både ernæring og trivsel for beboerne.

7.3 Re-/habilitering og mestring

7.3.1 Tjenestekomfang og ressursinnsats

Tjeneste		Antall brukere
Hjemmesykepleie		66
Hjemmehjelp		41
Trygghetsalarm		30
Omsorgslønn		2
TFF		30(32)
Ergoterapi		84
Ressursinnsats	Årsverk	
Enhetsleder	1,0	
Hjemmetjenesten	16,69	
Hjemmehjelp	1,94	
TFF	4,85	
Ergoterapeut	1,0	
Sum	24,63	

7.3.2 Tjenesteproduksjon og aktivitet

3702 Ergoterapitjenesten

Ergoterapitjenesten har mottatt 212 henvendelser i 2021 fordelt på 87 brukere. 13 av disse ble ikke ferdigbehandlet. 21 av henvendelsene kom fra barn. Tjenesten arbeider med henvendelser som gjelder syn, hørsel, kommunikasjon, kognisjon og bevegelse. Da med søknader, mottak, utlevering (fra kommunens korttidslager og fra Hjelpemiddelsentralen), montasje, opplæring, oppfølging, reparasjoner og innleveringer. Responstid har ikke oversteget 3 uker, unntatt etter ferieavvikling. Behandlingstiden har vært varierende fra 1 uke til 7 måneder avhengig av sakens omfang. Det har vært 7 henvendelser om rehabilitering. En mengde henvendelser registreres ikke fordi de løses fortløpende gjennom dagen /uken, for eksempel forespørsler fra Institusjon og Hjemmebaserte tjenester. Tjenesten er kommunens representant i Samhandlingsforum Rehabilitering som arrangeres av Sykehuset Innlandet og KS. Tjenesten er representert i Nord Østerdal Rehabiliteringsforum (NØRF) som arbeider for å styrke rehabiliteringskompetansen i sykehus og kommuner.

Koordinerende enhet (KE)

Pr november 2021 var det 5 brukere med individuelle planer (IP) og koordinatorene (en person har bare koordinator). Det var 6 ansatte i Tolga kommune med rollen som personlig koordinator for disse brukerne. KE har hatt 2 møter i 202. Fortsatt følges koordinatorene opp i forhold til å bruke Visma Flyt Samspill. KE har hatt en gjennomgang og evaluering av IP`er som har vært passiv i lang tid. Det viser seg at det er behov som er opphørt. Systemkoordinator har også vært i dialog med Oppfølgingstjenesten ved Nord-Østerdal videregående og Røros videregående med mål om samarbeid hvis ungdom får vansker på skolen og etter endt skoletilbud.

3800 – 3810 Hjemmebaserte tjenester

Hjemmebaserte tjenester omfatter mange trinn på «omsorgstrappen». Det er alt fra de nederste «trinnene» med trygghetsalarm, matombrining, praktisk bistand, omsorgslønn, ett besøk pr uke til 5-6 besøk i døgnet i omsorgsleiligheter. Spekteret på tjenesten er vid og det samme er brukernes funksjonsnivå og alder. I tillegg til alle faglige og praktiske oppgaver med og for bruker, er det å gi trygghet til brukeren en viktig del av tjenesten, samt å hjelpe dem til å se muligheten for å klare en del selv. Brukerne har behov for mer sammensatt hjelp for å kunne fungere i egen bolig, og ofte bistand for tilrettelegging av boligen. Dette kan være en stor utfordring da en ofte kommer for sent inn i tilretteleggingsfasen. De fleste pårørende er positive til hjemmetjenesten og legger forholdene til rette og samarbeider for å finne de beste løsningene for brukeren. Det er både en nasjonal satsning og lokal satsning på at eldre skal klare seg hjemme lengst mulig for å dempe for eldrebølgen som vil vare frem til 2040.

3812 Dagtilbud for hjemmeboende med demens

I Demensplan 2015 er det et mål at alle kommuner innen 2015 skal ha et dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens. I Tolga kommune er dagtilbudet i kantinen ved kommunehuset med plass til 7 brukere, tilbud 2 dager pr uke i 2020. Det å rekruttere inn nye brukere som har et behov for dagtilbud sees på veldig vanskelig. Det virker som om demens fortsatt er et tabubelagt tema i lokalsamfunnet, og kommunen må jobbe for at dette blir et bedre akseptert tilbud for de som trenger det.

Enhetsleder mottar rapport hver måned om drift og aktiviteter i tillegg til at det er månedlige møter med leder for hjemmetjenesten, noe som er viktig for kontinuitet og oppfølging.

Det legges stor vekt på måltidene og fysisk aktivitet. Det sosiale fellesskapet gjennom samvær og felles opplevelser via turer og besøk i nærområdet, er med på å stimulere den mentale helsen. Stabilt oppmøte, positive tilbakemeldinger fra deltagere og pårørende viser betydningen av tilbudet, også som en nødvendig avlastning for pårørende. De kan da klare å stå i situasjonen lengre for slik å kunne forebygge og utsette en eventuell innleggelse i institusjon

3891 Tjenesten for funksjonshemmede, TFF

Tjenesten driftes av 4,85 årsverk og er organisert under enhetsleder Re-/habilitering og mestring. Vi har valgt å organisere noen tjenester som BPA ordning. Dette vil si at brukerne selv og deres familie får en større innvirkning på deres eget hverdagsliv, og vi mener at samfunnskostnader vil reduseres ettersom dette vil påvirke hele familier på en positiv måte. Ettersom vi har valgt å organisere noen tjenester etter dette prinsippet så faller en del andre kostnader bort, som for eksempel kjøp av avlastningstjenester av andre kommuner.

TFF har fortsatt hatt samarbeid med fagleder for psykiatri og ruskonsulenten der brukere med sammensatte behov vurderes for hjelpetiltak. Tjenesten skriver, og følger opp, vedtak til personer som er i behov for tjenester innom TFF sin virksomhet (f.eks bo veiledning, støttekontakt, avlastning, dagtilbud og VTA-plass). I tillegg utfører personalressursene innom TFF boveiledning i hjemmene til et antall brukere. TFF har kjøpt VTA-plasser (Varig Tilrettelagd Arbeid) på arbeidsmarkedsbedriften Tos Asvo for bare 1 person i løpet av året. 2021 var fjerde året som TFF har hatt Matgruppe hele året (oppstart vinteren 2016). Tilbudet har gått som normalt i 2021. Gruppen, bestående av 7-8 brukere innom TFF, treffes hver onsdag og torsdag på Omsorgstunet og spiser sammen i et hjemmelignende miljø. I 2020 har Matgruppen fortsatt hatt tilbud om å bruke bassenget på Tolga og denne aktivitet har blitt utført på torsdager før Matgruppen treffes.

Under 2021 (2020 i parentes)

Type tjeneste	Antall brukere	Omfang
Boveiledning (opplæring i dagliglivets gjøremål)	7 (8)	12 timer per uke
Støttekontakt / fritidskontakt	12	60 timer (+6 timer til transport, avsluttet i mars)
Avlastningshjem	1 (1)	En helg per måned
Avlastning i institusjon	1 (2)	Per 6 uker: 4 helger + 12 døgn
Dagtilbud i institusjon	1 (1)	6 uker (sommer- og høstferietilbud)

Dagtilbud sysselsetting	1 (1)	8 timer per uke
Kjøp av VTA-plass	1 (2)	En plass på 30% under hele året.
Brukerstyrt Personlig Assistanse (BPA)	2	70 timer pr. uke+ 40 timer pr uke med dobbelbemanning pga kapittel 9 vedtak etter lov om Helse og omsorgstjenester

Samhandling Tynset sjukehus

Pleie og omsorgstjenesten har et godt samarbeid med Sykehuset Innlandet, avd. Tynset. Pasienter skrives ut tidligere enn før, det er færre liggedager på sykehus og behandlingen fortsetter i hjemkommunen. Tolga kommune har klart å ta imot alle utskrivningsklare pasienter til rett tid. Vi har hatt kapasitet til å ta imot fra både sykehus og direkte fra hjemmet/legevakt gjennom hele 2021

Det merkes et økende press på rus-/og psykiatritjenesten, ettersom flere nå skal få hjelp for sine helseplager i kommunen og ikke i like stor grad i 2.linjetjenesten.

KAD- somatikk

Utarbeidet et tilbud om *kommunal akutt døgnplass* sammen med 5 samarbeidskommuner (FARTT-kommunene) i Nord- Østerdalen, dette etter lovendringen 01.01.16. Tilbudet gis ved kjøp av plasser på Tynset Sykehus og tjenestetilbudet har fungert godt for kommunens innbyggere.

KAD- rus-/psykiatri

Fra 010117 ble dette en lovpålagt tjeneste for kommunene. I Tolga er det et tilbud knyttet til et rom ved Omsorgstunet.. Prosedyrer er utarbeidet og tilbudet er ikke benyttet i 2021.

Frivillige organisasjoner

Mye frivillig arbeid utføres normalt ved omsorgstunet av lag og foreninger. Det er alt fra besøk av barnehage, handlevogn fra sanitetsforeningen i Vingelen, kulturskole/skole, trekkspillklubb, sangkveld, bingo, kino og andakt. Frivillighetssentralen koordinerer mye av arbeidet samtidig med at de har ansvar for deler av matombringen. Frivillighetssentralen er en viktig samarbeidspartner for omsorgstjenesten og vi ønsker å videreutvikle samarbeidet og innholdet.

Det jobbes nå med besøkstjeneste i regi av frivillighetssentralen og kommunen, dette i et samarbeid med Røde Kors. En utfordring en ser, er å få tak i nok frivillige. Frivilligsentralen gjør også en innsats for inkludering av flyktninger gjennom ulike tiltak og arrangementer.

Også i 2021 har samarbeidet med frivillig sektor blitt påvirket av pandemien. For eksempel har det vært tidsbestemte restriksjoner for besøkende på Omsorgstunet og i omsorgsboligene. Dette har ført til at mange sosiale sammenkomster og arrangementer som var planlagt ikke har vært gjennomført. Antall nærkontakter både til brukere og beboere i alle deler av sektoren har vært noe begrenset, så også mange hjemmeboende har slitt med isolasjon. Frivillighetssentralen har hjulpet en del hjemmeboende med innkjøp av nødvendige varer. Dette har avhjulpet hjemmetjenesten i kommunen i stor grad.

Demensteam:

Et tverrfaglig team som utreder og følger opp brukere med demens og følger opp pårørende. Teamleder har 20% tid avsatt spesielt til dette arbeidet pr i dag. Det vil sees på oppgaver og rutinene til demensteamet videre i 2022

Omsorgsboliger

I de 10 omsorgsboligene Lyngmostuan får beboerne tjenester som hjemmeboende, med mulighet for tilsyn og omsorg. Beboerne tilbys 4 måltider pr. døgn som kan spises i felleskap med ansatte tilstede, eller i egen leilighet dersom man ønsker. Ved utgangen av 2021 er alle 10 leiligheter bebodd. Det samme gjelder for de 10 «eldre» leilighetene i Kronmostuan. Ved inngangspartiet til Lyngmostuan er det tilrettelagt med en liten kafe. Her trives beboerne godt. Denne blir mye brukt til ulike aktiviteter og kan være en fin variasjon fra de andre oppholdsrommene. Her settes i gang ulike TV-program, spill, radio, stikkekafe, eller «fotball-pub». Gavemidler er brukt for å skape denne kaféen.

7.3.3 Oppsummering og konklusjoner

Som en del av prosjekt «Tolga kommune 2020 – Robust og bærekraftig for framtiden» har man fulgt opp føringene i styringsplattformen for Sektor Velferd. Plattformen gir sektoren en overordnet retning for arbeidet med tanke på en god, effektiv og bærekraftig tjenesteproduksjon innenfor de til enhver tid gjeldende rammer. Endringen i struktur har begynt å satt seg, og det er etablert faste fagmøter i de ulike tjenestene.

2021 Har igjen vært et særdeles krevende og spesielt år for sektor Velferd. Vi har mange ansatte som har lagt inn mye ekstra ressurser og stilt seg tilgjengelig. Kommunen har hatt høye «skjulte» utgifter for å holde beredskapen høy også gjennom størsteparten av 2021. På tross av situasjonene vi har vært i så har sektor velferd jobbet hardt for å forbedre tjenestene til brukerne.

8.NAV og flyktningetjenesten

8.1 NAV i Nord-Østerdal

Organisering

Nav Nord-Østerdal er organisert i vertskommunesamarbeid med kommunene Tynset, Tolga, Alvdal, Rendalen og Folldal med Tynset som vert. Det er signert en egen samarbeidsavtale mellom samarbeidskommunene, og en partnerskapsavtale mellom stat og kommune. NAV-leder rapporterer til både fylkesdirektør og kommunedirektør. Partnerskapsmøtet er samhandlingsarenaen for det lokale NAV-kontoret. Medarbeidere på kommunal side er formelt ansatt i Tynset kommune. Det er gitt gjensidige tilganger til IKT-løsninger mellom stat og kommune.

NAV Nord-Østerdal har hovedkontor på Tynset. Det er opprettholdt kontorlokaler i alle samarbeidskommunene. Brukere kan få møte med NAV-veileder etter avtale alle ukedager i alle kommunene. Vakttelefon er åpen for akutte henvendelser alle ukedager. NAV kan også kontaktes på digitale kanaler, nav.no, Ditt Nav eller telefonisk via det sentrale kontaktsenteret.

Vårt kontor har 10 kommunalt ansatte og et lederteam bestående av NAV-leder og to teamledere. Teamlederne har ansvar for daglig drift av hvert sitt team:

Team 1: Oppfølging unge under 30 år og innvandrere utenfor EØS

Team 2: Oppfølging over 30 år.

I 2021 har kontoret hatt to prosjektstillinger lønnet av statlige midler fra Statsforvalter:

Utvikling av sosiale tjenester med bistand til innvandrere utenfor EØS

Utvikling av sosiale tjenester med vekt på behovet for opplysning, råd og veiledning som følge av Covid-19 herunder økonomisk rådgivning.

Måloppnåelse:

Overordnede mål for tjenesten

- NAV's visjon er "Vi gir mennesker muligheter"
- Bidra til at flere kommer i jobb eller kvalifisering
- Bidra til et inkluderende arbeidsliv og et velfungerende arbeidsmarked
- Bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig, fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltagelse i samfunnet. ,

- Tjenesten har mål om at flest mulig raskest mulig kommer i en situasjon der de er selvforsørget, og at færrest mulig skal ha behov for økonomisk sosial- hjelp over lengre tid.

Fokusområder	Indikator	Status	Status	Status	Mål	Snitt 2021
		2019	2020	2021	2022	

Medarbeidere	Fravær i %					
	Sykefravær	9,5%	13,3%	7,2%	6,5%	
Økonomi	Regnskapsresultat					
	Resultat i forhold til budsjett i %	90%	109%	94,6 %	100 %	
Organisasjon	Indikator					
	Kompetanse: Medarbeidere med minst 3-årig høgskoleutdanning	66,7%	66,7%	66,7%		
	Avvik knyttet til HMS	2	2	7		
	Avvik knyttet til saksbehandling	1	0	0		

Tjenesteområdet arbeider etter **Lov om sosiale tjenester i Arbeids- og velferdsforvaltningen**. Våre oppgaver på den kommunale siden er hjemlet i denne loven og vi har blant annet fem konkrete områder som kan være knyttet til rettigheter og individuelle tjenester til alle som oppholder seg i kommunen:

- Opplysning, råd og veiledning etter § 17,
- Stønad til livsopphold etter § 18,
- Stønad i særlige tilfeller etter § 19,
- Midlertidig botilbud etter § 27
- Individuell plan etter § 28 og
- Tilbud om deltagelse i Kvalifiseringsprogram etter § 29

NAV Nord-Østerdal har mål om å bidra til at flest mulig raskest mulig kommer i en situasjon der de er selvforsørget.

Vi ønsker at færrest mulig skal ha behov for økonomisk sosialhjelp over lengre tid.

Virkning av covid-19 – tjenesteproduksjonen

Oppfølging av registrerte arbeidssøkere og permitterte har påvirket tjenesteproduksjon og arbeidssituasjon. Kontoret har hatt 2x 100% veilederstilling lønnet av statlige lønnsmidler fra NAV Innlandet for å ta hånd om disse oppgavene. Ressursene var midlertidig ansatt i engasjement ut året 2021. Sosialtjenesten har ikke hatt store endringer i forekomst 80

av søknader om økonomisk sosialhjelp som følge av Covid 19. Men det er registrert et økt behov for tjenesten økonomisk råd og veiledning. Den enorme digitale utviklingen under pandemitida har påvirket arbeidsrutinene både når det gjelder saksbehandling, kommunikasjon og samhandling.

Stønadsperioder:

	Tolga
1 mnd	11
2-3 mnd	20
4-6 mnd	4
7-9 mnd	6
10-11 mnd	4
Gj.snitt stønadsperioder i dager:	108

NAV foretar særskilte vurderinger der barn er involvert. Ut fra vårt lovverk er det særlig viktig å bistå familier slik at barn ikke lider unødig last av en svak økonomisk situasjon. Ressursbruken opp mot stønadsmottakere med barn er som hovedregel betydelig større enn for andre stønadsmottakere. Dette gjelder både størrelsen på utbetalinger og i forhold til råd og veiledning. Antall stønadsmottakere med barn (antall barn er ikke oppgitt her) i våre kommuner er som følger

Stønadmottakere Tolga	Derav med barn
45	14

Klagesaker etter sosialtjenesteloven – 2021:

Statsforvalter er klageinstans på våre vedtak. Det ble til sammen klaget på 20 vedtak.

Det er som hovedregel mye å lære av klagesaker, særlig der Statsforvalter gir sin vurdering i saken.

Tallene for 2021 viser at NAV foretar ny vurdering i noen saker (behandler saken på nytt). Årsaken til

omgjøring er som hovedregel at vi mottar nye, relevante opplysninger i saken. Der vi opprettholder vårt vedtak, går saken videre til Statsforvalter.

For Tolga sin del var det 1 klagesak.

Saksbehandlingstid: 81

NAV Nord-Østerdal behandler saker etter sosialtjenesteloven, som skal sikre innbyggerne i kommunen et forsvarlig livsopphold. Saksbehandlingstiden må være kort og søknader på livsopphold og økonomisk stønad (§§ 18 og 19) må prioriteres foran de andre lovpålagte tjenestene etter sosialtjenesteloven.

	0-2 uker	2u-1 mnd	1-2 mnd	2-4 mnd	4-6 mnd	6-12 mnd	O 12 mnd	Totalt
Tolga	100	35	23	12	2	7	2	182

Tilbud om deltagelse i kvalifiseringsprogrammet (KVP)

Kvalifiseringsprogrammet er en ordning som er tiltenkt personer som står relativt langt fra det ordinære arbeidslivet og der andre ordninger er forsøkt tidligere. De som deltar i dette programmet skal få tett oppfølging og bistand fra NAV for å komme videre i sitt arbeid mot selvforsørgelse

KVP deltagere Tolga 2021	4
--------------------------	---

NAV har i 2021 for øvrig hatt særlig oppmerksomhet knyttet til:

- unge under 30
- nyankomne innvandrere
- oppfølging av personer med nedsatt arbeidsevne
- permitterte som følge av korona

NAV samarbeider med Nord-Østerdal vg skole og med den fylkeskommunale oppfølgingstjenesten. Oppfølgingen av unge under 30 har særlig høy prioritet. Det er viktig både for den enkelte og for samfunnet at unge mennesker blir sett, fulgt opp og motivert slik at de kommer ut i ordinær utdanning eller arbeidsliv. Som følge av koronasituasjonen er unge satt i en ekstra utfordrende situasjon. Det er igangsatt flere nye tiltak, bl.a. muligheten for at unge kan få bistand til kompetansehevende tiltak, også i kombinasjon med dagpenger.

Når det gjelder nyankomne innvandrere fra land utenfor EØS har NAV Nord-Østerdal utarbeidet samarbeidsavtaler med kommunene.

Nav Nord-Østerdal har også ansvaret for Husbankens lån og tilskuddsordninger samt bostøtte.

Tilskudd til etablering i egen bolig / tilpasning, utredning og prosjektering:

Siden 2020 har tilskuddet blitt overført direkte til kommunene via rammetilskuddet. Husbanken fordeler ikke lenger tilskuddet. En direkte rammeoverføring setter større krav til kommunal budsjettering og planlegging. Kommunene må ha et bevisst forhold til nytten av å avsette midler til ordningen i kommunens økonomi- og budsjettplan. God bruk av tilskudd kan gjøre at barnefamilier får hjelp til å komme i egen bolig, flere kan gå fra «leie til eie» og låneopptak kan reduseres slik at vanskeligstilte kan betjene et lån. Tilskudd til etablering kan gjøre husstandens boutgifter lavere og dermed redusere kommunens risiko for tap. God bruk av tilskudd kan gjøre at folk kan bli boende

lengre hjemme, og gi et mindre behov for de dyreste kommunale tjenestene. Økt tilgjengelighet gir også bedre tilrettelegging for tjeneste-yting i hjemmet.

Startlån:

Husbanken gir startlån til kommuner for videre utlån til enkeltpersoner, til boligformål. Startlån skal bidra til at personer med langvarige problemer med å finansiere en bolig kan skaffe en egnet bolig - og beholde den. Kommunen kan gi startlån til personer som ikke får lån eller tilstrekkelig lånebeløp i ordinære kredittinstitusjoner. Startlån til barnefamilier skal prioriteres.

I 2021 har 3 ansatte i vårt kontor hatt oppgaver med Husbankens ordninger, i tillegg til sine ordinære oppgaver. Opp- gaver tilknyttet Husbankens ordninger er ressurskrevende. I tillegg til selve saksbehandlingen ved søknad om tilskudd og/ eller startlån forventes samhandling rundt boligsosialt arbeid i kommunene. NAV må utarbeide retningslinjer for tildeling av tilskudd, disse må behandles politisk i hver enkelt kommune. Innenfor vertskommunesamarbeidet gjenstår det et arbeid på utarbeidelse av slike retningslinjer. Ut over behandling av søknader om tilskudd og startlån, behandles også søknader om avdragsfrihet og nedkvikting av pant. Startlån innvilges til refinansiering av gjeld. Det er en økning i saker hvor søker har stått i fare for å miste bolig på grunn av tvangssalg. Husbankens ordninger er digitale. Det er imidlertid en forholdsvis høy andel av "ikke-digitale" brukere, hovedsakelig blant eldre. Dette krever mer ressurser i form av samtaler, veiledning, og manuell håndtering av dokumenter som må skannes inn i systemene.

Husbankens ordninger 2021 – startlån og tilskudd:

Kommune:	Tynset	Alvdal	Tolga	Folldal	Rendalen
Søknader 2021:	*) 10	*) 23	6	2	12
Innvilget:	2	1	3	**) 1	**) 3
Avslått:	4	6	3	1	7
Trukket:	4	***) 16	0	0	2
Saker fra 2020	1	1	4	0	0
Innvilget tilskudd:			1	1	1
Klager:	2	0	1	0	0
Startlån 2021:	1.100.211	1.699.150	1.205.000	0	490.000
(saker fra 2020)	482.114	2.273.449	200.000	0	0
Sum startlån:	1.582.325	3.972.599	1.405.000	0	490.000
Tilskudd 2021:	0	0	300.000	40.000	52.375
(saker fra 2020)	0	0	0	0	0
Sum tilskudd	0	0	300.000	40.000	52.375

*) Ubehandlet

pr 31.12.21 2 2 1 - -

**) Finansieringsbevis 1 2

***) Søknad registrert i feil kommune av søker

8.2 Bosetting og inkludering (Flyktingetjenesten)

Som følge av omorganiseringen av Nav ble flyktingetjenesten gjenværende i Tolga, og er så langt ikke plassert under noen av de eksisterende enhetene i sektor velferd. Tjenesten har inntil videre vært organisert direkte under sektorleder velferd. Dette vil bli endret på i 2022, og denne enheten vil bli en selvstendig enhet på linje med andre enheter i sektoren.

Tjenesten var i 2021 bemannet med 2,7 årsverk:

- Fagleder for bosetting og inkludering; 40 % stilling. (sammenslått med koordinator fra 01.11.21)
- Koordinator for bosetting og inkludering; 60 % stilling
- Programrådgiver for introduksjonsprogrammet: 70 % stilling
- Kulturtolk- og boveileder: 100% prosjektstilling.

Tolga kommune fikk i juni 2019 tilsagn om prosjektmidler gjennom Folkehelseprogrammet som førte til at vi kunne utvide kulturtolkprosjektet. Prosjektet ble videreført i 2020 og 2021, og prosjektstillingen ble utvidet til 100 % fra januar 2020.

Prosjektet tar utgangspunkt i Tolga kommunes eksplisitte fokus på medvirkning og tett oppfølging i bosettingsprosessen. Det har hatt en interkommunal dimensjon ved at kulturtolken har utført ICDP (foreldreveiledning) og et felles undervisningsopplegg innen samfunnsfag ved Tynset opplæringscenter med deltakere fra Røros, Alvdal og Tynset. I tillegg har kulturtolken vært tilgjengelig for bo- og familieveiledning i Tolga og Røros kommuner. Målgruppa for pilotprosjektet er nyankomne kongolesiske flyktinger. Det er Innlandet fylkeskommune som administrerer midlene. Det er søkt om videreføring av prosjektet for perioden 2022-2023.

Arbeidet med rehabilitering av de gamle hagene langs Glomma hvor bosetting og inkludering er en aktør sammen med landbruk, kultur, skolen, grunneiere og frivilligheten ble videreført i 2021. Deltakere i introduksjonsprogrammet, samt andre med flyktingbakgrunn deltok med egne parseller der de dyrket ulike grønnsaker. Deler av avlingen ble solgt under lokalmatdagen. Kulturtolken var prosjektleder for våre deltakere. Interessen blant våre flyktinger var stor, og det ligger godt til rette for ny aktivitet for neste år.

Tolga kommune har i 2021 bosatt 9 overføringsflyktinger. I tillegg ble det født et barn, som også skal innberegnes her. Dette var i tråd med politisk vedtak om at kommunen ønsket å ta imot inntil 10 flyktinger. Dette på tross av at det i 2021 ble bosatt relativt få flyktinger totalt i Norge pga. koronapandemien.

Flyktingetjenesten i Tolga har gjennom mange år jobbet aktivt og godt i sitt integreringsarbeid. Blant annet har vi utviklet retningslinjer i bosettingsarbeidet som skal sikre forutsigbarhet, likebehandling, transparens og selvinnvolvering i bosettingsprosessen. Hovedmålet er at flyktinger bosatt i Tolga skal komme i inntektsbringende arbeid og kunne forsørge seg selv i framtida. Karantenebestemmelser og andre restriksjoner knyttet til pandemien har imidlertid ført til at

avdelingen ikke har kunnet jobbe som ønskelig med medvirkningsdimensjonen. Pandemien har også lagt begrensninger på andre deler av integreringsarbeidet, spesielt knyttet til språkopplæring, kvalifisering og arbeidsintegrering. IMDi har bidratt med kompensasjonsordninger som har gitt kommunen anledning til å utvide både språkopplæring og introduksjonsprogram for personer som har vært skadelidende under pandemien.

Fra 1 januar 2021 trådte den nye Integreringsloven i kraft. Denne erstatter den gamle Introduksjonsloven. Den nye loven fokuserer i større grad på målrettet og kvalifisering til videre utdanning eller arbeidsliv. Dette skal bla. oppnås gjennom individuelt tilpassede introduksjonsprogram. Denne differensieringen gir nye muligheter, men vil også være svært krevende for kommunen å følge opp. I 2021 har vi hatt deltakere som følger både gammel og ny lov da flyktninger bosatt før 2021 fortsatt skal program iht. den gamle loven. Ved inngangen av året 2021 deltok 14 personer i introduksjonsprogrammet, og ved utgangen 9.

8.3 Arbeidsmarkedstiltak

3521 Driftstilskudd TOS ASVO A/S

Arbeidsmarkedsbedriften TOS ASVO er et aksjeselskap som eies med like deler av kommunene Os og Tolga. Bedriften er godkjent for til sammen 20 tiltaksplasser, 5 plasser i tiltaket arbeidsforberedende trening (AFT) og 15 varig tilrettelagte arbeidsplasser (VTA) for personer med uføretrygd. Varig tilrettelagte arbeidsplasser finansieres av NAV stat og Tolga kommune i fellesskap med fordelingen $\frac{3}{4}$ fra staten og $\frac{1}{4}$ fra kommunen.

3522 Driftstilskudd Meskano

Meskano er regionens største attføringsbedrift og tiltaksarrangør. Bedriften er eid av kommunene Tynset, Os, Tolga, Rendalen, Alvdal og Folldal. Bedriftens formål og samfunnsoppdrag er å avklare, kvalifisere og formidle personer fra passive ordninger til et ordinært arbeidsmarked eller til utdanning. Kommunen betaler driftstilskudd for varig tilrettelagt arbeidsplasser (VTA)

9. Interkommunale samarbeid Tolga kommune inngår i

INTERKOMMUNALT SAMARBEID				
Tiltak	Form	Regnskap 2021	Regnskap 2020	Endr %
FIAS	AS	3 103 055	2 473 720	25,4
MeSkano	AS	0	68 189	-100,0
TOS ASVO	AS	289 980	280 980	3,2
Abakus (innkjøp)	AS	266 510	271 250	-1,7
IKT Fjellregionen	IKS	3 752 440	3 418 023	9,8
Revisjon Midt-Norge	SA	424 375	360 998	100,0
Kontrollutvalg Fjell	IKS	133 125	169 000	-21,2
Midt-Hedmark Brann og redning	IKS	1 494 706	1 393 918	7,2
Nord-Østerdal Musiker	VK	68 933	62 978	9,5
Teater i Fjellregionen	VK	12 201	12 000	1,7
PP-tjenesten inkl. logoped	VK	902 075	868 176	3,9
Legevakt + AMK + Korona-enhet	VK	853 114	913 392	-6,6
Jordmortjeneste	VK	68 121	69 912	-2,6
Barnevern (inkl. tiltak)	VK	5 003 450	3 058 268	63,6
Geo-data	VK	480 000	480 000	0,0
Skoleledersamarbeidet TATO	VK	425 410	476 170	-10,7
Kultur for læring TATO	VK	100 000	200 000	-50,0
Krisesenter	Kjøp av tjeneste	125 709	121 699	3,3
TFF (kjøp av instutisjonsplass)	Kjøp av tjeneste	647 155	1 173 162	-44,8
Regionrådet for Fjellregionen	Avtalebasert	109 410	109 340	0,1
Destinasjon Røros	Avtalebasert	225 239	219 728	2,5
Verdensarvsenter	Avtalebasert	75 585	75 585	0,0
NAV	VK	850 165	822 485	0,0
Kommunepsykolog	VK	121 814	102 475	0,0
Voksenopplæring (intro)	VK	1 104 100	1 666 662	-33,8
SUM		20 636 672	18 868 110	9,4
Interkommunalt samarbeid utgjør ca 11,3 % av kommunens samlede utgifter i 2021				

10. Investeringsprosjekter i 2021

Nedenfor angis de investeringsprosjektene som ble vedtatt for 2021 og hva som er statusen pr utgang 2021. Prosjektet opplistet etter nummer i *Budsjett 2022 og Økonomi og handlingsprogram 2022-2025*.

Beskrivelse og status hvert enkelt investeringsprosjekt:

0103 Velferdsteknologi

Det ble gjennomført investering på nytt pasientsignal anlegg. Dette har vært klart for utskifting i flere år. Det er avsatt noe midler til dette i lang tid, samtidig som vi kan få 55% husbankfinansiering av totalinvesteringen. Utskiftingen ble allikevel noe dyrere, enn hva vi hadde av avsatte midler.

Nye trykghetsalarmer i hjemmetjenesten er planlagt inn 2022. Dette systemet vil da kunne kommunisere med varslingssystemet inne på sjukehjemmet slik at ansatte kan jobbe på tvers av enhetene.

0111 Bibliotek selvbetjeningsløsning

Utsettes til 2022

0220 IKT i skolene

I henhold til investeringsbudsjettet er det innkjøpt mer IKT utstyr i skolene i 2021 enn det som ble avsatt til formålet i økonomiplanen. Bakgrunnen er sammensatt. Noe skyldes oppgradering av utstyr for å kunne gjennomføre digital hjemmeundervisning (Covid-19). Kommunen har bl.a. fått noe støtte fra Statsforvalter og UDIR for å dekke noe av merkostnadene til dette. Andre hensyn er lik maskinvare IKT i skolene i regionen (FARTT samarbeidet) for implementering av nye læreplaner/fagfornyelsen og service/vedlikehold. Det er hensiktsmessig med lik utrulling av nytt digitalt hjelpemidler for alle elevene/ansatte på skolene. Det betyr for eksempel at brukerstøtte kan forholde seg til samme IKT utstyr for hele grunnskolen og felles opplæring. Nå benytter alle elever Chromebook som IKT utstyr. Dette betyr at behovet for investeringer planlagt i 2022 og 2023 vil være betydelig lavere enn økonomiplanen viser.

Oppgradering av nett: Ved Tolga skole er dette gjort i forbindelse med byggeprosjektet. Men særlig Vingelen skole har hatt uforutsette utgifter for å oppgradere nettet og bytte ut teknisk utstyr på skolen for praktisk å gjennomføre digital undervisning på skolen/og mot hjemmene. 130 000 kr av samlet kostnad IKT investeringer for 2021 skyldes dette formålet.

Noen fondsmidler IKT overføres fra driftsregnskapet.

0257 Vingelen skole/barnehage uteområde.

Kun prosjektering i 2021. Starter våren 2022

0258 Rengjøring ventilasjon Tolga Skole

Ventilasjonsanlegg rengjort sommeren 2021. Ga vesentlig bedring luftkvalitet.

0306 Tolga Omsorgstun – nye senger

Det er innkjøpt noen senger ihht innkjøpsavtale. Sengetilbud vil bli skiftet ut fortløpende etter behov, men vi har satt et tak på 4 senger hvert år.

0310 Utbedringer sykehjemsfløy Tolga Omsorgstun

Utsatt til 2022. Ny dør Kårstua monteres april 2022. Nytt anretningskjøkken monteres våren 2022.

0312 Luftutskilling Omsorgstun

Utsettes til fremtidig ombygging av sykehjems fløy er avklart

0405 Lagerreoler og løfteutstyr/truck

Reoler og truck på plass. Mangler nå kun varmebu til truck

0420 Renholdsmaskiner

Innkjøpt januar 2021

0515 Ytterdører Gymbygg og Svømmehall

Bli montert våren 2022

0535 Damanlegg Tallsjøen

Befaring gjennomført. Venter på rapport. Utsettes til 2022

0543 Kulturbygg 2019

Konkursen hos entreprenøren VS har skapt en del problemer med endelig ferdigstilling av prosjektet. Bobestyrer har enda ikke avsluttet behandlingen av boet. Vi har derfor noen juridiske avklaringer som enda ikke er avklart.

Dette har blant annet medført at ettårsbefaring fremdeles ikke er gjennomført

0544 Uteområde skole/Kulturhus/Barnehage

Asfaltering og steinlegging uteområde ferdig høsten 2022. Gjenstående arbeider med utemøbler, plen og beplantning fullføres sommeren 2022.

0603 Flisanlegg/utvidelse fjernvarmenett Tolga

Uforutsette kostnader knyttet til slutføringen av flisanlegget har kommet på i 2021. Dette var kostnader som skulle kommet på slutten av 2020, men der regninger kom så sent at det ikke var mulig å få de med på 2020. Må lånefinansieres.

0605 Tak Storfamiliebolig

Starter rehabilitering i april 2022.

0606 Kjøp bolig/rehabilitering

Kjøp av Skoleveien 2. Rehabilitering 2022

0621 Næringsområde Kåsdalen (Sammen med 0620 Næringsarealer)

Som tidligere rapportert blir kostnadene med vann, avløp og overvann dyrere enn antatt. Vi fikk også en betydelig ekstrakostnad med ferdigstilling av tomt der asfaltering ble en stor kostnad. Område mot elva asfaltert høsten 2021, mens asfaltering av vei inn til området og parkeringsplass mot fylkesvei 30 blir fullført i 2022. Vann og avløp utskilt til egne ansvar, **0654 og 0655**

0625 Kommunehus – Servicetorg, bibliotek m.m.

Prosjektering 2021. Byggeprosjekt nå klart for oppstart. Norconsult utarbeider anbudspapirer i første del av 2022. Byggestart avhengig av entreprenør, men vi planlegger for start sommer/høst 2022.

0626 Vesleåsen

Kjøpt tomt for utvidelse boligfelt.

0627 Sykkeltier Kåsdalen

Prosjektert i 2021. Etablering av sykkeltier planlagt utført sommeren 2022. Finansiering avbøtende tiltak.

0668 Tolgensli infrastruktur

Kr: 200.000 overføres til 2022

0671 Parkering Tolga sentrum

Reguleringsplan Tolga sentrum øst. Snart klar

0674 Gatelys Vingelen + Eidsveien

Nytt gatelys langs Eidsveien og Nyveien. Totalt 19 gatelyspunkter. 50% av kostnadene dekkes av fylke via trafikksikkerhetstiltak. Skulle blitt montert høsten 2021, men ble utsatt. Monteres våren 2022.

11. Investeringer – VAR-området – selvkost 2021

0641 Jordreanseanlegg Tolga Næringspark

Utsettes til 2022. Venter på nærmere avklaring.

0646 Prøveboring grunnvannsbrønn/reservevannkilde

Det er utført målinger ved Heljesbekken sommeren 2021. Her var kapasiteten for liten. Vi starter nye undersøkelser sommeren 2022.

0647 Innløpsrist Renseanlegg.

Montert sommeren 2021

0652 Vannledninger Tolga vest

Kummer og vannledning ved infopunkt skiftet høsten 2021.

0653 Hovedvannledning Tolga vest

Ny hovedvannledning fra Bakkagate rundt kirka og ned til Glåma lagt høsten 2021. Satt i drift sist på november.

Det mangler etablering av en kum og en trykkreduksjonsventil. Dette utføres våren 2022 sammen med finpuss av traseen.

0654+0655 Vann/Avløp Næringsområde Kåsdalen

Ny vannledning og avløpsledning til næringsområdet ferdig høsten 2021. Ny pumpestasjon avløp satt i drift 1. november.

0661 Vannbehandlingsanlegg kapasitetsutvidelse

Membraner skiftet våren 2021. Ga såpass godt resultat at utvidelse settes på vent inntil videre.

0662 Ledningsnett Sjukhusmoen og Kråkmoen

Prosjektet ikke gjennomført i 2021. Hadde ikke kapasitet til å gjennomføre prosjektet.

0664 Hovedplan – vann og avløp

Hovedplan ferdig. Vedtatt kommunestyre sommeren 2021

OPPSUMMERING INVESTERINGER

De største investeringsprosjektene i 2021 har vært ferdigstillelsen av Barnehage, skole og kulturhus med uteområde, ny hovedvannledning og ferdigstillelse av næringsareal ved Tolga næringspark.

Vi har ett lite overforbruk på uteområde ved skolen og på ferdigstillelsen av næringsområde i Kåsdalen, men dette tar vi inn igjen med mindre forbruk på noen av de andre prosjektene vi har.

Totalt viser investeringsregnskapet for 2021 ett mindre forbruk på kr: 69.000,-. Dette for ett totalt budsjett på 23,7 mill. Ett avvik på kun 0,3%.